

E L E K T R O N S K A K N J I G A

Gitica Jakopin

Žarometi

Omnibus

BES^eDA

Gitica Jakopin

ŽAROMETI

To izdajo pripravil

Franko Luin

franko@omnibus.se

ISBN 91-7301-639-X

beseda@omnibus.se

www.omnibus.se/beseda

PRVO POGLAVJE

Ustavi, Tine!«

»Na najbolj prometni ulici v centru? Ne morem!«

»Samo toliko, da skočim ven!« je silil Rudi Resnik.

»Tamle gre Olga! Ustavi, no!«

Šofer Tine si je naglo pogledal čez ramo, tako da je njegov šef, ki je sedel spredaj zraven njega, za hip scela uzrl njegov svetli, namrščeni obraz. Resnik se je tedaj še sam na pol obrnil, a nejevoljno in s trdim vratom, in se takoj znova zasukal nazaj.

»Ne kompliciraj, Tine!« je rekel, prijel za kljuko na vratih in jo potisnil dol.

»Čakajte malo!«

Tine je zapeljal na rob pločnika. ‚Še sreča,‘ je pomislil, ‚da za nami ni nobenih vozil!‘ Počakal je, da je Resnik skočil ven, in naglo potegnil naprej, za prvi vogal. Na varnem kraju je ustavil, parkiral belosivo, nerodno olimpijo in se naslonil nazaj. Nehote je s pogledom ošinil klop zadaj, kjer je hrčal nakupovalec Kerin, ki je bil vedno ravno toliko okajen, da je v avtu pri priči zaspal in se

pri tem ni dal zmotiti. Tudi tokrat ne, mirno je dreto vlekel naprej.

„Spet ta Olga!“ je pomislil Tine. „Kdaj ga bo srečala pamet, Resnika, in kaj mu je tega sploh treba! No, saj! Naj, če mu vrag ne da miru! Ko bi bila vsaj mlada, res čedna ali vsaj pametna ženska, pa je to čisto navadno gofljasto babše, ki se na ves glas smeji in zavija oči. Olga!“

Tine je zatisnil oči, vendar je pazil, da mu je glava še delovala naprej. Bil je kronično utrujen, saj je menda sploh že pozabil, kdaj se je nazadnje pošteno naspal. Ena vožnja za drugo!

Cesta, kar naprej cesta. Siva na meji med nočjo in prvim svitom, bela v svežem jutru, ko je še rosa na travi, črna, kadar oči nočejo več ostati odprte, rdeča ob razposajeni polnočni uri, in celo vijoličasta je že bila, ko jo je prečarala magija trenutkov, ki vroče odmevajo v spominu. Videl jo je tudi že polno belih prometnih puščic, ki so vse kazale vanj, ko so mu orjaški prometniki grozili z mrkimi pogledi in visoko dvignjenimi, ščetinastimi obrvmi; to je njegova stalna môra, kadar predolgo nepretrgoma vozi. Nakupovalci velikega trgovskega podjetja po več dni sklepajo pogodbe na terenu, vsako krepko zalijejo in potem jih mora razvoziti domov, ene in druge, a šele v zgodnjih jutranjih urah, ko se skoraj že

dela dan, ki ga on večinoma pričaka viseč na kakšnem neudobnem stolu v bifeju.

Domov!

Ti okravateni polizanci imajo vsi dom. Hišo imajo, z garažo, zelenjavnim vrtom in sadnim drevjem, z negovano trato in uto v senčnem kotu, kjer se moški hladijo, ko ženske pijejo kavo in prigrizujejo pecivo.

Pa njegov dom?

Strela! To ti je dom in pol. Soba v stari hiši, greš po zlizanih lesenih stopnicah in se znajdeš sredi težkega, temnega pohištva. Stara postelja, ki je menda doživela še prejšnje stoletje; spustiš se nanjo in si se že izgubil, padel si skoraj do tal. Miza, stol in omara. Stranišče je zunaj, umivaš se na dvorišču, pri vodnjaku na črpalko, in obrišeš se v srajco, ki bo šla v pranje.

Zato ti je bolj ali manj vseeno, kdaj prideš domov. Če sploh prideš. Še najpametneje storiš, če se kam prisloniš in prespiš tistih bore nekaj ur, ki ti jih pustijo, da te sploh še držijo noge, ko moraš nazaj za volan.

Ja, če bi imel boljšo službo in dobro stanovanje . . . Mogoče bi se s Tončko res vzela in zaživela po človeško. Proste sobote in nedelje, družina. Tudi Tončka preveč dela, a na svetu še ni bilo tako, da gostilničarji od natakaric ne bi zahtevali dvojne in trojne tlake. No, če se bo Resnik spotoma hotel ustaviti še Pri lovcu v Mokrinjah, kuhinja je izborna, točijo pristen cviček iz Gadove peči

in dedec ima oko za lepo dekle, tudi s Tončko se rad pošali, čeprav je njej bolj malo do tega, se bosta videla, čeprav na kratko, in se zmenila za zvečer, če se bo dalo.

Pa kod Resnik tako dolgo hodi?

Rudi Resnik, zastopnik večjega izvoznega podjetja na industrijsko razvitem podeželju, postaven mož z brki, s komaj opazno zredčenimi, osivelimi kodrastimi lasmi in z živahno iskrico v očeh, je medtem v lahkih čevljih, ves gladek v tenkem svetlem poletnem suknjiču in finih, ostro zalikanih hlačah hitel za vitko, elegantno žensko manjše postave in temnih las, ki je bila stopila iz konfekcijske trgovine in se v hipu izgubila v gneči mimoidočih na pločniku. Hodila je z naglim, budrim korakom, kakor da ima čisto določen cilj pred seboj.

»Olga! . . . Olga!«

Ženska se je ozrla in nasmeh ji je razsvetlil obraz. Obstala je.

Resnik je bil v hipu pri njej, stiskal ji je roko in ji od blizu gledal v oči.

»Tega se pa res nisem mogel nadejati, da bom danes v mestu srečal tebe, Olgica,« je rekel. Kavalirsko ji je odvezel potovalko, objel jo je okrog rame in jo obrnil v svojo smer. S pogledom je naglo poiskal olimpijo s Tinetom in se za hip zresnil, ko ga ni takoj uzrl, vendar se je takoj pomiril z mislijo, da gotovo čaka kje v bližini.

»Imaš srečo, kaj?« je klepetal in Olgo peljal v prvo stransko ulico, kjer je res že zagledal dobro znani avto. »Po vlaku se ti ne bo treba prerivati, in še za vozno karto si prihraniš. Saj menda nisi vzela povratne?«

»Ne, ne . . . Dober dan, Tine, kako se kaj imate?« je Olga rekla šoferju, ki je skočil iz avtomobila in z lahnim priklonom pozdravil šefovo spremljevalko.

»Dober dan, gospa, hvala, z menoj je vse v redu,« je odvrnil Tine in dodal: »In pri vas, če smem vprašat? Gospod zdrav? Otroci pridni v šoli?«

»O, hvala, kot po navadi, vse v najlepšem redu,« se je kislo odsmehnila Olga. Šoferja ima Rudi pa že od sile nesramnega! Mirno ga lahko zamenja, že dolgo je predomač!

»Kako se bomo pa zdaj usedli?« je nedolžno bleknil Rudi. »Tine, bi ti . . .«

Tine je z neopaznim posmehom v glasu ustrezljivo priskočil na pomoč.

»Gospe Olge ne morete dati zraven Kerina, davi se je najbrž pozabil obriti in smrči, kot da bi hlode žagal! Ga bom jaz zbudil, pa naj se presede k meni naprej.«

Tine je odprl zadnja vrata na avtu, z glavo in životom se je nagnil noter, spečega Ceneta je zgrabil za rame in ga močno potresel.

»Tovariš Kerin!«

Nakupovalec je zakrilil z rokami, kakor da se brani nadležne muhe.

»A? Kaj pa je?« je zastokal. »Smo že doma?«

S težavo je odprl oči in se zravnal.

O, hudiča! Saj so še v mestu! Zakaj ga Tine že budi? Komaj je bil pošteno zadremal! Najbrž je Rudi spet tečen kot uš.

»Cene, brez zamere! Bi bil tako dober in se usedel semle k Tinetu? Gospa se bo z nami peljala domov, slučajno smo se srečali tukaj, pa sem jo povabil v avto. Kaj bi se cijazila ure in ure! Pa tudi nam bo hitreje in bolj prijetno minila vožnja, ko bomo imeli takšno mično stvarco za družbo, ne?«

Resnik je bil sam vesel svoje prepričljive uglajenosti.

»A, tako,« je zagodel nakupovalec. »Ja, že grem . . . Dober dan, gospa Olga.«

Nevede se je nakremžil, ko se je zvit v dve gubé spravljaj iz avta; od revme otrdela kolena se mu niso hotela skrčiti, zato se je moral z obema rokama prijeti za vrata, da je za trupom še noge počasi zvlekel ven. S Tinetom sta se nato za hip spogledala in kakor zasačena brž umaknila pogled.

Posedli so. Cene je nekako zložil noge v tesnejši prostor spredaj in se skozi sprednjo, od soparice rahlo motno šipo zastrmel v zamegljeno daljo gričevja na obzorju. Tine je speljal gladko, skoraj neslišno, kakor da

vozi poseben tovor; njegov mladi, upadli obraz je bil očitno pazljiv, a brez izraza. Rudi in Olga sta se zadovoljno ugnezdila zadaj.

»Si si kupila kaj lepega, Olgica?« Rudi je prijel njeno roko in jo poljubil, malo za šalo, malo zares, vendar je bilo v tej njegovi kretnji več humorja kakor nežnosti.

Olga je bila, kot vedno, imenitno razpoložena. Njen smeh je bil nalezljiv, njena mladostnost dovolj prepričljiva. Oči je imela žive in drzne kakor pomladna voda. Njene ustnice so bile kar naprej vroče in suhe, roke niso mirovale niti za trenutek.

»Samo eno obleko. Nič posebnega. Ampak barve se krasno ujemajo in vzorca še ni bilo po vseh izložbah.« Z nasmehom se je vsa obrnila k Resniku in dopolnila: »Škoda, da nisi bil zraven, Rudi, ti imaš tak božanski okus!« Pri sebi je sicer še pomislila: »Za moškega, se razume!«, a je ta preblisk modro ohranila zase.

Poredno ga je ošinila izpod obrvi, takih tenkih, svilnatih, ko puščica ravnih obrvi. Resnik jo je gledal in opljusnil ga je prvi val vročine. Presneta ženska. Res je zapejliva, vedno znova ga spodnese, kratko malo ne more se upreti tem očem in tem nemirnim, željnim ustnicam!

Olga se je naslonila nazaj. Smehljala se mu je od blizu in brez pridržka. Bilo je, kakor da zlahka ugame sleherni vzgib za njegovim čelom. S svojim dodatnim ženskim čutom je ona vedela, česar Rudi kot pripadnik

stvarnega moškega sveta, tam na drugem bregu široke reke življenja ni mogel niti slutiti: da sta si neverjetno podobna vsak v svoji žeji po bližini drugega, po neizrekljivih slasteh ukradenih trenutkov, po omami skrivnih srečanj, za katere se je bilo treba pokoriti z izmikanjem, z izgovori in z lažmi, s težko vestjo pred spanjem in z grenkim okusom v ustih ob prebujanju.

In kaj potem? sta si na tihem govorila, tako eden kakor drug. Vzemiva v zakup vse tisto, izmikanje, izgovore, laži, težko vest, grenki okus, se je tolažila ona. Bodi va divja in brezobzirna. Hitiva, grabiva, ujemiva vse, kar se še ujeti da. Oba veva, da ne misliva, kar govoriva, da nisva srečna od tega, kar počneva, a zakaj nama ne bi bilo lepo? Nihče ne bo vedel. In če bi slučajno kdo izvedel, ker ljudje tako radi vtikajo nos tja, kamor ni treba, bova pa tajila. Naredila se bova, kakor da se nama godi grda krivica. Kajne, Rudi? Ja, kaj pa drugega, je pri sebi pletel dalje Resnik. Midva? Ona? Jaz? To pa ne! Naša družina je bila vedno ugledna in poštena! Pa naj verjamejo ali ne, midva ne misliva zamuditi ničesar. Ti nisi več tako mlada, kakor se zdiš, tako lepo oblečena, sveže sfrizirana, našminkana in nasmejana! Nisi. Opazil sem, da imaš nekaj škrbin zadaj v ustih, še celo spredaj imaš odlomljen levi podočnik in po vratu se ti nabirajo obroči precej trdovratnih gub. Pa tudi jaz, Olga, nisem več, kar sem bil nekda, in še niti ne tako dolgo tega. Res sem od

nekdaj pazil na svojo zunanost, in zdaj pazim seveda še bolj kot prej. Siv tudi nisem še čisto, poper-sol, ravno toliko, da se ženske še vedno ozirajo za menoj, četudi kajpak ne več iste. Tudi moj smeh ni več tako poln in globok kakor nekdanj, in postave nisem več tako gibke, čeprav še vedno moško stopam. Ti to veš, ne, Olga? Ženi tega ne bi mogel priznati, preveč me je ljubila, ko sem bil še drugačen, in me najbrž ljubi še zdaj, ker je ena tistih pravih žena, tebi pa lahko potožim, oba morava dobiti vse, kar je pri roki in vabljivo, zlasti še, če zaradi tega ni nihče nič prikrajšan. Zakaj si torej tu in tam ne bi ukradla urice zase? In če te bom nocoj kje ljubil, boš vedela, koliko je pri tem najinega in koliko drugega, vendar boš modro molčala. Pametna si, meni boš dala vse, kar si bom prav tedaj želel, in sama boš vzela, kar ti bo odmeril trenutek, in zakaj ne, saj prav dolgo itak ne bo več tako šlo!

»Še nikoli te nisem videl, da ne bi bila kot roža!« se je Rudi tako iznenada oglasil v njuno nemo sporazumevanje, da se je Olga kar zdrznila. Nagonsko mu je približala lice. Rudi je kradoma pogledal k onima spredaj in ji dahnil poljub v ustni kotic. Olga se je stisnila k njemu. Objeta sta se blaženo prepustila pričakovanju.

Cene je bil zdaj zraven šoferja buden, kakor da sedi pri kosilu. Se pač upata, da ga takole meni nič tebi nič vržeta pokonci! Kaj pa lahko stori drugega, na teh dol-

gočasnih vožnjah iz tedna v teden, z doma na teren, pa v mesto in nazaj domov, kakor da se nasloni v kot in zaspi, brž ko zabrni motor? Ko se avto ustavi, z ušesom trčiš ob rob okna, avtomatično se zbudiš in si doma, če ne doma, pa kje drugje, kjer je treba stopiti ven in kaj početi. In spet vse od kraja!

Tine dobro vozi. Mirno. Brez nenadnega zaviranja ali pospeševanja, da ves čas trzaš od živčnosti ali pa te vrže naprej v šipo, če ne paziš. Vseeno kar dosti hitro pride naprej. Danes pa sploh nekam podi, kako to? Kam se mu mudi? Škoda mislit, da bo avto lahko kaj kmalu postavil v garažo in odšel po svoje, ko ima Rudi to Olgo zadaj! Bo hotel kje skreniti in si malo privoščiti.

No, njemu je to lahko prekleto vseeno. Če se ga nažehta ali ne, je tako rekoč eno in isto, saj žena vedno govori, da je vsak dan pijan ko krava. Razen tega je doma ena in ista pesem, ne glede na to, kdaj se vrne. Minka je ob vsaki uri slabe volje ali pa vsaj pripravljena na špetir. Kdaj ste se odpeljali? Kje vse ste se ustavili? Kdo je bil zraven? Tudi kakšna ženska? Kaj ste jedli? In pili? Zakaj ste cele dneve na cesti, ko konjska figa? Se ne morete vsaj kdaj pa kdaj prej privleči domov?

Ušesa te začnejo boleti! Odgovarjati pa sploh nima nobenega smisla, ker potem ni konca zasliševanja. Pa je bila Minka nekdaj ženska, da malo takih! Vesela, glasna, krepka, ravno se je držala, in ko jo je prijel čez pas, je

imel pod roko nekaj živega, vročega. Vse je obrnila v šalo; v njeni družbi je bilo veliko smeha in nikomur se ni nikamor mudilo, ne domov ne drugam. Prva leta je bilo vse čisto drugače. Danes pa . . . Hiša, otroci, služba, delo doma, mimogrede pridejo trideseta leta, otroci hočejo po svoje, ženska se zredi in skisa. Prekleta življenje! Nobenega rabata nikjer. Križ te začne boleti, samo gledaš, da vsak dan odbrenkaš svoje in se spraviš domov, malo poješ in popiješ, prebereš časopis in se položiš dol. To je edino!

Pravzaprav je vse skupaj en sam hudičev dolgčas in napor. Vedno eno in isto, marter in puščoba. Na delu eno in isto zafrkavanje, doma praske na tekočem traku.

Je moralo priti tako? Res ni bilo nobene druge izbire? Kako bi zdaj živel, če bi bil ostal v tovarni in vzel Mileno?

Boljšo plačo je res dobil pri tem trgovskem podjetju, z njo pa tudi dolžnosti, ki se nikoli ne končajo. Kakor da nima nobene privatnosti več! Saj ima Minka kar prav, ko se jezi, da ga nikoli ni doma, da je vedno sama, da je vse na njenih ramah, pa ne samo delo, ampak tudi odgovornost.

Bi se bila Milena prav tako spremenila?

Kdo bi to vedel.

Preketo rad jo je imel . . . Ne sme se spomniti!

Kakšne polne, rdeče ustnice je imela, in kakšne dolge, goste lase!

Vsa je bila košata, pod svojo tenko, belo kožo.

Ko jo je objel, se je čutil moža. Čutil je, da bo v življenju dosegel vse, kar bo hotel. Milena je bila praznik vsak dan v tednu.

Zakaj sta se pravzaprav sprla, in tako zares? Komaj se še spominja! Menda zaradi njegove matere. Nekaj takega je rekla o njej, da Milena ni mogla ne pozabiti ne oprostiti. On se pa ni znal postaviti zanjo. In mu je obrnila hrbet, niti pogovarjati se ni več hotela z njim. Tudi pogledala ga ni več, tedne in tedne! Po posrednikih ji je pošiljal sporočila, a se je naredila gluho in slepo.

Nazadnje se je tudi on razjezil. Kar čez noč se je odločil in je vzel Minko, v treh tednih sta bila oklicana in poročena. Vsi vejo, da se mu je ponujala. V resnici je sploh ni hotel. Vzel jo je, da bi prizadel Mileno. In jo res je prizadel. Po tistem ni bila nikoli več tako košata. No, tudi samska ni bila več dolgo, vzela je tistega cepca, Jožeta, ki je že leta in leta hodil za njo in moledoval za drobtinice.

Res pa je, da je še bolj prizadel sebe.

Vrag naj vzame vse skupaj.

V življenju je pač tako, da ne moreš popraviti ničesar. Kar si zavezil, je zavezano za vse večne čase, samo gledal boš še, da se pretolčeš iz dneva v dan. Brez prevelik

kih muk in da te ne izranžirajo, dokler sam misliš, da bi lahko še malo brcal.

Sina ima pa rad. Dober fant je, miren. Študiral ga bo. Vseeno, koliko ga bo to stalo. Dal ga bo v šolo, kakršno si bo izbral. V šoli je odličen. Rad bere, vedno je v knjigah. On vse življenje ne bo prebral toliko kakor sin en teden. Povsod ima same knjige. Kar naj bere, on mu že ne bo branil. Še nosi mu jih. Od vsepovsod, in kakršne hoče, samo na listek mu mora napisati naslove. Tudi danes ima knjigo zanj. Čuden naslov. Pygmalion. Le kakšen vrag je to? Rajši ne bo spraševal, ker ga potem fant tako čudno pogleda, kakor da bi tudi on to moral vedeti. Od kod naj on to ve? V osnovni šoli tega niso jemali, v meščansko pa ni hodil, on je bil na srednji tehnični.

Kako se danes vleče ta cesta! Od hudiča. Ravnina, same njive in hosta ob strani, nikjer živega človeka ali da bi se vsaj kakšno živinče postavilo na pot. Če ne zaspiš, te začnejo boleti oči! Mogoče bi se dalo še kaj zadremati, Tine tudi ne reče ne bev ne mev, samo svoje premlewa v glavi, še tako mlad, pa že ves zmatran in v skrbah! Dobro uro vožnje je še. Resnik pa spet o moški modi, saj to ni res! O kravatah!

»Pri nas ne dobiš takšne, tudi če vse trgovine obredeš! Samo Italijani imajo ta šik. Kakšne kravate, srajce, jopice, da o čevljih niti ne govorim, v njih si lahek, kakor da

bos hodiš po travi! Zadnjič je bil v podjetju spet tisti Marelli iz Milana. Rekel sem mu, naj mi prinese takšno srajco, kot jo je imel na sebi. Saj bi ga bil na mestu slekel, ampak je takšen fičfirič, čisto malo ga je skupaj, mi ne bi bila prav. Saj tudi naše niso slabe . . . Ko jo kupiš, je čisto spodobna. Pa jo operi, in boš videl vraga! Ne boš je več z veseljem nosil. No, poglej, Olga, tole sem kupil v Nemčiji, žena jo je že najmanj dvajsetkrat oprala, in je kakor nova!«

Rudi je čisto pozabil, da ima zraven sebe Olgo, ki ga gleda z neučakanimi očmi.

»Malo sem se razgovoril,« je vzdihnil. »Še ti kaj povej, Olgica.«

Pobožal jo je po hrbtu roke na svojem kolenu.

»Kaj naj ti jaz povem?« se je zasmejala Olga. »Samo doma čepim, in doma je bolj malo vznemirljivega. Prva pokonci, zadnja spat, in ves ljubi dan se buham s hišo, z moževim sadovnjakom in z otroki. Zvečer kar padem v posteljo.« Pomolčala je in dodala s tihim posmehom: »Pa denar. Vedno ga je premalo, to je kot zakleto!«

Rudi jo je zamišljeno pogledal. »To ti je najpreprostejša računica: pravilno si ga moraš razdeliti. Če ga je res premalo, pomaga pa samo eno: ali znižaš izdatke ali zvišaš dohodke.«

»Lahkó rečeno, težko storjeno!« je odvrnila Olga in se zasmejala. »Pa pustiva to. Povej mi rajši, zakaj sam ne

voziš! Če bi jaz imela tako krasen avto, se mi ne bi prašil v garaži. Pa tudi splačalo bi se ti, ne?»

»Ha!« se je od spredaj oglasil Cene in prikimal zelene-mu gričevju na obzorju.

»Ja! Ne, Cene?» je zgrabil Resnik in povedal: »Marsikdo je tako mislil, pa se je prekleto uštel. Na prazen nič se zanašaš, če misliš, da si boš mimogrede povrnil vsaj za carino. Pod nosom se obrišeš! In tudi sicer. Ko te mine prvo navdušenje, ugotoviš, da je cele dneve voziti preklemano utrudljivo. Zvečer si tako zdelan, da še spati ne moreš. Tudi avto se ti smili. Sam lahko voziš še tako previdno, vedno se najde kakšen cepec, ki te butne od zadaj ali oplazi od strani. Na avtu se pozna vsaka praskica!«

Cene je že spet oživel.

»Si videl, kako je Lukman zadnjič zbil svojega fiata? Da je za na Odpad! In še sebe je dobro pokvečil. Pet reber ima počenih, roka mu visi dol in nos mu ne bo nikoli več naravnost stal!«

»In niti zavarovanega ni imel, on, ki vsem drugim solí pamet! Jaz sem mu rekel, kaj mora, in to pravočasno. No, bo vsaj za drugič vedel!« je zadovoljno pribil Rudi. Pogledal je skozi okno in stvarno ugotovil:

»Smo že na naši strani. Hrvate imamo spet enkrat srečno za seboj.«

Obrnil se je k Olgi in zaupno nadaljeval:

»V računovodstvu so se vselej kislo držali, kadar sem jim predložil račun za kilometrino in dnevnice. Naj me vrag vzame, če sem jim kdaj zaračunal en sam dinar preveč! Pa bi jim bil lahko, saj se teh reči ne da preveriti do zadnjega ficka. Vem, da sem bil neumen, ampak nisem hotel! Res je pa, da sem se naveličal njihovih napihnenih, nezaupljivih obrazov. Zato imam svoj avto rajši doma v garaži. Kadar je lépo vreme, se pa kam zapeljem, v glavnem ob nedeljah in praznikih. Da se mi splača. In tudi naložim koga, če je sila. Kakšne znance. Nekaj mi primaknejo za bencin, pa jih prav rad vzamem, veliko rajši, kot da bi se vozil sam z ženo. Zato imam avto v tako krasnem stanju!«

Nakupovalec se je v ogledalcu spogledal s šoferjem. Resnik je to opazil in se je za hip zbehal. »No, človek lahko še tako pazi, vedno je kaj! Kaj tako gledaš, Cene? Ni tebi še nikoli šla baterija, ker si zvečer pozabil ugasniti žaromete?«

Cene niti ni pogledal nazaj k Rudiju, samo z roko je odmahnil, češ saj se ne splača, in razen tega sploh nisem mislil nič takega! Moj šef si, ne?

Resnik se je naslonil nazaj in se vrtajoče zazrl v Olgo. Za hip je bilo, kakor da je ne pozna.

»Mene nisi pa še nikoli povabil, Rudi,« je potožila Olga in se koketno našobila.

»Misliš, da te ne bi rad kdaj kam peljal?« se je iskreno razvnel Resnik. »Samo kdaj, to mi povej! Na podjetju me podijo, da sem že čisto zmešan. Stalno na terenu, z enega konca na drugega!« Zasmejal se je. »Še umreti ne bo kdaj, če bo šlo tako naprej.«

»Čista resnica,« je pripregel Cene. »Prideš ves crknjen, prezebel in sestradan, potem jih pa še slišiš . . . To ni bilo pametno, ono ni bilo taktično! Rejeni pisarniški žrebci takoj začnejo o tem, kako se na tržišču znajde konkurenca! . . . Dobro si jim zadnjič zabrusil, kar jim gre, Rudi, prmejduš!«

»Ja, ne?« se je zasmejal Resnik. »Sicer je pri teh vse bob ob steno, ampak jim bom že še dal popra pod nos!« Potem se je znova obrnil k Olgi. Imenitna ženska! Ona ve, kako in kaj. Z njo se vsaj lahko pogovarjaš!

»Saj pravim, zato se rajši vozim z avtom od podjetja. In s šoferjem. Pa ne s kakšnim začetnikom! Najrajši imam Tineta. On je že dolgo za volanom. Nagel! Gre ko strela. Rad vidim, da ima šofer dober tempo v kolesih. Pri našem poslu drugače nikamor ne prideš. Vsak bedak od konkurence te prehiti in ti pred nosom pobere najboljše komade. Pa refleks ima Tine, fantastičen refleks! Kolikokrat bi se po pravem moral zaleteti, že kar slišiš, kako je počilo, on pa obrne volan, avto odskoči kakor konj in gremo naprej, kot da ni bilo nič!« Rudi se je

zadovoljno zasmeljal. »In tudi razumeva se. Fant me ima rad.«

»Kdo pa tebe ne bi imel rad, Rudi!« je dahnila Olga. Tiho je zatarnala, in besede kakor da niso prihajale z njenih živih ustnic, temveč iz globine njenih žarnih oči: »Tako malokdaj se vidiva . . .«

Resnik je začutil, da bi moral pogledati drugam, ne v te magnetne oči. Cene gotovo vse spremlja v ogledalcu. Navsezadnje še Tine, čeprav bi moral paziti na cesto. A ni mogel drugače. Vabile so ga, mamile, vlekile k sebi. Predal se jim je in zazdelo se mu je, kakor da je pijan starega vina, ki po prvem požirku šele čez čas preseneti s svojim opojem.

Ženske. Kakšne so . . .

Lepe, žive, vroče, vesele.

Smejal bi se že ob misli na to, kako poln jih je ta svet. In kakšnih! Niti dve si nista podobni. Vsaka zase dovršena, popolna stvar. Umetnina, ustvarjena za tistega, ki jo zna ceniti in ljubiti.

Olga.

Stisnil jo je k sebi, da se je prestrašila.

Tine je pritisnil na plin, da je avto ko puščica šinil naprej. Naj se malo zdramijo, preklete duše, je pomislil. Kadar bo on vozil, se ne bodo kar tako šli svojih iger in igrice!

»Gospa Olga najbrž še ne ve, kako je bilo na carini,« je glasno rekel in z gladkim, nedolžnim nasmehom v ogledalcu prestregel Resnikov karajoči pogled.

»Povej, no, Rudi,« je Olga z globokim, grlenim glasom pobožala Resnika in se tiho zasmejala. »Najbrž se jim nisi dal, kaj?«

Cene se je ozrl k njej: »On se nobenemu ne da, on zna!« Pomenljivo se je zarežal: »Nanj se lahko zanese-te!«

»Kaj bi še pravil,« se je branil Rudi. »Vidva sta to reč že prevečkrat slišala.«

Cene se je nehote z rešpektom ozrl nazaj k Resniku, prikimal mu je in rekel: »Nič zato, bova pa še enkrat.«

Rudi je zadovoljno pogledal Olgo. »No, naj vam bo,« je začel. »Carina je vrag. Ampak glavno je, da se jim ne daš ustrahovati. Njihov zoprni nastop, to je finta —«

»Kaj se je lani zgodilo meni!« mu je Cene vzel besedo, da so vsi drugi osuplo pogledali, on pa nič. Z žarečim obrazom je nadaljeval: »Ko sem bil —«

»Poslušaj, Cene,« je vzkipel Rudi, »kaj se zdaj to pravi? Jaz ravno začnem, še sam si me nagovarjal, naj povem, zdaj mi pa sekaš vmes! Si nor, ali kaj?«

»Nisem te mislil zmotiti, Resnik,« se je opravičeval Cene, »sicer pa tista moja štorija sploh ni besede vredna. Brez zamere, kar ti povej, se bolj spleča poslušat!«

»Da ne bom preveč dolgovezen: pravzaprav se da tudi na kratko povedati,« je povzel Rudi. Olgo je prijel za roko in začel obračati poročni obroček na njenem prstancu. Poseben prstan je to bil. Ne gladek, težek prstan po stari modi, temveč krhek, nežen obroček z vdanim vzorcem v obliki venčka. Kakor zlata cvetka je sijal na njenem tenkem, temnem prstu. Olga je bila temne polti in poleti je imela roke kakor ciganka.

Rudi se je držal resno, toda v ustnih koticah mu je drhtel razigran smeh.

»Stopim noter v tisti njihov mračni, priskutni brlog na meji. Nobeden se ne zmeni zame. Res pa vedno gledam tako osorno, da se me nihče ne upa nahruliti.« Pomolčal je in nerad izpustil Olgino roko, da ji je od blizu pogledal v oči. »To je treba znati, veš, Olgica.«

Olga mu je vrnila nasmeh. Njen je bil poln spodbude in pričakovanja.

»Pri oknu so se trije nekaj pogovarjali. Brez omahovanja sem stopil tja in največjemu, nekemu južnjaškemu brkaču, pošteno stopil na mezinec desne noge.«

»Kaj?« je osuplo vprašala Olga. »Kako to? Kaj to pomeni?«

»Kar sem rekel,« se je veselo muzal Rudi. »On je že razumel, v hipu je vedel, kaj to pomeni. In vse je bilo v najlepšem redu!«

Olga je s pogledom romala od enega k drugemu. »Vse je bilo v najlepšem redu? Kako?«

Resnik je pomežiknil Cenetu. »Ne, Cene? Samo upati se moraš, pa ti ne bo nikoli spodletelo!«

Kerin se je s celim životom obrnil nazaj. »Tista je bila dobra, kaj? Tukaj pri nas smo vsi pošteni! To je revsknil suhec zraven brkača, ne? Na carini, pa vsi pošteni!« Odmahnil je z roko in se zasmeljal predse.

Resnik je užival, ko je gledal ogorčeno Olgo. »Tako je, vidiš,« je rekel. »Drugачe kakor s kolom po glavi danes ne prideš nikamor. Poštenje in finesa, to je izgubljena stvar. Jaz ne morem pomagati, tako je.«

Olga bi se bila skoraj zamislila, a se je raje zasmejala in rekla z bodro brezskrbnostjo: »Ah, saj je vseeno! No, Tine, vi, ki me ne marate, mi boste odkrito povedali . . . Se poštenje spleča ali se ne spleča?«

Tine jo je samo hladno ošinil v ogledalu.

»Ne bo povedal,« je rekla Olga. »Ne poznavam se dosti dobro.«

»Tale naš Tine,« se je tedaj oglasil Cene, »veste, gospa Olga, se drži ko sam sveti Alojzij, v resnici je pa poln muh, to mi lahko verjamete!« Cene se je namuznil in od strani z dobrohotno pretkanimi očmi oplazil šoferja.

»Res, Tine?« je z vrtajočo radovednostjo vprašala Olga. »Kako pa to izpade v praksi?«

»Ja, res je od vraga,« je pritrdil Rudi. »Meni se zdi, da ima punco povsod, kjer smo se ustavili več kot enkrat. Komaj drugi odnesemo pete iz avta in se zamaknemo v oštarijo, on izgine, kot da se je v zemljo vdrl. Ko smo mi že zdavnaj opravili vse svoje posle, pokrepčali smo se že, in če ni šlo drugače, tudi napili, se ti on prigunca izza vogala in si žvižga pesmico. Kje drugje pa naj bi bil, če ne pri dekletih?«

»Ni take sile,« je mirno povedal Tine in gledal predse, na cesto, ki je v sivi črti izginjala pod močnim avtom.

»Ne delaj se no tako nedolžnega, kdo ti pa verjame!« se je zasmel Resnik in pomežiknil Olgi. Videti je bilo, da postajajo vsi razen šoferja nekam izzivalno podjetni.

»Mene pa samo zanima,« je pleteničil Cene, »kdaj vse to obaviš, in kako. Moški samo dandanes v defenzivi. Ženske so tako zahtevne in napadalne, da se povprečen možakar, no, takle revež iz trgovske branše, kot smo mi, lahko samo še brani. Ti jih pa menda uženeš kar po več hkrati, kaj, Tine?«

»Same čenče,« je odvrnil Tine in peljal dalje, kakor da to ni njegova stvar.

»Zakaj se pa ne oženite, Tine?« je pohlevno vprašala Olga.

»Saj mogoče se pa bom,« je skoraj kljubovalno zinil Tine. Hotel je še nekaj povedati, a se je v hipu premislil. Ne. Tončke tile že ne bodo vlačili po jeziki!

»Prav res, Tine,« se je šalil Resnik. »Bolj praktično bi bilo, kot pa da se takole klatiš od ene do druge. Ampak kakšno krotko punči si poišči, da kot žena ne bo zagnala vik in krik, če boš kdaj skočil čez plot!«

Olga se je smejala, da so ji solze zalile oči. Tudi Cene se je hahljal. Adamovo jabolko mu je živčno poskakovalo.

Tine jih ni več poslušal. Res je. Sit je že tega prekletega potepanja. Zmeraj na poti. Prašen in neprespan. Mirno službo bi si dobil. Od sedmih do dveh. Potem si prost in lahko delaš, kar hočeš, ne pa, da si zmeraj odvisen od teh veseljakov. Ustaviti moraš, kjer rečejo, in čakati, da se ga bolj ali manj nalezejo. Potem pa nočejo z mesta! In ne samo to. Koliko si dajo še opraviti, zraven dela! Njihove kupčije in kupčijice. Kadar se jim nabere dovolj masla na glavi, pa ga povabijo na golaž in dva deci. Da bo tiho!

Včasih ga prime, da bi kar pobegnil. Vzel bi potni list in odšel. Samo . . . Kam? Ne, to ni rešitev. Ampak dolgo jih ne bo več ne gledal ne poslušal. Drugače si bo uredil življenje. Ustvaril si bo dom. Ko bo po službi prišel domov, ga bo čakala žena. Tončka! In otroka bosta imela. Blizu tridesetih nisi več človek, če nimaš sina.

»Katero ste si pa izbrali, Tine, povejte, no!« Olgi stvar ni dala miru.

»Nič se še ne ženi, Tine,« je svaril Cene. »Uživaj, zdaj, ko si mlad in še pri mōči. Ko boš imel plešo, revmo in heksenšus, se pa obabi, če si kaj pameten.«

»To je beseda,« je pritegnila Olga. »Radi se imejmo, dokler je še čas.«

»Vi že veste,« se je oglasil Tine in jo pomenljivo pogledal.

Preden je Olga utegnila biti užaljena, je vmes posegel Rudi Resnik.

»Ti, zadnjič sem te videl, kako si se nekaj muhal okrog Tončke! Pa ne, da si nanjo vrgel oko?«

»Kaj?« se je nehote glasno začudila Olga. »Tista lepa natararica?«

Tine ni nič odgovoril.

»Takšno lepotico bi si kar v zakonsko posteljo spravil, mi se moramo pa drugod poditi?« se je zasmel Resnik.

»Saj ne misliš, da bi te res vzela?« je podvomil Kerin.

Tine se je pridušeno zasmel. V negibno soparico pozne popoldanske ure je lestvica te njegove veselosti udarila kakor krohot. Pogledal je v ogledalce nad svojo glavo, nazaj k Resniku in Olgi. Njegov obraz se jima je hipno zazdel tako mlad in zmagoslaven, da sta onemela.

»Tončka me ima rada,« je povedal Tine. Počasi, kakor da težka vsako besedo posebej, je dodal: »O tem sem se že lahko prepričal.«

Rudi in Olga sta se spogledala.

»Ni vrag?« je bleknil Rudi in v njegovem glasu je zazvenela nevoščljivost, čeprav se je njega tiščala Olga, v pozni uri in na samem njegova bela golobička. »Pa ne, da je Tončka ena tistih, ki ne znajo biti ljubosumne?«

»Vraga, ni,« je nehote po pravici odgovoril Tine in se v duhu takoj ugriznil v jezik.

»Viš ga, potuhnjenca, kako se je otajal!« Cene se je bobneč zasmel. Očitno ga je ta pogovor neznansko zabaval.

»Potem se res misliš unesti?« je čisto resno vprašal Resnik.

»Ne vem, zakaj mislite, da sem taka baraba,« je odvrnil Tine. »Svinja nisem bil nikoli, do nobene. Če to mislite, se motite. Sicer pa je vseeno, lahko bi se pogovarjali še o čem drugem.«

»Ni vseeno, vraga,« mu je oporekel Cene. »Če se res ženiš, je to treba proslaviti in zaliti, kot se šika. Ne, Rudi?«

»Na vsak način,« mu je pritrdil Resnik in se obrnil k Olgi. »Saj se ti ne mudi grozno domov, kaj, Olga? K Renkoletu bi šli. Malo od rok je, a to nič ne škodi. Kuhinja prvovrstna, vina izborna, deklice mlade . . . Kaj si pa tako grdo pogledala? Saj nisem nič takega mislil! Je pač veliko bolj prijetno, če te postreže svež in okrogel obraz, mogoče ne? Skratka, prima hotel. Ne res, Cene?«

»Non plus ultra,« je potrdil Kerin.

»Da se le ne bi preveč zasedeli,« je hinavsko pomišljala Olga.

»Že tako smo pozni,« se je namrščil Tine. »In če moramo jutri že navsezgodaj na Hrvaško, ne vem, ali ne bi bilo pametneje, da se odpeljemo naravnost domov.«

Tine je potegnil na rob ceste in ustavil. Scela se je obrnil nazaj k Resniku in ga molče premeril. »Motor bom moral pošteno pregledati. Včasih daje nekam čuden glas od sebe. Res mislim . . .«

»Ne bodi no tako hudičevo pust,« je sitno zagodel Resnik. »Saj si tudi ti človek, ne samo šofer, sto vragov! Se bojiš Tončke, ali kaj?«

»Menda ga ima že zdaj pod copato,« je bleknil Cene. Šofer se je pomračil.

»Nononono,« je zagostolel Kerin in nedolžno dvignil obrv. »Nič hudega nisem mislil!«

»Sicer pa se itak moramo ustaviti pri Renkoletu,« je suho pribil Resnik. »S Frjanom sem zmenjen, da se pogovoriva zastran dobave za Izrael. Pelji tja.«

Tinetov nemočni pogled se je srečal z uradnimi, nedostopnimi šefovimi očmi. »Hinavec, podel, pokvarjen napihnjenec in gofljač,‘ so govorile Tinetove. Resnikove pa so odgovarjale: »Kaj mi pa moreš? Reva. Šofer.«

DRUGO POGLAVJE

Poglejte, Angela, ni to Resnikov avto?« Ženska, ki je v pretesnem in prekratkem črnem krilu, v beli bluzi in v črnem svetlikastem predpasničku brisala točilno mizo, se je ustavila sredi giba. Imela je dolg, mesnat obraz s težkimi lici in debelimi ustnicami. Na prvi pogled bi vsakdo rekel, da ta ženska ni lepa, in vendar je bila ena izmed tistih, ki so za nelepim obrazom skrivale toliko človeškega razumevanja, dobrosrčnosti in celo nežnosti, da je sobesednik že po kratkem pogovoru videl samo še odkrite, čuteče oči.

Dekle, ki jo je zmotila pri brisanju točilne mize, je imela na sebi prav takšno črno krilo, namesto bele bluze pa rdečo majico brez rokavov, medtem ko je bila njena krpica predpasnika bela in poškrabljen. Marjetka, tako ji je bilo ime, je najbrž že kdaj nosila na mizo, za katero se je Resnik pogajal s konkurenco, kajti njen obraz je bil svež in okrogel.

»Je, ja, in gospod Resnik že leze ven. Cene tudi. Kar skoči v kuhinjo in naroči telečja jetrca, za začetek.«

»Angela!« Glas mlajše natakarike je bil ogorčeno začuden. »Tisto imajo spet s seboj!«

Angela je hotela opraviti do kraja, kar se je bila namenila, in to temeljito. S suho krpo je še enkrat krepko potegnila od roba do roba. Suho je vprašala: »Katero pa?«

»Olgo.«

»Pazi, da te jezik ne bo udaril nazaj! Gospa Olga ni nič boljša in nič slabša od drugih. Kaj ti veš o njej? Tebi ni še nobenega speljala, ti pa pred svojim pragom pometaj, nič se še ne ve, kaj čaka tebe. Hitro v kuhinjo!«

»Ja, ja,« se je potuhnila Marjetka in odhitela.

V sprednji gostilniški izbi novega, belega hotela za cesto je šumel direndaj tekanja, pogovorov, vzklikov, smeha, klenkanja jedilnega pribora in žvenketanja kozarcev, a pogosto ga je preglasil klic: »Dve turški!« ali: »Ene vampe! En golaž!« ali: »Pol litra cvička!« Kadar so se odprla vrata, se je malokdo ozrl iznad krožnika ali skozi dim cigarete. Toda tokrat so se odprla širše kot ponavadi, in ko je Rudi Resnik z Olgo in s Cenetom zaplul čez prag in veselo pozdravil Angelo, ki jim je prišla naproti do sredine prostora, da lepo sprejme domače goste, je marsikdo le dvignil pogled.

»Dober dan, Angela! Kako se kaj imate? Je kaj novega?« Rudi je po tem svojem slapu obstal, pomel si je roke v pričakovanju dobrega in ne pretirano zasoljenega prigrizka in se z naglim, izkušenim očesom ozrl po mi-zah.

»Pozdravljeni, gospod Resnik! Klanjam se, gospa Olga! Dober dan, Cene!« Tudi Angela je vse to zdrdrala v ravno prav razveseljenem, spoštljivem in ustrežljivem tonu. Toliko dni in noči svojega življenja je že prestala in pregarala v eni ali drugi gostilni, tem vrvečem človeškem vrtiljaku, da je vselej dobro vedela, s kom ima opraviti in kaj je komu treba dati, da bo zadovoljen odšel in kmalu spet prišel, od pozdrava ob prihodu preko vajene jedače in pijače do besede ob odhodu.

»Dolgo vas ni bilo k nam. Mislila sem že, da ste se nam izneverili,« je prijazno govorila in se hkrati diskretno ozirala za primerno mizo zanje. Z vsako Resnik ne bo zadovoljen. Sedeti hoče udobno in v miru, pa tako, da je vseeno bolj ali manj v središču pozornosti. »Tamle v levem kotu ravno odhajajo. Bi vam bila tista miza všeč? Izvolite! Predjed sem že naročila, saj je prav, kajne, gospod Rudi? Takoj prinesem svež prt in pokličem šefa.«

»Vi ste biser, Angela,« je veselo odgovarjal Resnik. »Vedno veste, kaj je treba. Če bi vi vodili naše podjetje, bi gospodarstvo hitro prišlo na zeleno vejo! Ja, miza je v redu. Bomo kar sedli. Renkoleta pa le pokličite. Se je Frjan danes že kaj oglasil?«

»Še ne, ampak ob tem času pride skoraj vsak dan,« je že prek rame povedala Angela in po stopnicah stekla v

prvo nadstropje, kjer je bilo na koncu hodnika s tujskimi sobami šefovo stanovanje.

Zbuditi ga bo morala. Ne bo mu škodilo, če vstane, že dve ure spi! Kadar vse popoldne prespi, je zvečer tako nasajen, da ga ni za prenašat. Oni spodaj se ga bodo nakresali, ampak ti vsaj niso težki. Cene sicer začne tarnati za neko izgubljeno ljubeznijo, a naj se zjoče, samo da ne bo vanjo tiščal. Sinoči je dolgo pospravljala in potem ni mogla zaspati, ker jo je bolel križ. No, saj bo šlo. Glavno je, da ne razsajajo. Kako dobre volje je Resnik! To so morale noreti za njim, ko je bil mlajši! Še zdaj je pogosto v ženski družbi. Ne bi bila rada njegova žena. In sploh! Mož, še dober, je ko kamen za vratom, ženski ne da dihati. Iz svoje kože se mora preseliti v njegovo, če hoče, da bo mir pri hiši. Kakor je bila ona obupana, ko je iznenada umrl njen Jože, danes ne more reči, da ji je bilo to v sámo nesrečo. Najbrž je res malo zadihala. In tudi spala ni vedno sama. Nobenega dne si ne povrneš. Sicer pa ni sčasoma nobena stvar več posebno važna . . . Seveda! Spi kot ubit.

»Šef! Spodaj bi vas radi. Resnik je, z družbo.«

»Ja, ja, takoj pridem.«

Spodaj sta Resnik in Cene samá sedela za mizo v kotu. Olga je pri priči nekam smuknila; samo za hipec, je rekla, moram se malo polepšat, ženske smo v tej vročini čisto medle in uvele!

»Če je Angela res takoj naročila, morajo biti jetrca vsak čas na mizi,« je bil zmerno nestrpen Resnik.

»Doma jih imam v desetih minutah na krožniku.«

»Če so bila že narezana!« je strokovnjaško pripomnil Cene. In mu je moralo nekaj posebno zabavnega šiniti v glavo, ker se je začel hahljati. »Si že slišal, Rudi, kaj so tukajle imeli zadnjič?«

»Jaz nič ne vem,« je raztreseno odvrnil Resnik, ki je očitno obračal druge misli. »Kdaj pa?«

»Kakšen teden bo tega, in ne more biti čisto za lase privlečeno, ker sem slišal z dveh strani!« Cene je izpod čela ošinil mize naokoli in utišal glas. »Precej čez polnoč so zaklenili in zatemnili okna. Potem so dali na mizo Marjetko in se šli gasilce. S sifonom.«

Cene se je zastrmel v svoje kratke, debele prste, ki jih je sklepal na snažnem belem prtu, kakor da bi molil. »Ne bi si mislil, če jo takole pogledaš, kaj?« je rekel.

»O, ti seme, ti, hudičevo!« je zazijal Rudi. »Pa tudi dedci, pokvarjenci! Da jih ni sram!« Pogledal je naokoli in siknil, kakor da mu je res nerodno: »Tiho zdaj, Olga se vrača!«

»Se že bolje počutim v svoji koži,« se je prismehljala. Res je bila videti sveža, hladna in umirjena. »In tudi Renkole je že tukaj.«

»Semle k meni sedi,« jo je povabil Rudi in pozdravil upravnika. »Pozdravljen, Miha. Si se malo zleknil, ne?

Prav imaš. Jaz se tudi, kadar sem doma. Seveda, na poti moraš vztrajati, naprej in naprej. Kako pa kaj drugače? Prisedi, no, ne bodi takšen!»

»Ti lahko govoriš,« je zaupno začel Miha Renkole, ki se je bil razveznil na udobnem stolu, kajti njegov hotel je imel najmodernejšo opremo blizu in daleč, »jaz pa sploh ne vidim iz skrbi! Spet imam izgubo. Lahko se raztrgam, pa ne pridem iz rdečih števil. Na vse strani letam, da kje kaj ceneje ujamem, svojih ljudi ne plačujem pretirano, preslabo pa seveda tudi ne, ker bi mi ušli, in gledam, da noben ostanek ne gre v nič. Pokrasti mi pa tudi ne morejo toliko, da bi se res poznalo, saj nekaj malega se dekleta tako ali tako zmotijo pri računih, in se skoraj izravna. Spet me bodo dali v škripec, boš že videl! Mislijo, da si devljem na stran. Hudiča si devljem! Ni-sem tako nor, da bi rinil pod ključ!«

»Miha, ti si premehak!« ga je učil Rudi. »Zadevo moraš resno vzeti v roke. Ko sem bil jaz še na svojem, je bila dan in noč kontrola. Žena je vsakega zmikavta zalotila še krvavih rok. Kradejo ti, kaj pa! Jaz bi jim že dal, pri-mojduš! Vintal bi jih, da bi piskali, vsi po vrsti!«

Resnik se je dobrovoljno zasmel. »Pa ti itak vedno stokaš. Kadar pridem, začneš! Dokler tako vpiješ, ti še ne lije za vrat!«

Dvignil je kozarec. »Na zdravje! Vsi eks! Ne bodimo taki mrtvaki!«

»Prav si povedal, Rudi,« je rekel Renkole, ko so odložili kozarce.

»Od kod pa imaš ta jesih?« ga je podražil Cene.

»Kam drugam pojdi pit, pa boš videl, te bo tri dni bolela glava! Kaj to delajo z vinom, ni za mislit! Samo pri meni se pije pristno vino. Če je cviček letos kisel, pa ne morem pomagat. Premalo sonca in preveč dežja. Zapotegne res, kisel pa ni, tega ne boš govoril, Cene!«

Resnik se je ozrl in obraz se mu je zjasnil. »So jih pa dolgo pacale, presnete kuharice! Ampak aroma je ta prava! Zlata vredna! Kam že tečeš, Miha?«

»V klet, belo vino prevzemamo!« se je izmuznil Renkole.

»Kje je pa spet šofer?« je Resnik spravljal v red vse okrog sebe, ko je bil naglo in z velikim užitkom zmetal vase pol krožnika jetrc. »Vsakič se nekod motovili, namesto da bi dobil kaj toplega v želodec! Nič čudnega, če izgleda, kakor da bi imel jetiko.« Obrnil se je k Olgi. »Ni čuden ta Tine? Vedno po svoje! Še fant, pa ves kisel in tako zaverovan v vrag si ga vedi kaj, da ga še jedača ne veseli!«

»Ga grem jaz poklicat,« se je ponudil Cene. »Ti mirno jej, to se takoj shladi.«

Cene je imel že nekaj kozarcev vina pod kapo. Njegov obraz je bil nekam razmehčan. Skôpal se je izza mize in odtaval proti vratom.

Tine je medtem zunaj pregledoval motor. Komaj opazno brnenje, ki ga je tu in tam prestregel v njem, ga je skrbelo. Bal se je, da mu nekega lepega dne ne bi odpovedal kje bogu za hrbtom. Enkrat se mu je to že zgodilo, in Resnik je takrat skoraj iz kože skočil, ker je mislil skleniti neko važno pogodbo, ki jo je nato dobila konkurenca, Resnik jih je pa slišal.

Avto mora čimprej spraviti k Staniču. V soboto zjutraj! Skupaj ga bosta pošteno pregledala in popravila najnujnejše. Tako da bo v ponedeljek zjutraj znova sposoben za vožnjo. In sprednje gume! Tako zlizane, da si na kakšno daljšo pot skoraj ne bi več upal z njimi. Resnik je nekaj omenil, da morata jutri dlje notri na Hrvaško. Za nove gume ni denarja, za nov avto ga bodo pa morali spraviti skupaj, ko bo ta šel k vragu, in to bo kmalu!

»Tine! Tine!«

Cene je na majavih nogah tako klical z zgornje stopnice gosposkega vhoda v hotel, ki pa je bil to samo še po impozantni gradnji, kajti njegovi stalni gostje so ga prav kmalu spremenili v oštarijo. Skoraj se je že mračilo, zato Tinetove postave ob avtu ni takoj opazil in se je še bolj zadrhl: »Tiiine!«

»Kaj tako kričite?« se je mirno oglasil šofer in stopil izza potemnele, zabrisane gmote vozila.

»Zmeraj te je treba klicati,« je potožil Cene, »ko dobro veš, da začne Resnik sitnariti, če te ni noter. Resnik je za red!«

Cene se je tiho smejal Resniku in sam sebi. Svet se mu je na lepem zazdel vesel in okrogel.

»Avta ne morem kar tako pustiti! Odgovarjam tako ali tako jaz, in če kaj ni v redu, samo mene gledate!«

»Kaj se pa usajaš, saj ti nihče nič noče! Resnik je rekel, naj te pokličem, da boš kaj dal vase, ne?« Cene se je obrnil na peti in se s trdnim, a malo preširokim korakom odzibal nazaj za mizo.

,K vragu,‘ je pomislil Tine in počasi stopil do vhoda, nekam žalobno obitega s črnimi in srebrnimi okrasnimi letvami. Če ne bo spal vsaj štiri ure, bo jutri prej ali slej zadremal za volanom. In zlepa se ne bodo skidali od tod! Ko je Tončki že skoraj dopovedal, da res ni tak lažnivec. Čakala ga bo ure in ure, in ko bo končno prišel do nje, zbit in mogoče celo rahlo okajen, se bo moral najprej še spopasti z njo.

Na mrtvo bi se napil, če bi mu to kaj pomagalo, ampak mu ne bi. Ne. Ko se vrnejo s Hrvaškega, bo odpovedal, ne vidi drugega izhoda, če res hoče zaživeti po človeško. Tudi če mu obljubijo ne vem kaj, boljšo plačo in stanovanje in reden dopust, se ne bo dal pregovoriti, Resnik si lahko jezik zbrusi. Saj se povsod služi kruh, če se ne braniš dela.

Stopil je noter in z očmi poiskal njihovo mizo. Cene je z vilicami nespretno pikal po solati in jo negotovo nosil v usta. Olga je bila tako razposajena, da se je zdelo, kakor da se smeje in trepeče v zanosnem, vročičnem nemiru sleherni delček njenega telesa posebej, Resnik pa je s širokim smehom na pordelem, nenadoma pomlajenem, skoraj deškem obrazu nekaj navdušeno pripovedoval. Ko se je približal Tine, je umolknil, dvignil pogled in rekel: »Kod si se tako obiral, Tine? Kaj boš pil? Večerjo si naroči, preden bo vse postano!«

»Hvala, si bom že naročil,« je odvrnil Tine in se spustil na preostali stol zraven Cenetovega. Segel je v žep, izvil skatlo in si brez hitenja prižgal cigareto. Potem je molče kadil in se oziral po mizah naokoli.

Že ko je šel noter, je pri sebi sklenil, da Resnika ne bo poslušal. Sčasoma se je že izuril v tem, da je lahko sedel zraven njega, in včasih sta se dolge dneve sama vozila po terenu, pa je šefa pustil govoriti, a sam je na pol pazil na cesto pred seboj, na pol pa blodil po neizmernem mlačnem morju podoživljanja, kamor človek zabrede, kadar je zavest samo deloma udeležena pri tistem, kar delajo roke. Tako se je vračal v svet svojega otroštva, in od tam v minula vojna leta, ki so bila zanj polna spominov na lakoto, na strah in smrt, na mokre marše, na streljanje in dim z gorečih domačij. Katerikrat se je zamislil v načrte, ki jih je v mislih tako lahko delati, a se

skoraj vedno izkaže, da so daleč od uresničljive stvarnosti. Zgodilo pa se je tudi, da je v takih trenutkih slo- nel nad Tončko, ji z rahlimi prsti odpenjal bluzo, odmi- kal svileni trak naramnice in jo dolgo poljubljal v meh- ko, vročo globel na prsih.

Toda tokrat je v Resnikovem zvišanem, preživahnem glasu trepetalo nekaj, kar je Tineta dražilo. Nenehno ga je opozarjalo nase, tako da je večkrat nehote prisluhnil.

»Je bila tudi tvoja žena zraven, Rudi?« je ravno spra- ševala Olga.

»Imej no pamet, Olga,« jo je pokaral Resnik, »kako, hudiča, jo bom jemal s seboj, če ni prostora, in sploh, na takšno čisto poslovno pot? Ne res, Cene?«

Kerin je pokimal s težkimi, pobešenimi lici žalostne- ga buldoga. Tine je pomislil, da je nevarno, še malo, in bi se ta glava lahko skotalila z vratu.

»Kaj se režiš, Tine?« je rekel Cene.

»Nič, nič. Nekam veselo je postalo, se mi zdi,« je ne- dolžno odvrnil šofer.

»Ja,« je dobil korajžo Cene. »Ne moreš je vzeti s seboj, tako je, ne moreš pomagat! Takoj se vse zakomplicira. Za sprejem doma pa se utrdiš s pijačo. In ker je veči- noma ali precej pozno ali precej zgodaj, se počiš spat, in pika.«

»Na splošno so žene v redu karakterji,« je povzel Rudi, »samo z manjšimi nevšečnostmi se je treba spri-

jazniti, itak niso važne. Kaj sem že pravil? Aja, kako je bilo, ko smo bili povabljeni, vodstvo podjetja, na posestvo Priznica. No, sprejel nas je sam direktor. Hujša živina, njegov brat je nekje visoko v Beogradu. Črn ko cigan, kodrasti lasje na levji glavi, bela srajca, široka kravata, pa čisto nič napihnjjen. Jaz sem kar gledal, vsem po vrsti nam je dal roko! Viljamovka, za prvi pozdrav. Potem z njegovim džipom na ogled!«

»Je bila močna, kaj, Rudi?« se je zasmel Cene. »Še mene je skoraj vrgla!«

»Pa še kako te je vrgla!« Resnik se je zasmel. »Vse nam je razkazal, veš, Olga. Kokošjo farmo, petelinjo farmo, fazanjo farmo, valilnico, mlekarno, sirarno, maslarno, hleve . . . Sam ne vem več, kaj še vse! Kar sapo nam je zapiralo. Povsod red, čistoča . . . Kako bi rekel, z eno besedo? Sistematičnost! . . . Tistih fazanov ne bom nikoli pozabil, kakšne barve!«

»Moj mož je tudi že prinesel domov fazana,« je povedala Olga. »Meni je bilo vedno vsakega žal. Tako lepi so.«

»Ne bodi sentimentalna,« je rekel Rudi in jo stvarno pogledal. »Pač pa se fazanja farma presneto splačal.« Ozrl se je po vseh za mizo, a ko ni bilo nobenega ugovora, je živahno povzel: »Po ogledu zakuska. Večerja, pravzaprav. Še preden smo se odpeljali po posestvu, je naročil tajniku: ,Dva odojka na raženj. Telečjo pečenko.

Perutnino. Šunko. Ti že veš. Da bo vse! Oni je samo prikimal. ,V redu. Vse bo.‘ Imeniten je bil tisti direktor! Midva sva se takoj ujela. Sem ga povabil, naj se oglasi pri nas, ko bo prvič kaj prišel sem. Žena je vedno vesela, kadar koga pripeljem domov, da ga lepo postreže in pogosti. Čeprav ima seveda dosti tekanja. Posestvo mi vodi tako rekoč sama. Zmeraj dela, vse hoče narediti sama, pa ni nikdar utrujena ali slabe volje . . . Izredna ženska!«

Resnik se je tako razvnel, da bi bil skoraj izgubil nit pogovora. Zato se je rahlo zdrznil, ko se je nepričakovano vmešal Tine.

»No, seveda,« je rekel Tine. »Saj mora biti.«

Tine je pil in kadil. Jedel ni nič. Glavo je imel v oblakih dima.

»Kako to misliš?« se je začudil Resnik.

»Tako,« je povedal Tine in kadil naprej.

»Vrag te zastopi,« se je razhudil Rudi. »Jaz te ne razumem, nikoli nisem vedel, kaj se ti plete po glavi. Tvoji možgani delajo drugače kakor naši. No, voziš pa dobro, krivice ti nočem delati, šofer si vrhunski. Vsak drug na tvojem mestu bi bil že zdavnaj pod rušo.«

Tine se je nasmehnil sam zase, rekel ni pa nič.

»Jaz sem se na žalost tako napil, da ne vem več, kako je bilo naprej s tisto večerjo,« je dejal Cene.

»Ti se vedno napiješ,« je pripomnil Rudi. »Cene, ti si kronik. Daj si pregledat jetra, dokler je še čas, ti lepo rečem.«

Cene je skomignil, Resnik pa je pobral konec svoje štrene: »In kakšno vilo je imel tisti direktor! Bela vila, ampak res bela. Terranova. Streha skoraj ravna. Steklena stena spredaj. In notri! Namesto vrat sami obokani prehodi iz sobane v sobano, si se lahko samo sprehajal! Vse v težkih preprogah. Temno, drago pohištvo. Dolge svilene zavese. Pa slike! Velike, za pol stene! Hrvaški kmetje v škornjih. Ženske v rutah in dolgih nabranih kiklah. Prave kmečke figure, prave stare hrvaške hiše. Prizori z dela na njivah in travnikih. Taki čvrsti ljudje. Močni. Delavni . . . Imenitne slike!«

»Nisem vedela, da se tako zanimaš za slike,« je rekla Olga.

»Saj se ne, ampak kadar vidim kaj lepega, vem, da je lépo, ne?«

Resnik je nadaljeval z glasom, ki se mu je že poznal dolg dan.

»Kakšne štiri ure smo sedeli za mizo, in zanimivo je to, da si jedel in jedel, pa te ni nič tiščalo! In nazadnje smo bili že tako glasni, da smo se smejali vseprek in sploh nismo več slišali drug drugega. Kje smo spali in kako, pa tudi jaz ne vem več. Vem le, da so bili govori. Govor je imel direktor, pa tajnik občine, pa predsednik

občine in še predsednik neke druge organizacije, vrag si ga vedi, katere.«

»Ja, in tudi ti si imel govor,« se je oglasil Cene. »Jaz ga sicer nisem dohitel, mi je pa kasneje poročal Franci.«

»Ne da bi se sam hvalil,« je povedal Resnik, »ampak ko sem nehal, so me vsi začeli objemati!« S pogledom je še on zdaj ganjeno objel omizje, vse po vrsti. Olga mu je žareče prikimala. »Kam ste šli pa od tam?« je vprašala.

»Čakaj, kam smo že šli? Se ti kaj spomniš, Cene?« se je čudil Rudi.

»V Suhi dol,« je nevabljeno povedal Tine. »In potem za Donavo, na ribljo čorbo.«

»Res je, sto strel!« je zavpil Resnik in se počil po stegnu. »Ti si vse zapomniš, Tine!«

»Vse,« je prikimal Tine in skozi dim svoje večne cigarete prijateljsko pogledal Resnika.

»Si že kdaj jedla donavsko ribjo juho, Olgica?« je vprašal Resnik.

»Sploh ne vem, kaj je to,« je priznala Olga. »Jaz ribe samo cvrem in pečem. No, tudi marinirane so dobre.«

»Beži no!« se je zasmel Rudi. »To je najboljše. Ampak ni navadna ribja juha. To je bolj gosta jed, nekakšna ribja obara.«

Resnik je vzdihnil in pogledal naokoli. Ni prav vedel, ali se spleča to razlagati Olgici.

»Pijmo rajši,« je zagodel Cene. Jezik ga ni več prav ubogal. »Recepti so pa v kuharskih knjigah!« Vsem je nalil do roba in še malo čez.

K njihovi mizi se je od strani prismukal Renkole. »Če bi še kaj želeli,« je od blizu rekel Rudiju, »vam naše ženske rade takoj pripravijo.«

»Mogoče sploh ne bi bilo napačno,« je zagriznil Resnik. »Bi ti še kaj pojedla, Olga?«

»Nisem nič lačna,« je povedala Olga. »Počasi se bomo morali odpraviti, se ti ne zdi?« Bila je okajena, a ne toliko, da ne bi vedela, kaj se spodobi od nje.

»Jaz bi bil za to,« je pripomnil šofer.

»No, pa ne. Hvala ti vseeno, Miha,« je rekel Resnik.

»Se bom pa poslovil,« je rekel Renkole. »Kmalu spet kaj pridi, Rudi. Lahko noč, gospa Olga.«

In je odšel, s težkim korakom, ves nekam poševen in tudi glavo je držal postrani.

»Lep večer je bil,« je rekla Olga in s svojimi svetlimi, nemirnimi očmi prišla Resnika.

»Gremo, Tine,« je pohitel Rudi. »Cene! Hajdi! Gremo!«

»Še račun,« je spomnil Tine in zaklical: »Plačat!«

»Saj res, vraga, še račun!« je mehanično ponovil Resnik in segel v žep. Tudi Cene je začel obračati po rokah svojo staro, z vsem mogočim naphano listnico.

»Kaj smo že imeli?« je vprašala Angela in nastavila dobro ošiljen svinčnik na list svojega blokca. Pisala je spretno in naglo.

»Vaše je vse skupaj dva tisoč dvesto.«

»Dvesto petdeset,« jo je nagradil Resnik.

»Hvala, gospod Resnik,« je z nevtralnimi glasom dejala Angela. »Kaj imava pa midva, Tine? Brizganec, sendvič in škatlo zete. Sto štirideset . . . Ste bili zadovoljni, gospod Resnik? Najlepša hvala, pa lahko noč.«

»Vse je bilo v najlepšem redu. Lahko noč.«

Lahko noč.

Lahko noč, Angela, spočij se za nov dan.

Lahko noč, Marjetka s svežim, okroglim obrazom.

Lahko noč, Renkole, izguba ali dobiček, pravzaprav je to eno in isto.

Najlaže je reči lahko noč in oditi.

Toda tisto, kar še pride.

Kar pride potem, ko so že vsi rekli lahko noč!

Najbolje jo je odnesel Cene. Trdega ko klada so odložili v domači veži. Žena ga je prevzela in ga, kot že nešteto v podobnih primerih, slekla, sezula in zvlekla na posteljo. Potem je legla zraven njega in zadnje ure te noči so ji počitek grenile sive, turobne misli. Samo to, nič več, saj je vedela, da je njen boj že zdavnaj izgubljen, a tudi, da se je bil že začel neenakopravno. Ni pa vedela, da je njen zaveznik čas. Sicer bi se začudila, ko bi ji kdo povedal, da

bo praznino poleg sebe kmalu občutila kot nekaj odrešilnega in da bo še žalovala za neobteženostjo svojih samotnih uric, vendar je bila to resnica.

Vrata Cenetove hiše so se zaprla in motor je še enkrat zahrumel. Potnika na zadnjih sedežih se nista več ozirala na Tineta. Popoldan je bil dolg, večer se je neznosno vlekel v daljno, bajno noč. Resnik je občutil skoraj otroško brezskrbno, vročo omotico. Njegove roke so same od sebe do bolečine stiskale Olgino ramo; bilo je, kakor da njena polt pod njegovo dlanjo diha globoko in prerojeno.

Potem je Rudi naročil Tinetu: »Ustavi. Tukaj midva izstopiva.«

To je izrekel s prvobitno preprosto odkritostjo, ki ne pozna sramu.

Tine je molče ustavil, stopil ven in odprl vrata zadaj.

Resnik se je nagnil naprej in se zavihtel na cesto. Nato je ponudil roko Olgi. Prijela jo je, iztegnila je lahkó nogo in že je stala zraven njega. Voščili so si lahko noč.

Spet ta lahka noč!

Tine je od blizu zaloputnil vrata na svoji strani. Avto je izginil za temnimi, spečimi hišami.

Vendar hiše nikdar ne spijo vse. Tudi v najtemnejši noči in ob najbolj pozni uri se kje neslišno odpre okno. Nekdo pogleda ven, samo od strani, prikima in se umakne. Okno se prav tako neslišno zapre.

TRETJE POGLAVJE

Niti dober večer mi ne boš rekla?«
»Ob enih zjutraj je za to že prepozno.«

Tončka je zaklenila vrata za Tinetom. Njen glas je zvenel tako suho, da je bil skoraj raskav, in sama je to čutila. Počasi, poraženo se je obrnila in se naslonila na podboj. Potem se je hladno zazrla v Tineta.

Tine si je slekel jopič, zganil ga je in ga položil čez naslanjač. Njegovi gibi so bili mirni in preudarni. Sedel je na kavč, sezul čevlje in jih pazljivo postavil enega zraven drugega. Naslonil se je nazaj, prekrižal roke in pogledal Tončko.

Nekaj trenutkov sta se molče merila.

Naravna nasprotnika! se je zgrozila Tončka.

»Vesel bi bil, če bi kar začela,« je naposled spregovoril Tine. S polovičnim nasmehom je dodal: »Da bo prej za nama.«

Čeprav se ni mislil kar takoj izdati, je bilo v njegovem tonu več radosti in željne nestrpnosti kakor utrujenosti in nejevolje.

Toda ona je trdovratno molčala, kakor da ima zapečaten ne samo usta, temveč tudi srce.

Kaj naj bi mu tudi rekla? se je bridko spraševala. Saj nima nobenega smisla! Vse je bilo že izrečeno, in ne samo enkrat. In vselej je bila trdno prepričana, da jima teh scen ne bo več treba prestajati. Martin ji je bil vse pojasnil, vse dopovedal. Sprevidela je, da ne more vsega presekati na mah; tega ne bi mogla zahtevati od nikogar na svetu. A ne samo to. Življenje ni takšno, da bi se kaj takega sploh dalo uresničiti. Postreže z docela nepredvidenimi okoliščinami, ki ovržejo ali zavrejo še tako trdne namene. Ona vse to ve, zato je sklenila, da ga ne bo več mučila in begala s svojo nestrpnostjo. Počakala bo, da se Martin navadi nje in spremembe, ki jo je vnašala v njegov vsakdan.

Ja. Je čakala.

Toda vmes se je vseeno tesnobno spraševala, ali sploh bo presegal. Ali se to sploh da. In ali on to zmore.

Bo, bo.

Dá se, in on to zmore.

Zato je čakala.

Toda nocoj!

Ob sedmih bom pri tebi, boš videla, ji je bil rekel.

Najpozneje ob sedmih, ker se bomo iz mesta odpeljali takoj po kosilu. In naravnost domov.

»Si ti že kdaj koga čakal, Martin?« je vprašala Tončka.

Tine se je zasmel. »Že. Tebe sem tako čakal, vse življenje. In tudi zdajle ta hip te čakam. Zakaj stojiš tam pri vratih?«

Odsunil se je z oblazinjenega naslonjala na kavču, s komolci se je oprl na kolena in previdno rekel:

»Tončka, malo časa imava in jaz sem zbit ko pes. Na koncu koncev si še vselej morala priznati, da si mi delala krivico. Poglej, kako pozno je že, in ob pol šestih moram biti že spet pri Resniku! Pridi sem k meni.«

Tončka je temno zardela.

»Nikoli ti nisem delala krivice, vsaj ne vedé,« je mrko rekla in se umaknila od vrat. »K tebi pa ne grem.«

Sedla je v naslanjač, kar najdlje od Tineta.

Tine se je znova naslonil nazaj in se namrščil.

»Le umikaj se mi, to sem si zaslužil, ker sem vse popoldne mislil samo na trenutek, ko bo ta bedasti dan končno za menoj! Ti vidiš samo svoj ozki, sebični prav. Tistega, kar res šteje, sploh ne vidiš, ker te slepijo sami malenkostni pomisleki. Sploh ne utegneš upoštevati še kaj bistvenega, ko se ti po glavi mota preveč razburljivih prividov o moji nezvestobi. Menda res misliš, da ves dan ne počnem nič drugega, kakor da gledam, kje bi katero podrl? Da imam delo in dolžnosti, ki se jih ne da črtati z mojega dnevnega reda, na to pa čisto pozabljaš! Kakor da ne veš, da sem šofer in da moram voziti, kamor mi rečejo, pa naj bo to opoldne ali opolnoči. Kaj jaz

morem, če pridem domov ob enajstih zvečer namesto ob pol treh kakor delavci ali uradniki?»

Tončka se je zgrabila za glavo.

To je nekakšen začaran krog. Ta prizor se je že prevečkrat ponovil! Kdo bi to zdržal? Včasih res že ne ve več, ali vse to resnično doživlja ali pa so samo moreče sanje! Toda občutek, da je prevarana, ta občutek ponižanja in zavrženosti je vedno isti. Najprej ostro spoznanje: to se mi je že zgodilo! Toda kdaj? Kje? Kako to? Ne vem več. Vem pa, kako poteka.

Začne se s čakanjem.

Čudovito čakanje. To je najlepše od vsega. To pričakovanje, ki je ena sama velika obljuba, ena sama slast. Vse je mogoče, vse se ti izpolni.

Toda ura po tihem teče, tudi če ne gledaš na kazalce. Polašča se te nemir.

Čedalje hujši nemir.

Vmes se tolažiš. Koliko nepredvidenega se vedno lahko pripeti! In če si preveč nestrpen, tistega, kar tako težko čakaš, kot zanalašč noče in noče biti.

Sčasoma začne tvoj užaljeni ponos dvigati glavo; to ni ljubosumnost, to je stvar osebnega dostojanstva. In ponos je nekaj, kar ženska mora čuvati, če kaj da nase!

Nikomur se ne bo pustila omalovaževati. Niti Martinu ne.

In če se mu je le kaj pripetilo? Šofer je, na cesti je bolj izpostavljen kot kjerkoli drugje.

Ne, ne. Martin jo ima za norca. Vleče jo že od vsega začetka. Nikoli ni resno mislil. Samo privošči si. Zdaj tukaj, drugič tam, kdove kje.

Vsi so ji govorili, ne zapletaj se z njim, šofer se navedi nestalnega življenja, nikoli se ne bo ustalil, ne boš imela ne doma ne družine, o čemer vedno sanjaš! Tako kakor tebi govori še marsikateri drugi!

Ona pa ni verjela njim, verjela je Martinu, zaupala mu je. Vedela je, v svojem srcu je dobro vedela, da ni takšen, kakor govorijo ljudje.

Samo . . . Kolikokrat je že preizkušal to njeno zaupanje? In kolikokrat ga bo še? Noče biti odvisna od njega. Noče trepetati v srčni tesnobi in negotovosti, to zanjo ni ljubezen!

Je mogoče, da se bo navsezadnje samo kruto ponorčeval iz nje? Jo bo pustil, ko bo ostala noseča? Kaj bo potem z njo in z njenim otrokom?

Ne. To ni mogoče. Samo v oči mu pogleda, in se lahko vsak čas trdno prepriča, da to ni mogoče.

Ampak nocoj ga ni. Čeprav je rekel, pridem čisto zagotovo.

Potem ga pa ni bilo. Ni ga bilo.

In še nekaj drugega si je morala priznati. Nerada, a vendar, in jezna nase. Čakala ga je, pa ne samo z glavo

in srcem. Čakala ga je vsa. Z rokami in ustnicami. Z vročim, željnim telesom.

A ga ni bilo. Ni in ni ga mogla pričakati. Postalo jo je sram.

Mogoče ni bilo tako?

Bilo, bilo.

Dobro ve, kaj ima Martin rad. Na vse je pomislila. Vse je pripravila.

Njega pa ni bilo.

Kako smešno, vedno bolj smešno in neumno je postajalo vse skupaj!

In ko je vse že v prahu in pepelu, ti Martin pride, kakor da ni nič, usede se ji na kavč, prekriža roke in ji še bere levite. Se ji še posmehuje!

Začarani krog je sklenjen.

Martin je vzdihnil in se prestavil na rob kavča, da se je lahko zravnal. Pogledal ji je naravnost v oči in suho povedal:

»Resnik je v mestu pobral Olgo in potem sem jih moral peljati k Renkoletu. Kot ponavadi sem počakal, da so imeli vsega dosti, in nazadnje sem jih razvozil.«

Utišal je glas in ostro dodal:

»Bi rada še kaj izvedela?«

Tončka je začutila, kako ji je vsa kri butnila v glavo. Samo sebe je zaslišala, čeprav ni mogla verjeti, da to res govori ona, kako je rekla mrzlo, zlobno:

»A, tako, Olga? Nisi mogel preveč koprniti za menoj, če ste imeli njo v avtu! Je morala biti od sile ponosna, ko sta jo osvajala dva taka junaka kakor ti pa Resnik!«

Tine je prebledel. Planil je pokonci in jo zgrabil za zapestji, da je zaječala. Pomislila je, zdajle me bo udaril. Vendar je ni udaril. Samo sklonil se je nadnjo in ji rezko rekel, z ustnicami tik ob njenem licu:

»Samo to si zapomni: če boš takšna, me ne boš več videla.«

Izpustil jo je in ji obrnil hrbet. Z rokami v žepih je obstal pred zavešenim oknom.

Tončka je strahoma gledala za njim. Tega ne bi bila smela reči! Kako je mogla reči kaj takega?

Nekaj je narobe. Ne zaupa mu. Ne zaupa mu tako, kakor si Martin to zasluži. Sploh ga ne vidi takega, kakršen je kot skupek svoje osebnosti. V njem vidi samo svojega Martina. Takšnega hoče ali pa sploh ne.

Tako je to.

Toda . . . je to tako hudo narobe?

Je to narobe, če ga ona ljubi brez pridržka? Če ga bo ljubila vedno bolj in vedno drugače? Če bo gledala, da ob njej ne bo pogrešal ničesar? Nobena druga na svetu ga ne bi mogla ljubiti tako, kakor ga ljubi ona in ga bo vedno ljubila. Ona to dobro ve, ker ga pozna. V tem ga dobro pozna. V nekih drugih rečeh ga morda ne pozna,

ker to ni mogoče, to je drug svet, moški svet, ki ni v ničemer podoben ženskemu, kjer je najbolj samosvoj.

Za vse to mora biti izključno njen. Za vse tudi ona zahteva vse brez pridržka. Martin pa tega ne razume. Nasprotuje ji, govori ji v nekem nerazumljivem jeziku, ki zanj ni samo tuj, temveč še grozen povrhu. Kadar mu ona kaj očita, se sploh ne brani. Ne jemlje je kot sebi enakega človeka. Ne zavpije nazaj. Ne reče ji, naj bo mirna in potrpežljiva, naj mu zaupa, ker se bo kmalu sama do kraja prepričala, da je ne ljubi nič manj kakor ona njega, samo na svoj način, in da si mora ohraniti del svoje svobode in svojega človeškega dostojanstva, ne da bi bil njo prikrajšal za karkoli.

Martin tega ne stori. Samo proč od nje se obrne, stisne ustnice in molči.

To ni dobro, se je zgrozila Tončka. Nocoj je bilo zadnjič tako. To se ne sme več ponoviti. Tako ne smem. Če mu mislim zaupati, mu moram zaupati do kraja in brez pridržka. Vem, da me ima rad.

In to ne more biti vrženo v veter, to mora biti zaslužen, ljubezen za ljubezen, zaupanje za zaupanje!

S kom pa bom dobra in ljubeča, če ne z njim?

Tine se je počasi obrnil.

Tončka ga je pogledala. Kako bled je! Kako izčrpan je videti!

Nagonsko je hotela planiti k njemu, a jo je ustavil njegov pogled.

Ne hodi mi zdaj blizu, ji je govorila njegova toga, odrevenela drža. Če si kaj pametna! Najprej sem človek, potem šele tisto, kar imaš ti v mislih, kadar mi ljubeče in posestniško rečeš Martin! Zdajle si te ne želim. Izsušen sem. Moje roke so mrtve. Tudi če bi jim rekel, naj te objamejo, me ne bi ubogale. To je tvoje delo. Jaz nisem zakrivil ničesar. Z ničimer nisem pripomogel k temu, kar si ti postavila med naju. To si že počela, izkusila si, kaj se izcimi iz tega, zame, a tudi zate, in te ni spametovalo. Morda boš zdaj spoznala, kaj je bistveno in kaj so bagatele, ki jih lahko razpihneš v neprehodne gore, če si dovolj nespametna.

Vedno te bom ljubil, so ji govorile njegove hladne oči, čeprav tega ne bom raztrobil na vse štiri strani neba. Tudi tebi ne bom tako pogosto govoril o tem, kakor bi si želela. Toda pokazal ti bom to velikokrat, samo glej, da ne boš kratkovidna, ker se ti utegne zgoditi, da v tem primeru niti ne bi opazila. Pa še drugače ti bom to pokazal. Čeprav ti tega ne boš mogla vedeti. Nikoli ne boš izvedela, da ti svojo ljubezen dokazujem tudi na druge, skrivne načine, lahko pa bi kaj zaslutila, če bi bila zares tenkočutna. To bo tvoj tajni zaklad, samo če se boš znala pritipati do njega. To bo nekaj, kar boš vedno imela, čeprav ne boš imela črno na belem, da je tvoje. Toda imela

boš v vsakem primeru, in jaz bom vedel za to. Včasih bom pomislil na to. Morda bom pri tem čutil, kar bi čutila ti, ko bi vedela.

Vendar so to že meje. Gotovo veš tudi ni, da se dlje ne pride. Vse to sem ti povedal, toda zdaj se me ne dotikaj. Na smrt sem zdelan, Tončka moja. Veliko imam za seboj in ne vem, kaj je pred menoj.

Tončka je spoznala, da ima ledene roke in da se ji tresejo. Sklenila je prste, kakor da prosi boga, naj ji pomaga, in jih na vso moč stisnila. Martin jo še vedno gleda. Paziti se mora. Nobene napake več. Toda kako naj mu pokaže, kaj je zdajle v njenem srcu, če se mu sploh ne sme približati?

Na klecavih nogah je stopila okrog mize in se z eno roko previdno naslonila na ploščo. Pridržala je dih, dvignila pogled k Tinetu in se toliko zbrala, da je mirno rekla:

»Večerjo imam zate, ampak zdaj ni več dobra. Naj ti na hitro pripravim kaj drugega?«

Tine jo je bistro pogledal.

Je končno porušen zid nezaupanja med njima?

Strašna napetost v njegovem telesu je hipoma popustila. Naredil je nekaj dolgih korakov do kavča, sesedel se je nanj in rekel:

»Hvala, nisem lačen. Sem pa žejen.« S prsti si je prečesal lase in dodal: »Pri Renkoletu sem popil tako kisel

brizganec, da me še zdaj praska po grlu. Najbrž se bom lahko odžejal samo pod črpalko doma na dvorišču.«

Tončka je pobesila glavo. Zbala se je, da se ji bodo udrle solze. Pregnala jih je, vtem ko je njena roka gladila temno sijočo ploskev na vogalu mize. Tiho je vprašala: »Ne boš ostal pri meni, Martin?«

»Ne morem, kakor bi rad,« je povedal Tine, in to je bila čista resnica. Hromil ga je občutek, da naglo izgublja zadnjo zalogo življenjske moči.

»Pa vsaj počakaj, da ti naredim limonado. Vsaj odžejaj se še pri meni,« je rekla Tončka z bledim nasmehom. Glas se ji je zatikal, besede so se ji vsaka posebej izoblikovale na ustih, kakor milni mehurčki na koncu slamiče. Morda so, mogoče jih sploh ni.

Tine si je že zavezoval čevlje. Šop svetlih las mu je visel na obraz. Njegova glava je bila videti ranljiva kakor glava dečka. Zdelo se je, da ni slišal Tončkinih besed.

Pa jih je slišal. Zravnal se je, Tončko je potegnil k sebi in se z mrzlimi ustnicami dotaknil konca njenega lica tik ob ušesu. Tončka je jeknila in se prižela k njemu, potem je stekla v kuhinjo.

Ko se je vračala z limonado v roki, se ji je meglilo pred očmi. Tineta je videvala kot jezdeca na valovih svojega vročega obžalovanja. Stresla je z glavo in vsi obrisi so se zbistrili in izostrili.

»Ná, Martin, pij,« je rekla.

Tine je vzel orošeni kozarec, po požirkih in z užitkom je izpil hladilno pijačo, potem je kozarec vrnil Tončki v njene drhteče roke.

»Se vidiva,« je rekel, na hitro jo je stisnil k sebi, in že so se vrata zaprla za njim.

ČETRTO POGLAVJE

Rudi Resnik je spal tisto noč, kolikor je še ostalo, težko in nemirno spanje, kakršno ljudje spijo po hudih telesnih naporih in duševnih pretresih. Takšno spanje je slabše kot nobeno, zato se je med mučnim hropenjem in premetavanjem že vnaprej veselil trenutka, ko bo lahko vstal in se pobral z doma. Vendar je proti jutru, ko je pomislil, da se bo končno le že dalo vstati, tako globoko zaspal, da ga je kar vrglo pokonci, ko je zaslišal dobro znano hupanje. To je bil glas, ki ga ni nikdar preslišal, pa naj je spal od sedmih do sedmih ali od dveh do petih. Trikrat na kratko, je bil dogovor, in hupa je bila tako predirna, da mu je segla noter v podzavest.

Planil je k oknu spalnice, ki je gledalo na cesto, z ramo odrinil zaveso in sunil ven glavo. Nikoli se ni takoj do konca zdramil, zato so bile njegove prve kretnje, potem ko se je bil zavihtel s postelje, čisto nagonske, a obenem spričo dolgoletne vaje tudi logične in pravilne. Nič čudnega tedaj, če se mu je nekoč v istem položaju celo pripetilo, da je bilo okno zaprto in je z glavo treščil v šipo. Seveda se je bliskovito prebudil, ampak je najprej pretipal šipo; šele ko se je prepričal, da je po čudežnem

naključju ostala cela, je z roko segel k čelu in si podrgnil buško.

Res je že Tine, sto vragov! Kadar je najmanj treba, je najbolj točen. Včasih ga pa čaka, da medtem opravi medkrajevne telefonske pogovore za ves teden naprej, in Lina mu nazadnje še kaj ocvre.

»Takoj!« je zavpil dol. »Ali pa rajši ti pridi gor, me boš tukaj počakal!«

Pogledal je na uro. Deset čez pet. Pa mu je rekel, naj pride ob pol šestih, bi bilo dosti zgodaj! Po pravem se začne delovni dan normalnega uslužbenca ob sedmih, ne ob pol šestih. Ta strela ti pa že ob petih straši okrog hiše!

Rudi Resnik je neslišno zaklel in začel po spalnici iskati svoja oblačila. Ene nogavice ni in ni mogel najti. Celo pokleknil je na eno nogo, čeprav je pri tem takoj začel težko dihati, in dolgo tipal pod posteljo, a ni privlekel na motni dan nič drugega kot svaljke prahu. Tokrat je tiho zarobantil. Zaradi Line in manjšega neso-glasja, ki sta ga imela med seboj, ko je sinoči, ne, ob dveh zjutraj prikolovratil domov, se je krotil, kolikor je mogel. Da bo moral vzeti njen kombiniran prašek, in po možnosti tako, da ga ne bo videla, je itak vedel.

Prekleta hlačnica, noga ne gre in ne gre noter! Kot da je spodaj sešita. Aha, vidiš ga, vraga! Nogavica, ki jo je tako iskal, mu je ostala v hlačah, ker je pred nekaj ura-

mi vse skupaj kar posnel s sebe, da se je hitro spravil v posteljo. Tristo vragov, kako ga boli glava! Ná, tudi srajca ima čisto črn ovratnik. Lina mu nalašč ni nastavila sveže, a da bi jo zdajle budil, naj mu iz omare prinese čisto, o tem ni niti govora! Sam bo moral v omaro ponjo. Če ni zaklenjena! V tisti omari hrani Lina tudi kavo, sladkor, piškote in kar še ima takega, da je treba varčno oddeliti za vsakdanjo rabo. Pred kom jo včasih zaklepa, sicer ni jasno. Pametno pa brez dvoma je. Kar je zaklenjeno, ni dosegljivo. Včasih se ključ ne najde takoj, in v tem primeru rajši pustiš vse skupaj, kakor da bi za skrivališčem stikal po skodelicah v kredenci. Nekaj se na ta način zanesljivo prihrani. Zaklenjena, kaj pa drugega! In Tine že na stopnicah. Malo manj bi pa tudi lahko loma-stil, menda bi mu rad Lino nakopal na vrat! Sposobna je take brezobzirnosti, da bi si ga še enkrat privoščila, in to pred šoferjem! Sploh pa sta tadvá že dolgo v komplotu.

»Tine!« je Rudi, na pol oblečen, skozi priprta vrata spalnice siknil v kuhinjo. »Ne ropoči tako, strela! Use-di se lepo za mizo in me počakaj. Pa najmanjšo ploščo na štedilniku mi obrni na tri. Samo po tihem, da ne bo preveč škrtnilo!«

Ampak brez srajce ne more nikamor. Sploh še, ko ima v mestu sestanek s tistim italijanskim kalinom! Pa kam je dala ključ? Včasih ga ima v žepu predpasnika, včasih

v žepu halje. Jebemti! Ne samo, da je tako pozen, še vse mu gre navzkriž. Kot zakleto!

V poltemi se je ves nesrečen smukal po tesni spalnici in grabil zdaj za ta, zdaj za oni kos ženinih oblačil, ko je na lepem zaškripala njena postelja. Resnik je poskočil in z levim kolenom butnil v posteljno stranico, da je votlo zabobnelo.

Lina je vstajala. Toda čisto brez glasu. Po navadi uživaško vzdihuje in stoka, ko se spravlja iz postelje. Danes pa . . . Kakor da je duh!

Otrpnil je. Vrag vedi, kaj naklepa. Še misliti se skoraj ni upal. Lina pa je prav tako tiho, kakor je bila vstala, mimo Rudija stopila v sobo, odklenila omaro, vzela nekaj ven in jo znova zaklenila. Z grozo je zaslišal njen tihi korak za seboj, nekaj je tlesknilo na rjuho njegove odgrnjene postelje, in Lina je izginila v kuhinjo. Brž je potipal tisto reč na postelji in ugotovil, da je srajca.

Se pravi, da je Lina vse slišala in da vse ve. O, prokletost! Za prazen nič se je naprezal ves ta čas. No, saj to bi si bil končno lahko mislil. Dosti neumen je, da se po četrtnem veku srečnega zakona še spreneveda pred njo, ki je najboljša . . . To si je na tihem priznal že nič kolikokrat!

Resnik si je potegnil svežo srajco čez glavo in vlekel na ušesa.

Ko je bila Lina zdrsnila v kuhinjo, je opazil, da nosi na glavi ruto, tesno zavezano in potisnjeno globoko na

čelo, kakor takrat, kadar ima po več dni skupaj migreno. V kuhinji se je odprla kredenca. Klonknila je voda v škafo. Tla iz starih, zribanih desk so zaškripala, ko je Lina nato stopila k štedilniku in lonček z vodo postavila na električno ploščo. Dno posode je zacvrčalo. Torej jo je bil Tine res prižgal, pa tako tiho, da tega v sobo sploh ni bilo slišati. Katerikrat je ta Tine prav uporaben!

Resnik se ni mogel odločiti, ali naj se upa stopiti v kuhinjo ali ne.

Sicer pa . . . Navsezadnje tudi Tine sedi v kuhinji. Vendar ne bo zdajle začela razsajati, da se mu bodo potem smejali v podjetju in v vsaki beznici! Naredil se bo, kot da je strašno pozen, tudi če bi moral na pot brez kave in brez praška, samo da prej ko prej odnese pete. Lastne žene se pa ja ne bo bal! Še vsakogar je ugnal, in ne bi nje!

Nekam omotično se je Rudi opotekel v svojo privatno areno. Voda je ravno zavrela, Lina je zajela žlico zmlete kave iz doze in jo vrgla v krop. Hvala bogu, je odleglo Resniku. Nič hudega ne bo, če mu je šla kuhat kavo! Kradoma se je ozrl k Tinetu. Jezus! Ta je pa tudi takšen v obraz, kakor da ni očesa zatisnil. Kam ga je le še nesel vrag, namesto da bi šel hitro spat, med vožnjo mu bo pa kinkal nad volanom! Uh, kakšen konjski obraz ima, ves zelen in zapotegnjen! Tine, Tine! Zajtrkuje tudi

nič, samo cigarete žuli. No, če bo ta dobro končal, je imel več sreče ko pameti!

Jadrno je odprl vrata omarice, kjer je imel v originalni škatli električen brivski aparat, in ni minilo pet sekund, ko ga je s spretnimi podolžnimi gibi že vozil od ušesa do brade in nazaj in pri tem opičje pačil obraz. Kakšna sreča, Lina se zdi res povsem nenapadalna. Še malo, pa bi postal objesten in bi ji kaj rekel, tako mimogrede, toda ko se je spet ozrl k Tinetu in mu ravnodušno vrgel: »Dobro, da si bil tako zgoden, danes imava težek dan pred seboj,« ga je obšla presneto čudna slutnja, da Tine s svarilnim pogledom vrta vanj. To si kajpak samo umišlja . . . No, ta bi bila šele dobra! Ha, Tinček še pojma nima o tem, kako se med moškim in žensko lahko zavozlajo odnosi, saj niti še ni poročen, in razen tega očitno nima nobene pravega dedca vredne misli v glavi, revež! No, prej ko slej bo najbrž tudi on dobil svoj porcijon!

Ko je bil Resnik poraziran, oprskan z vodico po britju in nadišavljen, se je še pazljivo počesal in si z dlanema narahljal frizuro. Tatinsko je poškilil v ogledalo na steni.

Kar dober je. Če vse prav premisli, se malokdo lahko kosa z njim. Tak cirkus ima za seboj, pa se mu vse skupaj na obrazu in na drži skoraj nič ne pozna. Tegale Tineta, na primer, še desetkrat da v koš!

Line se pa le ni upal pogledati. Videl je samo, da je nalila kavo in jo postavila na njegovo mesto na mizi. Eh, nič ne bo onegavil! Neumnega se moraš narediti, pa je, in upati se je treba. To je od nekdanj govoril!

Sédel je in prijel za žličko ob skodelici, ki je bila del kitajskega servisa. Čedna in ravno prav velika, njegova stalna skodelica za kavo. Lina jo pije iz navadne, bolj velike, iz močnega belega porcelana, nemškega. Srknil je kave. Ne prebela ne prečrna in, kar je sila važno, pravilno vroča. Imenitna kava. Človeka poživi in ga tako rekoč postavi nazaj na noge. No, saj je natočila tudi Tinetu. V drugo belo skodelico. Lina res ve, kaj pritiče komu.

Ko je Rudi po prvem požirku odložil skodelico, je zazijal. Čeprav trgovski človek, torej popolnoma brez domišljije in tudi brez smisla za humor, mu je treba priznati, da ga je tisti hip prevzel zelo nevajen občutek: Resnik je osupnil po vseh pravilih. Na povoščenem platnu poleg svoje kave je namreč zagledal bel kvadrateg. Kombiniran prašek.

Proti svoji navadi in moškemu prepričanju je zardel; prav mogoče je, da je zardel prvič v svojem razgibanem življenju. In za hip se je čutil iztirjenega.

Žene so vražje, je pomislil. Te razorožijo! Tako da jim skoraj ne moreš zameriti ničesar več, pa če so še tako nemogoče in žaljive.

Eh, dobro ženo imam, si je ganjeno priznal, ne dobro, kot že rečeno, najboljšo na svetu! To je žena brez para in primere. Ja, ko se je oženil z njo, je vedel, kaj dela, čeprav so njegovi skočili do stropa. Premalo jim je bila, ker niso videli dlje od svojih dvignjenih nosov. On pa ne, on gleda naprej, leta in leta naprej. Doslej niti ene zgrešene naložbe!

No, saj ko jo je snubil, je bil res do bejavosti zaljubljen vanjo. In ponosen na njeno lepoto. Tako lepa je bila Lina, pri dvajsetih, da so jo gledali stari in mladi, toda blizu se ji je upal le malokdo. Vendar on tudi njene pridnosti in pohlevnosti ni nikoli prezrl. In kar je res, je res, čedna je še vedno, čeprav si ni pri delu nikdar prizanašala in je bila zanj pripravljena na sleherno žrtev in vsakršen napor, ker ga je od vsega začetka ljubila, kakor ljubijo silno redke ženske. Še zdaj se mu je ni treba sramovati, kadar se kje pokaže z njo; marljivost in krotkost, to dvoje pa pride zdaj, ko sta oba že malo v letih, po možnosti še bolj do veljave kakor kdaj prej.

Ja, imenitna žena je Lina. Niso mu je zaman od nekdanj zavidali vsi prijatelji in znanci! Dobro je opazil, kako je marsikateri gledal za njo, pa se ni upal niti črhiniti kaj neprimernega, kaj šele, da bi se je bil kdaj kdo dotaknil. Edina škoda je to, da je tako ljubosumna in da človeku ne privošči malo nedolžne zabave od časa do časa. Sicer je od nekdanj ljubil samo njo in je bil resnič-

no srečen in zadovoljen samo takrat, kadar je bil pri njej, to je jasno, saj je njegova žena! Toda včasih ga tako prekleto zarsbi, da bi še kaj doživel, da si kratko malo ne more pomagati. In ga zanese, da sam ne ve, kdaj in kako. Lina pa to jemlje nekam preveč zares. Kaj je treba dramatizirati, ko v resnici sploh ni omembe vredno! Na nobeno od tistih babnic se pozneje niti ne spomni več. Ali da bi vedel, kako je bilo kateri ime! Bilo za hip, ni več in ne bo nikoli več. No, Olge še ni dal ad acta, kaj tako posebnega pa tudi ni in dobila se prav poredko, če smo natančni. Ženskica je pač tako topla in prisrčna, in tako rada se smeji, da se je enostavno ne ubraniš, ne da bi bil prav surov. Kaj pa je to takega!

Drugi so res prasci. Nažrejo se ga in potem doma razsajajo. Razbijajo posodo in vse, kar jim pride pod roko. Derejo se, da jih sliši vsa soseska. Tepejo ženo in otroke, in se bolj malo zmenijo za to, kod pade. Drugi spet vse sproti zapravijo, družina hodi pa lačna, naga in bosa. In so celo takšni, ki si doma privoščijo zakonske trikotnike! Živijo tako rekoč z dvema ženama, pod eno in isto streho. Ali pa meni nič tebi nič pustijo ženo, ki se jim je na lepem zazdela prestara, in si vzamejo kakšno mlado trapo, brez pardona. Takih je nič koliko. No, to je svinjarija! Take bi on dal postrelit ali pa vsaj na prisilno delo, da bi bilo kaj haska od njih.

To je seveda čisto druga stvar. Ti pokvarjenci ne vedo, da so stvari, ki jih nihče ne sme oskruniti. Stvari kot dom. Žena. Družina. Dobro ime. Vera. Mogoče ne? Na vse to je res treba nenehno gledati, tudi če si kdaj dovolj kakšno bagatelo, pa seveda čimbolj diskretno. Kar ne veš, te ne boli! Pametne so žene, ki se ravnaajo po tej ljudski modrosti, nikoli jih ne vrže glavobol.

O, prekleta glava, kako je občutljiva! Samo malo prehitro jo nagne, pa ga useka na senceh in nad tilnikom, da kar zamiži.

Resnik je vsebino belega kvadratka stresel na žličko, s kavo je preplaval zdravilni beli strup in si ga sunkoma stresel na jezik. Potem ko je papir besno zmečkal v pesti in kepico zabrisal naravnost v vedro z umazano vodo, saj je od nekdanj dobro meril, je skremženega obraza z vso ostalo kavo v skodelici ogabno grenkobo poplaknil z jezika, odložil žličko in vstal.

»Hvala ti, Lina,« je tvegaj ponižno in s trohico skesanega trepeta v glasu. »Dobra kava je bila in zdravila sem bil potreben . . . Greva, Tine.«

»Hvala za zajtrk, gospa,« je rekel še Tine in tudi vstal. »Danes bomo kmalu doma,« je dodal in se odpravil k vratom.

»Srečno,« mu je tiho zaželela Resnikova žena Lina in stopila zaklenit za njima.

»To podjetje je hudič,« je Tine s praga še zamrmral kakor sam zase, potem se je odločno spustil po verandi in po stopnicah zropotal dol. Zdaj mu ni treba več tako paziti. Prekleti Resnik. Taka votla pojava, takšen puhel domišljavec, pa ima ženo, kakršna je gospa Lina!

Obstal je na betonskih tleh dvorišča.

Kakšno krasno jutro.

Kozolci. Temni, molčeči, z roso pod seboj. Vogel hoste na klancu nad vasjo, tih, miren v prvem soncu. Valoveča gmajna še prazna. A kmalu se bodo povsod klicali in podili pastirčki. Vitki zvonik farne cerkve nad hišami prislonjen ob nebo. Mežikajoče vrbe za potokom pod klancem. Nizko nad reko tam daleč spodaj vatasti, ponekod pretrgani trak megle. Iz doline ob vodi na obzorju že vstaja zeleni hrib, dobrovoljen, nabrit, zguban očak. Prahu še ni. Tudi najtišji glas ostro odjekne v spokojnem ozračju rane ure. Hiše ovija posebna aroma, toplota iz hlevov, ječmenova kava iz kuhinj, jutranji zadah utrujenih, komajda naspanih teles. Iz črpalk vodnjakov ob hišah bistra hladna voda kakor dobra volja.

Dan, da si ga vesel. In sebe. In življenja, je pomislil Tine, in blagodejen mir se je razlil v njem.

Gôri na koncu verande so se odprla in zaprla vrata. Resnikovi koraki na stopnicah. Ona se ni več pokazala. Zdaj že lahko vžge motor.

Tine je stopil na drugo stran ceste, kjer je čakal avto. Spustil se je na svoj sedež, zavrtel okno še malo više in odprl vrata na oni strani. Motor je zagodel. Resnik se je že odkrehal na dvorišču.

Kradoma je pogledal proti oknom Resnikove spalnice. Kakor je pričakoval: temna senca za robom zavese. Ona, Resnikova Lina. Najbrž ji je že žal, da ni možu privoščila niti ene besede. Siromak, kako ga izkoriščajo v tem njegovem podjetju! Pa še zdravja je skrhanega, kako zaradi nenehnega živčnega napora trpi njegova glava! Skrben oče. Dober mož. Ja, tudi mož je dober. Samo ko ga ženske, te brezvestne malopridnice, ne bi zasledovale s takšno vztrajnostjo!

Tine je neslišno vzdihnil sam pri sebi.

Prekleta življenje. Prekleti svet.

Prijel je za prestavo, in Resnik se je še premeščal na sosednjem sedežu, ko je avto že zdrknil po hladni, izsušeni cesti.

»Po Ceneta danes ne greva,« je pripomnil Resnik. »Saj veš, ne?« Tine je pokimal.

Gruče poljancev, mož in fantov v starih, razhojenih čevljih in ponošenih srajcah, nekatere brez zgornjih gumbov, pa deklet v predpasnikih in z ruto na glavi, vse okroglih, rdečih lic in nasmejanih oči, so se ustavljale na robu ceste, da so ju spustile mimo. Tudi pozdravljali so, kajti Resnika so poznali, zlasti starejši, in dreveneli

spričo važnosti njegove službe in hitrosti snažne, hiteče olimpije, ki je kakor uren, marljiv hrošč drčala po svetlem traku sredi žitnih polj. Srečevala sta tudi vozove z vpreženim parom konj ali z eno samo močno kobiljo. Dlje sredi široko razgrnjenega polja so kmetje z voli vozili na njive in travnike.

V vaseh so se otroci skuštrani in neumiti, a zdravih, čvrstih lic podili okoli in preganjali kokoši, race in gosi, ki so se vselej frfotaje razbežale pred vozilom. Ponekod so se tudi prašiči pasli okrog kakšne bolj ali manj zapuščene, še s slamo krite bajte. Resnik je na prvi pogled preračunal, koliko tehta ta ali oni rilec, ki se je začudeno dvignil, če je Tine slučajno prav tedaj zahupal; pri tem je vedel tudi že odstotek čiste masti, mesa in kala živali.

Ne krmijo jih dosti dobro, je ponavadi ugotavljal in karajoče zmajeval nad njimi. Ljudje so strašansko zastali! Ne zdrmaš jih in jih ne zdramiš! Če bi le malo računali, osnovnošolsko, bi brž sprevideli, da bi se jim presneto splačalo, ko bi bolj gledali, kako krmijo prašiče. Ali pa teleta, na primer. Če bi dajali živini mleko, ki jim v skledah in latvicah stoji po shrambah, da se jim tjavdan kisa in siri, bi imeli neznanski hasek od tega, takoj izračunljiv v številkah. Saj bi mleko lahko prej še posneli in si iz smetane zgnetli surovo maslo. Kako cenojeno je dobro domače maslo! In na trg sploh nimajo

daleč. Lepo bi ga prodali, posneto mleko pa je za živino ravno tako dobro kakor polnomastno. Beljakovine ostanejo, in teh je mlada živina potrebna. No, zadnjič je pisalo v Kmečkem vestniku . . .

»Nazaj grede bi ga pobral v Novem dolu,« je Tine treščil v Resnikovo razmišljanje. »Z drugim vlakom pride za nama in od tam popoldne ne bo imel ne vlaka ne avtobusa za domov. Ne bo taka zamuda. Od tam bi potem zavil na bližnjico, koder smo se že enkrat vozili, in poševno na avtocesto nazaj.«

»No, se razume,« je raztreseno odobril Resnik. Tine ga vedno zmoti pri čem važnem. Tisti članek o živinoreji si mora še enkrat prebrati. Zanimiv je in razen tega je dobro, če imaš nekaj številke v spominu, vedno prav pridejo. Naj spoznajo, pisarniški sulci, da ni tako enostranski, kakor si oni mislijo. Pa tudi takrat se najbolj obnesejo številke, kadar mora prepričevati te trmaste, v svojo togo tradicijo zaverovane kmečke betice.

Izenada je sunil roko v prsni žepek, kjer je imel očala, ki si jih je brž nataknil. Imela so širok črn okvir in so ga tako spremenila, da je bil v hipu ves drug. Napeto se je zazrl skozi okno in ga obenem še malo spustil. Ob avtu so se vrstile ravne njive rumene pšenice s polnimi, težkimi klasi.

»Poglej, no, Tine,« je rekel Rudi, »kako zrela je žel!«

Ni si mogel kaj, da ne bi bil ob pogledu na to lepo pšenico občutil senčico nevoščljivosti. Njegova je slabša! Dosti slabša sicer ni, ampak slabša je, o tem ni nobenega dvoma. Pa jo je bil vendar gnojil s hlevskim gnojem in z umetnimi gnojili! Točno po navodilih. In zemlja je bila spočita, lani je imel deteljo na njej.

»Poglej si jo, kakšna je! Na naših njivah ne vzgojiš takšne, delaj, kar hočeš! Toliko drugačna pa zemlja tudi ne more biti, če je bolj na ravnem!«

Skozi očala se je ogorčeno razgledoval po njivah, ki so se na eni in drugi strani naglo umikale avtu.

»Vaša ni nič slabša,« je odvrnil Tine. »Sem jo videl. Samo da je to menda druga sorta. Taljanka. Drugačne klase naredi. To je vse. Pa sonca je tod več kakor po njivah okrog Drnovega.«

»Misliš?« Resnik je snel očala in jih pazljivo spravil nazaj v žepek. »Bi bilo pa dobro dobiti seme. Bom vprašal Mežička. On bo že vedel. Saj ga poznaš, na Gospodarski zvezi dela.«

Potegnil je večkrat preganjen in tudi že malo zdelan listek iz žepa in s svojim finim pelikanom zapisal na prazni rob: Mežiček — pšenica. Kar naprej si je nekaj beležil na te svoje listke, in ko je od časa do časa delal inventuro po žepih, se je na ta način spomnil prenekaterih koristnih reči, ki jo je nato včasih še izpeljal, včasih pa tudi ne. Toda kal tega, kar si je bil kdaj zapisal, mu je

za vedno obtičala v računsko dovršenem spominu, in prej ali slej jo je znal uporabiti.

Resnik se je počehljaj po bradi in s tehtajočim pogledom ošvrknil šoferja. »Veš, kaj, Tine,« je nato bleknil po kratkem premisleku, »jaz sem za to, da se ustaviva pri Isteniču. Na šilce brinjevca. Čutim, kakor da mi v želodcu nekaj ni prav. Kaj?«

»Lahko,« je rekel Tine.

Pri Isteniču dela Tončka. Gostilna Pri lovcu.

Videla se bosta, in spet tako, na hitro in ne osebno, on v slabšem položaju, kakor vselej, kadar je v pripravi za Resnikom. Ampak šefu bi se čudno zdelo, če ne bi z njim stopil noter, saj ve, da zjutraj na poti rad popije skodelico turške.

Sicer pa si je Tine moral priznati, da je to vedel že ves čas. Vedno se je vse dogajalo po istem dnevnem redu. Sinoči ga je imel Resnik malo pod kapo, se razume, da je danes žejen. In kam ga bo neslo? K Isteniču, ki je kot nalašč na njuni poti. Pred točilno mizo si Resnik vselej nabere moči in moralne opore za dnevne pohode. Tine zna to že na pamet. Najprej kava, potem prašek ali tableta in kava, sledi brinjevec. Če ni drugače, tudi stara slivovka, ampak mora biti čista. Ne kakšen sadjevec z vsemi mogočimi priokusi. In prigrizek, seveda.

Le za kakšnega vraga se je sinoči moral pričkat s Tončko? Bedak. Ponoči je vsaka huda beseda drugačna,

čudno zavita in pomembna, a pri belem dnevu sploh ne veš več, zakaj si jo izrekel. Ko je vendar vse jasno in v redu!

Naj je bilo karkoli, zdajle jo bo videl. Govoriti ne bo mogel z njo. Pogledala se pa bosta. V oči. In z očmi ji bo povedal, kako rad jo ima. In da ne bo nič prikrajšana. Oddolžil se ji bo za ure, ko je bila sama, čeprav bi lahko bila v njegovem objemu.

»No, vidiš,« je očetovsko rekel Resnik. »Sva že tukaj.«

Tine je ustavil, in že sta stopala v nizko, prostorno pivnico. Resnik jo je ubral naravnost k točilni mizi, Tine pa za njim.

Za točilno mizo je stala Tončka.

Ko so se odprla vrata in je zagledala Resnika, bi se bila skoraj zasmejala. Ni se zasmejala, je pa zardela in njene roke so postale negotove. Nato jo je postalo sram enega in drugega, in spet je bila sama svoja, Tončka, kakršno je poznal Tine.

Kajti za Resnikom je vstopil njen Martin.

Pozdravljen in objet in poljubljen, Martin.

Tončka se je obrnila k stari omari za točilno mizo in vzela z vrhnje police litrsko steklenico z napisom Pristni kraški brinjevec. Spodaj je bila narisana polna brinova vejica z jagodami, podobnimi slivam.

»Dvojnega,« je naročil Resnik, s komolci se je lagodno naslonil na točilno mizo in ocenjujoče pogledal na takarico.

»Vsak dan lepša,« je menil strokovnjaško in od strani oblisnil Tineta, ki je medtem tudi že prišel do točilne mize, zraven mogočnega, glasnega Resnika nekam krhek in droban.

Tine ni dal nobenega glasu od sebe. Tudi Tončka je molčala, s svojim toplim in hkrati zadržanim smehljajem na ustnicah in v očeh.

Resnik je krepko srknil iz svojega kozarčka, potem se je odhrkal, srknil še enkrat in na dušek izpil. Segel je v žep, potegnil ven lepo zlikan, svež robec s svojima začetnicama na vogalčku in si obrisal usta. Naglo si je potegnil še po brkih in robec spravil nazaj v žep. Iznenada se je široko zasmejal in udaril po rami Tineta, ki se je skoraj združil pod šefovo nepričakovano, mogočno dlanjo: »Pa to ti sam dobro veš, ne, Tine?«

Resnik se je zahahljal.

Tine in Tončka sta se spogledala.

Pozabila sta na Resnika in na njun nedavni prepir. Bilo je, kakor da ju neubranljiva sila vleče enega k drugemu. Tončka ni več stala za točilno mizo z roko na steklenici pristnega kraškega brinjevca in z drugo nepremično pred seboj, to ni bila več stvarnost. V resnici je vse spustila iz rok in priplavala k Martinu, ki jo je pre-

stregel z močnimi rokami in jo prižehl k sebi, da ji je zastajal dih. Zasul jo je z drobnimi, vročimi poljubi, ki so hipoma narasli v hudournik.

»Kaj naj ti dam, Martin?« je vprašala Tončka in Tine je željno vzel tudi tisto, kar je v te besede položila samo zanj.

»Kar hočeš,« je odvrnil.

Tončka se je sklonila pod pult in mu natočila kakor studenčnica bistre pijače. Preko mize jo je ponudila Tinetu.

Tine ji je vzel iz rok šilce, nazdravil ji je in počasi izpil.

Resnik ju je spremljal z začudenim pogledom. »Kaj sta pa vidva danes tako uradna?« je vprašal.

»Midva ne bova nikoli uradna,« je rekel Tine. »Ne, Tončka?«

In Resnika je obletela slutnja, da bi ga tidve mladi šemi utegnili imeti za po šestnajst!

»Dandanes ste ljudje res čudni. In čudno se obnašate! Vsega ste zmožni! Vidva, na primer. Bi kdo rekel, živa mrtvaka. Mlada starca. Pa sploh ni rečeno!« Resnik je odmahnil. »Jaz vas ne razumem. To sem že večkrat rekel, in je več kot res.«

Za hip se je zastrmel nekam v tri dni in še enkrat odmahnil. »Eh, škoda besed! Ampak, veste kaj, Tončka, nekaj malega bi prigriznil.« Pogladi se je po želodcu.

»Slabo sem spal in me nekaj matra. Najbrž bi se mi še najbolj prileglo kaj za pod zob.«

»Hrenovke?«

Resnik je odkimal. »So preveč prazne. Kaj bolj . . . Kaj za dobro podlago. Na sejem greva, gotovo se bom moral kaj préklati. Bolje zame, če ne bom tešč.«

»Jajca s šunko? Jezik? Sinoči so ga skuhale za večjo družbo.«

»To, to! Vidiš jo, Tine, kako je zadela! Točno jezika sem potreben. Ampak naročite v kuhinji, naj mi dajo veliko hrena zraven, na drobno nastrganega! Pa sveže žemlje! In veliko pivo. Kaj boš pa ti, Tine? Stojiš, kot da bi te bilo treba s kolom podpreti!«

»Pomota,« se je zasmeljal Tine. »In hvala, jaz tako zgodaj še ne bi zalágal. Vi kar dajte, jaz pa bom ta čas eno pokadil.«

»Ti bojo na pljuča udarile, te tvoje cigarete!« Resnik je veselo pogledal, ko se je Tončka že vrnila z ovalom lično naloženega jezika, ki je imel v sredini krhek bel kupček hrena.

»Da ni razkuhan?« je posumil Resnik, a samo za trenutek; veselo je začel nabadati rezine jezika, jih oblagati s hrenom in metati v usta. Zraven je prigrizoval žemljo. »Imeniten jezik, Tončka. Povejte kuharicam, da jih moram pohvaliti.«

Tončka mu je natakala pivo. Skozi okno je vdiralo rumeno sonce porajajočega se vedrega poletnega dneva, in ko se je naslonila na točilno mizo, jo je tako naravnost obsijalo, da se je izgubila v lastnih slepečih obrisih: rahlo nagnjena glava z vencem svetlih las, komaj opazno sklonjeni tilnik, zamamna vijuga prsi, usločena roka, ki je obstala na pipi.

Tine je kadil in jo gledal. Nobena poteza na njegovem negibnem obrazu, nenavadno umirjenem v tem jutru, se ni spremenila, ko je ostrmel nad njeno popolno, navzven in navznoter enako ušlašeno milino. Ves ta dan jo bo povsod našel takšno: rahlo nagnjena glava z vencem svetlih las, komaj opazno sklonjeni tilnik, zamamna vijuga prsi, usločena roka.

Tine bo ves ta dan sanjal.

Resnik je z raztegnjeno polovičko žemlje brisal krožnik. Tončka je medtem naglo stopila k Tinetu in mu spustila ploščat zavitek v žep na jopiču.

»Za na pot,« je šepnila in se odmaknila enako tiho, naglo, kakor se je bila prikradla.

Tine je ugasil cigareto v pepelniku na najbližji mizi in se z mačjim skokom pognal k točilni mizi. Tončka je stala in ga čakala. Nenadoma ni bilo nikogar več v prostoru in tudi glasu ni bilo od nikoder nobenega več, samo njun zadrževani dih je valovil.

Njena roka se je sama primaknila k njegovi. Prsti so se prepletli in stisnili. Čigavi so bili kateri? Bolj vroči njeni? Silnejši njegovi?

»Zvečer,« je dahnila ona.

»Zvečer,« je vzdihnil on.

PETO POGLAVJE

Sejmišče v Jasni gori je vrvelo kakor že dolgo ne tako. Med rantami, h katerim so privezovali živino, je bilo toliko volov, krav in telet vseh pasem, starosti in velikosti, da so se kupci in zijaleži komaj prerivali skozi. Na vozovih so v tesnih lesenih stajicah krulili beli, črni in pikasti prašiči.

Malo proč od prečnikov s prestopajočo se, nemirno živino, s sem ter tja begajočimi kupci in prodajalci so se vrstile na hitro skupaj zbite stojnice, kjer so živahni, prepoteni krčmarji in krčmarice prodajali hrenovke, kranjske klobase in telečjo pečenko s hrustljivimi žemljami; zraven so točili trpek gorjanski cviček in močno, s šmarnico zmešano belo vino, za katero so govorili, da je domače.

Dopoldan je bil skoraj soparen, tako da se je enkrat do večera obetala kakšna gosta, osvežujoča ploha. Gospodinje, ki so bile že zjutraj pometle prah po dvoriščih in na cesti pred hišami, so se že takrat po vsem širnem, modrem in kot šipa gladkem nebu ozirale za oblačkom, a zaman.

Med gomazečo množico, v kateri so prevladovali kmetje v ponošenih oblačilih enotno izprane barve, je bilo tu in tam opaziti gručice glasnih, razgretih možakarjev. Imeli so odpete telovnike in na tilnik pomaknjene klobuke, in žile na vratovih so jim od dolgotrajnega kričanja tako nabrekli, da so bile za prst debele. Sredi njih je večinoma čisto obkoljen stal kmetič, ki je imel pri vsej stvari očitno najmanj besede. Nezaupljivo, skoraj boječe in vedno bolj zbegano je pogledoval mešetarje, ki so se pogajali zanj, da jim je curelo z obrazov, čedalje bolj prepričan o tem, da ga bodo nazadnje ofrناžili eni ali drugi, pa naj reče ali stori karkoli. Saj bi bil še mislil, da se res s takšno ihto vlečejo za njegovo korist, če ga ne bi pri tem močno ovirala kmečkemu človeku prirojena zdrava pamet. Tako pa je samo slutil, kar bi bil lahko že vnaprej dobro vedel, namreč da se tako pehajo za odstotke, ki jih svojim nepopustljivim generalom po sklenjenem poslu odšteje kupec, obenem pa jih, ko se med tem veselim, otroški igri podobnim pričkanjem dodobra razvnamejo, spodbuja nekakšna pijansko razposajena trma. Za nič na svetu ne odnehajo, potijo se in se tolčejo po hrbtih in po ramah, suvajo se sem in tja, zmerjajo se in si prigovarjajo s prijateljsko dobrohotnostjo ali starčevsko furijo, vlečejo se za škrice in si pulijo srajce izza pasu. To je dolgotrajna bitka, in poraženi, namreč prodajalec, se zave dejanskega stanja,

svoje izgube, šele takrat, ko je vse že zdavnaj mimo. Komaj ga še držijo noge, ko mu pomagači, a ne njegovi, zaripli in žarečih obrazov, zmagoslavno povedo, da je neverjetno ugodno prodal svoje kilavo živinče in da jih mora zdaj povabiti v gostilno, kjer bodo vsi skupaj zalili to imenitno kupčijo, na njegov račun seveda.

Takih kričečih gručic je bilo na sejmišču v Jasni gori več in prav v ničemer se niso razlikovale ena od druge. Resnik jih je takoj opazil in razvrstil po učinkovitosti; brez truda si je priklical v spomin ime in sloves tega ali onega kričača, in obenem je tudi že pretehtal in ocenil, sicer samo v mislih, a nadvse točno, vrednost naprodaj pripeljanih živali. V takih trenutkih je njegov um deloval na več strani hkrati. Nič mu ni ušlo in v najkrajšem možnem času si je vselej ustvaril pregled nad položajem. Samo malo še, in je imel tudi že izdelan bojni načrt, po katerem je mislil s sejma odpeljati vse boljše repe. In ti bodo njega stali manj kakor konkurenčno podjetje tisti, ki jih jim bo pustil on. Preplačevati morajo pa itak vsi, kajti živine je razmeroma malo. Pravzaprav vsak dan manj.

Resnik si je prikimal. Vse je v redu. Ozrl se je. Kje je že pustil Tineta? O, seveda. Sedi na ranti, da mu sonce sije na glavo, namesto da bi se kam v senco spravil. Z zobotrebcem si vrta po zobeh in zija v božji dan. Imajo ti šoferji sploh kakšno skrb na svetu? Pa se kar naprej pri-

tožujejo. Preveč dela, premalo denarja! In vsak bi imel najrajši kar petsobno stanovanje, v katero nima kaj postaviti, komajda se oženi. To je naporna služba. Živci trpijo. Oči trpijo. Pa si ga poglej! Sedi na prečniku in gleda v tri dni, kakor da se ga vse skupaj čisto nič ne tiče. Kaj je njemu za podjetje! Pa bi se lahko, kadar ne vozi, tudi on malo razmigal in razgledal naokoli, da bi bil uporaben še za kaj drugega!

»Tine!«

Komaj da se je sploh ozrl! Kakor da on, Resnik, od njega zahteva več, kakor bi smel po službeni dolžnosti!

Resnik je počasi in tehtno stopil do mesta, kjer je Tine sedel na soncu.

»Tine! Dremlješ, ali kaj? Sem mislil, da spiš samo za volanom! Pa brez zamere, nisem nič hudega mislil. No, če bi videl katerega od naših, mu reci, naj me poišče!«

Resnik si je obrisal čelo, ozrl se je na nebo in neslišno vzdihnil. »Preklete duše, nobenega ne vidim! Res ne vem, za kaj jih plačujemo. Brž ko pridejo na sejem, se zavlečejo v bife! Namesto da bi odpirali oči in ušesa in vse pregledali in prevohali, tako da se mi javijo in mi takoj poročajo, brž ko se prikažem! Zdaj jih pa išči in se tukaj prerivaj po tej vročini! Jim bom moral ob priliki na prste stopit. Samo malo dihanja jim pustiš, in se ti polenijo, da ni več po človeško!«

Resnik je onemogel. Preden je zajel sape in začel na novo, mu je Tine ravnodušno povedal, ne da bi si bil nehal bezati med zobmi:

»Težko je reči. Najbrž mislijo, da boste tako ali tako tudi vi prišli v bife, in vas čakajo kar tam.«

Resnik se je z bledimi, okroglimi očmi zavrtal vanj.

»Kaj? Kaj se to pravi, v bife? Kakšne bedarije kvasiš? Nimam ne časa ne živcev, da bi se pričkal s teboj. Pojdi naokoli, kakor sem ti rekel, in mi najdi koga. Pa še v bife skoči pogledat. Jaz bom počakal tamle, pri Poldetovi stojnici. Strela, vroče je že pošteno! Bog ve, če si je Polde pravočasno priskrbel kaj ledu? Brizganec z ledom zdajle ne bi bil slab. Ampak brez ledu ne bi bil užiten! Še zdaj pomnim, kako mi je lani škodil topel špricar, štiri-najst dni nisem prišel k sebi!«

»Takrat ste imeli zlatenico,« je pripomnil Tine. Z razkošno, na soncu porojeno lenobnostjo se je spustil najprej na levo nogo, nato na desno in šele potem zares na obe hkrati. Žal mu je bilo tega prostorčka, na tihem, na mirnem, na varnem, od koder je lahko malo odmaknjen opazoval ljudi na sejmišču, ljudi v velikem in v malem. Iznenada ga je prešinilo, da jih ima vse rad. Da so vsi skupaj, oni in on, del velike, z mnogoterimi vezmi povezane družine in da bi se z vsakim od teh, ki se udeležujejo tega živega valovanja rok, nog, životov, klobukov, cekarjev in palic ali pa ga tudi samo spremljajo v

osuplem strmenju, lahko pogovoril o čemerkoli. Če bi koga napadel kateri teh potuhnjenih, po pesku kopa-jočih hudobnih bikov, bi se ga brez pomisleka zakadil branit. In če bi ga kdo prosil za denar, bi mu ga posodil, če bi ga imel dosti, pa kar dal. Tine se je zasmel sam pri sebi. Vrag vedi, kako bi bilo v resnici, ko bi ga res imel!

Res je pa nekaj drugega: kako hitro si človek opomore, če ima vsaj kakšen trenutek miru na tem lepem svetu! Zato niti ni bil nejevoljen, ko ga je Resnik poslal opravit nekaj, kar bi po pravem moral sam vzeti nase.

»Se ti sanja, ali kaj?« je planil Resnik. »Zlatenica ali topel brizganec, to je ko noč pa dan, ne? Pojdi zdaj, no, da se ne bova tu parila dlje, kakor je nujno!«

»Grem,« je rekel Tine. Z zadnjim pogledom je objel sejmišče, ki je bilo vse druge dni navadna gmajna, in se odtrgal. Resnik je gledal za njim, dokler se ni izgubil v gneči.

Tine si je s komolci in skorajda tudi s koleni utiral pot naprej, ko ga je iznenada nekdo zgrabil za rokav.

»Lej ga! Nisi ti Dernovškov Tinek?«

Star mož, že na videz dobričina in bistra glava, oboje v enem, ga je radovedno, s šegavim očesom meril od glave do nog. Tine je bil tako dobre volje, da bi se bil skoraj naglas zasmel, ko je opazil, da ima možak v le-

vem ušesu murnčka, okrogel črn uhanček, ki je postal že prava redkost celo med očanci v hribovskih zakotjih.

»Sem, ja,« je rekel Tine in se široko nasmehnil.

Možak ga je krepko udaril po rami. »Saj sem vedel!« je rekel in si prikimal. »Ko sem te gledal, kako si tam sedel, sam, sem si rekel, naj me vrag pocitra, če to ni Janezov Tine! Ampak ti me ne poznaš, kaj?«

»Kaj vas ne bi!« se je izmotaval Tine v upanju, da bo stari bleknil kaj takega, da ga bo lahko prepoznal. Moža je potegnil za seboj, da sta se rešila iz najhujše gneče.

»Saj veš, s tvojim očetom sva bila mrzla bratranca,« je pravil možakar in ves čas ljubeče ogledoval Tineta. »Kako dolgo te že nisem videl!«

»Stric Anci!« je veselo vzkliknil Tine. »Kolikokrat ste nam med vojno dali jesti, ko smo vam sestradani ponoči hodili trkat na okno! Koliko naših fantov ste skrili, obvezali in nahranili! In nikdar vas niso dobili, vedno ste se jim znali izmakniti!«

Tinetu je bilo, kakor da se je ob tem stricu in njegovi radoživi prostodušnosti prvič lahko brez bridkosti v mislih povrnil v tiste dni. Za živahnim obrazom čilega starega moža, ki je vsemu navkljub ohranil zvrhano me-ro vedrine, je videl temne kolone usod, célo stran zgodovine, polno upanja in junaštva. On sam je bil še bolj deček kakor fant, a kako je mama trepetala zanj, potem ko so izgubili očeta; vso svojo ljubezen je tedaj namenila

njemu, srednjemu sinu, kajti najstarejši se je že odtrgal od domačije. Nikoli ne bo pozabil, kako ga je objela, ko se je po osvoboditvi že takoj prve dni vrnil domov. Zdaj je pa že dolgo vsa drobcena in posušena, zgubanega, otroškega obraza in redkih sivih lask. In vselej mu reče, kakor takrat: „Samo da si prišel, Tinek!“ Ko prvič spet pojde domov, bo s seboj peljal Tončko. Ne more biti drugače, kakor da jo bo tudi mama imela rada.

Stric Anci je ves čas nekaj pripovedoval, vendar ga Tine ni mogel poslušati. Misel ga je sama odnašala s seboj, daleč proč in na vse strani. Bil je tukaj in povsod, sam in sredi vseh. Za bežen hip je imel občutek, da je prav on, zdaj, ko je tako miren s seboj in srečen z vsem okrog sebe, eno od središč veselja, brez katerega to sejmišče ne bi tako prekipevalo.

»Tine!«

Resnik ga je od zadaj prijel za ramo, in Tine se ni niti zdrznil, samo obrnil se je.

»Sem jih že našel . . . O, Možganov ata! Pozdravljeni! Ste pa kaveljc, da še oblezete vse sejme daleč naokoli! Ko bom jaz v vaših letih, se bom že z berglami podil za mularijo!«

Resnik se je priljudno smejal. Možgana je nekoč štel med svoje dobre stranke. V cerkev družina sicer ni hodila, so pa plačevali na roko.

»O, gospod Resnik! Moram, tudi zaradi domače živine, da vem, kaj se spleča rediti! Saj veste, davki!«

»Vi ste vedno dobro vozili, Možgan! Že pred vojno ste imeli najlepše volí! Ja, Tine, kaj gledaš? Gregor je končal agronomijo. Vsi so se dobro učili in danes se jim to že obrestuje!«

Resnik si je odvezal kravato, jo lepo zložil in spravil v žep. Odpel si je tudi oba vrhnja gumna na srajci.

»Kaj bo šele okrog poldne! Saj veš, Tine, z Marelijem sem zmenjen za kosilo, ob pol enih moram biti v Slonu. No, vole imam, nekaj dobrih krav in enega bika. Teleta so gliščava. Kaj le delajo ljudje, da imajo tako zanikrna teleta! To ni za izvoz! Samo še stehtam, malo se ohladi-va, od znotraj, mislim, pa greva! Zbogom, ata Možgan! Da bi jih sto dočakali!«

»To bi bilo pa le malo preveč. Dobro kupčijo vam želim, gospod Resnik! Srečno!«

»Ja, srečno, stric Anci,« je rekel Tine in nerodno objel okretnega starega moža, ki je z veselim nasmehom še gledal za njim, ko jo je fant že z dolgimi koraki mahal za Resnikom. V redu je ta Tine, samo njegov Ivan je imel v teh letih že tri otroke! Kako to, da se ne oženi? No, vsak naj se po svoje gospodari!

Resnik je urno korakal po stezi, ki je za sejmiščem peljala v vas; živine niso tehtali na sejmišču. Velika mostna tehtnica je stala pred kmetijsko zadruho. Kmetje so

živino segnali na njena brunasta, gugava tla in gledali, da se ni kar naprej premikala, notri pa so za to pooblaščenim prebrali težo.

»Avto lahko pripelješ kar pred bife, jaz bom pa medtem stehal,« je rekel, ko ga je končno došel Tine. Čudno, se je zamislil, s starim je čenčal kar naprej in naprej, kadar vozi njega, pa včasih ure in ure ne reče nobene!

»Prav.«

»Če me ne bo v bifeju, bom pa kje blizu.«

Tine se je vrnil k sejmišču, Resnik je pa že od daleč zagledal grozd pred tehtnico. Živali so se nemirno prestopale. Čisto spredaj so trije držali mogočnega, rumenosivega bika. Glavo je imel sklonjeno in z zlim očesom je divje pobliskaval naokoli.

Ko je Resnik pogledal tega bika, ga je zmrazilo. Vse kaže, da bo delal zgago. Odkar so imeli predlanskim tisti kraval s Princem, se Resnik, kar se tiče bikov, ni več zanesel nase, prej je pa vedno mislil, da bi bil kos čisto vsakemu. Še spominja se nerad, kakšen vrag se je izcimil takrat!

Tovornjak so imeli in živino je bilo treba hitro naložiti, za izvoz. Vroče je bilo še desetkrat bolj kot danes. Princa so spehali gor nazadnje, zato je stal čisto zadaj in preko zasuna srepel dol na cesto. Oni so se vsi trije tlačili v kabini, šofer, bil je Staničev Jože, ne ta naš Tine, nakupovalec Globočnik, prava smotlaka, no, pa on, Res-

nik. Ko so hoteli na železniški postaji živino pretovoriti v vagon, je Princ utrgal povodec z obroča, skočil na pesek med tiri, pobesil glavo in zakopal s prednjima nogama. Nihče se mu ni upal blizu. Železniški uslužbenci so se takoj razbežali in poskrili. Globočnik se je zavlekel v prazen vagon in s pol očesa brljal ven, šofer pa je stal na stopnički pod kabino, da lahko takoj skoči noter, če bi bila sila. Njemu pa se je vse skupaj res zamalo zdelo. Bikov se ni nikoli bal . . . no, ne bikov ne česa drugega. Glavno je, da imaš pravilen pristop in da pokažeš, da se ne bojiš!

Ampak potem! se je spominjal Resnik. Ko sem se mu previdno približal od strani, me je hudič takoj zaduhal. Besno je sunil proti meni, jaz pa sem vedel, da se ne smem ustaviti. Mislil sem že, da imam povodec v rokah in mu ga moram samo oviti okrog puhajočega gobca, ko me je butnil v bok, da sem odletel pet metrov daleč. Satan se je že znova zapodil proti meni, ko sem se s težavo začel pobirati, in da ni takrat Jože planil s stopničke in nečloveško zatulil, bi me bil bik kratko malo nabodel. Šofer ga je zmotil. Pustil je mene in se hotel vreči nanj, takrat pa so se ojunačili še drugi in skupaj so ugnali divjaka, mene pa so odpeljali v bolnišnico, potem ko je bil vagon naložen in odpremljen, seveda. Štiri rebra mi je zlomil.

»Kaj imate zdaj tukaj?« je rekel Resnik strogo in oblastno, ko je prišel do tehtnice. »Zakaj pa še niste začeli? Naročil sem, da lahko začnete, tudi če mene še ne bo sem! Nimam toliko časa, da bi se ves dan cmazil na tej vročini in zijal volom v rogove!«

Razkoračil se je pred tehtnico in zarobantil: »Preklete duše! Ste spet skrmili te vaše buše in bušake, da bom imel deset procentov kala, preden jih bodo gonjači privlekli do našega hleva! Kolikokrat sem vam že povedal, da se to ne splača, ker vam moram odbiti pa pri kilah! Kot da bi zidu govoril! . . . Fonzi, začni, jaz bom pa sproti pisal potrdila in izračunaval zneske. Vsaj za ceno ste se pa menda že zedinili, ne?«

»Zedinili so nas že dolgo tega,« je rekel kmet, ki je stal ob lepi sivi kravi. »Za ceno se pa nimamo kaj zedinjati, če je uradno določena!« Zasmel se je in se obrnil k svojemu sosedu, brkatemu, širokoplečemu dedcu, ki se je potil v površniku, da mu je teklo od nosu in obrvi.

»Ja, če bi brez njega začeli, bi ga pa razneslo od jeze,« je dodal drugi in vola, ki mu je lizal rokav, brez jeze tlesnil po gobcu.

A iznenada se je tehtnici približal mlajši moški z brčicami; pod pazduho je stiskal suhljato aktovko, oblečen pa je bil v tenek platnen jopič peščene barve in v prav takšne hlače. Resnik je menda začutil njegov pogled, ker je dvignil oči s svojega bloka.

»Tovariš Resnik,« je rekel prišlek in stopil še bliže, »z vami bi rad govoril.«

»Zakaj pa ne,« je odvrnil Resnik. Obrnil se je k nakupovalcu: »Fonz, nadaljuj sam. Takoj se vrnem.« Potem sta z onim obstala nedaleč proč. Videti je bilo, da je suhec rekel nekaj takega, da je Resnik vzkipeł. Začel je kriliti in razburjeno govoriti v brkača, ki ga je poslušal dovolj potrpežljivo, a tudi nezaupljivo, in od časa do časa je nestrpno zmajal z glavo.

Kmetje pri tehtnici so radovedno pogledovali k onima dvema, Fonzi je živčno priganjal tehtanje in pazil, da ni nič pogledal tja, kjer sta se preklala Resnik in tista glista s tržne inšpekcije, kakor je pri sebi rekel Fonzi, Resnik pa je zanj najbrž imel še kakšen sočnejši vzdevek.

Nazadnje se je Resnik z malo daljšim obrazom in z jeznoritim, srepim pogledom vrnil k tehtanju in znova potegnil na dan svoj blok z roza listi. Okrog stoječi so čakali, ali bo kaj rekel, pa je kar molčal in zapisoval, čeprav je bilo očitno, da ga kuha huda jeza. Čez čas, ko sta menila, da se je vse skupaj že malo pozabilo, mu je Fonz šepnil:

»Kaj je pa hotel?«

»Ne sprašuj tako neumno,« mu je Resnik siknil v odgovor, »sam dobro veš, kaj je hotel! Molči in delaj, da bova prej opravila, strela jasna!«

Končno je bila vsa živina stehtana. Fonzi je poklical dva gonjača, da sta jo prevzela, Resnik pa se je zlovoljno odpravil v bife. Stopal je zamišljeno, z dolgimi, obotavljivimi koraki, ki so se cesti prej umikali, kot pa da bi stopajočega načrtno nekam vodili. Ni še prišel na pol poti, ko si ni mogel kaj, da se ne bi bil ozrl.

Prostor okoli tehtnice je bil prazen in na koncu trga, malo pred ovinkom, se je Fonzi še pregovarjal z gonjači, ki so se medlo ozirali naokoli, kakor da se jim res ne ljubi na prašno pot s to utrujeno, lačno in žejno živino.

Ti vragi je spet ne bodo napojili, preden jo odženejo, si je rekel Resnik in tiho zaklel. Pomislil je, da bi stekel čez trg in Fonzu zavpil, naj jih spomni na to, a potem si je rekel, da bodo itak že za ovinkom, preden bi prišel do njih, in razen tega je na tej trdi, stokrat preteptani vaški cesti toliko posušenega govna in prahu, da se ti do členkov udara. Fuj! Polno grlo prahu imaš, v laseh se ti nabira nekakšen drobcen pesek, srajca se ti je prilepila na hrbet in v noge se znojiš, da smrdiš sam sebi . . . Tristo vragov, kakšen zasran dan! Pa še ta prekleti črnikavec s tržne se je moral spraviti nadenj. Kar naj ga prijavi! Če ima dokaze v rokah, naj ga mirno prijavi. Rad bi jih videl, te njegove dokaze! Kmetje pa menda niso tako bustasti, da bi kateri šel na tržno inšpekcijo in povedal, da je za svojo šeko dobil več, kot pa piše na tistem papirju!

Grinta! Višati ceno je nezakonito! Druga podjetja zato ne dobijo nobene dobre robe, ker on, Resnik, vse preplača in jim pobere izpred nosu!

A, res?! Kako pa naj potem pride do živine? Dva vagona za Izrael, tri za Italijo, sedem za Nemčijo in devet za Švico! In vse to še ta mesec!

,Nalôvi živino, kakor veš in znaš,‘ mu govorijo v podjetju. ,Tvoja stvar! Mi imamo pogodbe za dobavo! S kakšnimi penali nam grozijo, če se jih ne bomo držali! In kakšne devize se nam obetajo, če bomo v redu dobavili. V redu in dobro blago. Gre za ugled. Za ugled podjetja in za naš ugled nasploh!’

Njim je lahko govoriti, on pa naj se raztrga na terenu, da izvoha dobro živino in jo izpuli kmetom! Samo naj ga ovadijo, jim bo že pokazal! Šleve! Čiraši! Biriči! Doslej je še vsakega nekako ukrotil, samo ta zgaga Ščinkavec, ta te pogleda, da ti vsaka pametna beseda zamrzne na jeziku! Sicer pa to ni njegova odgovornost, to je odgovornost podjetja. Ti tudi . . . Te preklete riti, sami vražji zmuzneti so vsi skupaj!

Resnik je jezno odrinil vrata v bife. Sparjen zrak, nasičen z dimom nešteti cigaret in prepojen z alkoholnimi hlapi, je butnil vanj, da ga je s praga kar vrglo k točilni mizi. Z obema komolcema se je naslonil na zdrgnjeno pločevino in za minutko stisnil glavo med rame. Eh, vraga, je pomislil, moral bi biti iz železa, da se ti po vsem

tem ne bi nič poznalo! Sčasoma ti vse skupaj le useka na živce.

Danes trgovati! To je slabše, kakor če bi kamenje tolkel. Ni več tistega, kar je bilo prej, ko si delal na svojo roko. No, sicer so bile tudi takrat težave. Krvavo si se moral gnati, da si se preboksaj naprej; konkurenca je od nekdanj bila in zmeraj bo. Kako si moral biti iznajdljiv! Genialen si moral biti, da si si pridobil stalne stranke in sloves. Koliko noči je prebedel, koliko jajc preštel in jih zložil v ozke, podolgovate zaboje! Pet par od jajca, to je bilo takrat veliko. Na koliko sejmih je bil, postavljaj je štante, méril, štel, mrzlično zaklepal in kopičil denarce, prezebal je in skorajda tudi stradal, pa kot da niti čutil ni vsega tega!

Ampak danes! Gonijo te, da ne prideš do sape. Bodi na terenu, nadziraj lakomne mešetarje, sklepaj dogovore s tujimi, oholimi zastopniki, sestavljaj obračune, piši poročila! In še pred inšpekcijo se zagovarjaj za vsak kos živine posebej.

»Kaj boste, gospod Resnik? Brizganec ali pivo?«

Resnik je dvignil glavo in si s široko kretnjo segel v lase. Obešenjaško se je zasmeljal.

»Kar hočeš, to mi natoči, ko si tak lep deklič,« je odvrnil, si spustil lice v dlan in se spodbudno zagledal v natarico. Bila je zasopla in prepotena. Lasje so se ji v drobnih kodrcih lepili na čelo in na senca, in nad zgor-

njo ustnico se ji je lesketala verižica potu. Obrisala se je s hrbtom roke in nastavila visok kozarec pod pipo.

»Črno pivo, ki ga vi posebno cenite, se že nekaj časa ne dobi,« je hitela. »Ne vem, zakaj ne.« In je z velikim lesenim nožem živčno strigla kupček pen z vrha kozarca.

»Pústi pene,« je rekel Resnik. »Rad jih imam, posebno še, kadar je taka vročina.«

»Fani, dve pivi, dva deci belega in dva musolinija!« se je iz zadimljene globine notranjega pivskega prostora oglasil starejši natakar v pomečkanem, sivobelem platnenem bluzonu. Odvihral je v kuhinjo, da je prtič, ki ga je krčevito stiskal pod pazduho, vzplapolal za njim.

»Jezus, kakšna žeja,« je rekla Fani, z virtuožno kretnjo je postavila pivo pred Resnika in stekla izvrševat naročila.

»Naroči mi vampe, Fani,« je Resnik zavpil za njo. »S parmezanom!«

»Takoj,« se je od daleč odzvala Fani in zavpila: »Male vampe za gospoda Resnika, z veliko parmezana, hitro!« Za točilno mizo je v naglici naredila požirek piva in se že sklonila po štefan z belim vinom.

Resnik se je utaboril za mizo v kotu, si počasi nadel očala in iz notranjega prsnega žepa potegnil blok s potrdili, za prvo kontrolo. S pozlačenim kulijem je pisal na njihove hrbtne strani, ne da bi ga bil količkaj motil

hrušč in žvenket v nizkem bifeju. Čez čas je pospravil blok, zamišljeno shranil očala in se z robcem temeljito obrisal po čelu in po sencih, pod nosom in po bradi, nazadnje pa je šel preko vratu na tilnik in nazaj. V zadnji hlačni žep je segel po glavniček in se počesal. To je delal počasi, s težko, utrujeno roko, dokler niso ležali valovi njegovih osivelih, nekdam tako gostih las poravnani drug ob drugem. Z vajeno kretnjo jih je potisnil naprej, in takšen je nato umirjeno, a pozorno pregledal mize okrog sebe, ko je čakal na vampe.

Za najbližjo je sedela pisana družčina. Resnik se je namrščil, ko je prepoznal nekaj pivcev ob zidu. Zunanje omizje mu je kazalo hrbet, zato ga ni mogel takoj opredeliti. Slutil pa je, da je to klika, ki mu je že velikokrat natezala živce. Nakupovalci konkurenčnega podjetja. Vsakič se mu vrtijo pod nogami, kadar kje kupuje. Uši! Bolj jih trebiš, več jih je. Najbolje bo, da se naredi, kakor da jih ne vidi.

»Ste morali še v mesnico po vampe, ali kaj?« se je zasmel, ko mu je natakark prinesel krožnik kadečih se vampov. Natakark je samo skomignil, segel je na sosednjo mizo po košarico z žemljami in jo postavil pred Resnika. Rekel je: »Dober tek,« in že ga ni bilo več.

Resnik je z vilicami ljubeče zapeljal po zlatorjavem robu omake okoli griča koničasto naloženih in z belimi

kosmiči sira posutih vampov, izbral si je najbolj zapečeno žemljo in začel zadovoljno jesti.

Iznenada, ko si je bil šele na pol potolažil lakoto, je v neljubem presenečenju pogledal iznad krožnika in napel ušesa.

»Resnik je možganski trust,« je bleknil eden od onih. Glasu se je poznalo, da ga ima dedec precej pod streho.

Kalini za mizo so se bučno zakrohotali. Debeli Bizjak, s katerim je imel Resnik še nekaj malega za poračunat, je kar prskal. Resnik je na slepo zgrabil za prtič ob krožniku in si kakor okamnel počasi obrisal usta.

»Še niste vedeli?« je krakal dalje isti glas. »Menda je padel s kahle, ko je bil majhen, in se je v možgančke ugriznil!«

Blejanje, da so šipe žvenketale v oknih. In na lepem so se vse glave za tisto mizo, kakor na ukaz, obrnile za Resnikom. Možje so bili solzni od smeha.

Potem je njihov smeh utihnil kakor odrezan. Resnik je bil vstal, odrinil stol, da je odletel v zid, in se s spačnim obrazom nameril proti izzivaču.

Vsi so otrplo čakali.

Resnik še ni prišel do svojega nasprotnika, ko so se odprla vrata in je vstopil Tine.

Tine je olimpijo zapeljal pred bife, kakor mu je malo prej naročil Resnik. Vesel je bil, da ni na poti k sejmišču

srečal nobenega znanca. Ni se mu dalo ne piti ne govoriti v prazno.

Potem ni prav vedel, kam naj se da. Spraševal se je, ali ne bi le stopil v bife, se zamaknil v kakšen kot in počasi srkal pivo. Morda bi si naročil tudi sendvič ali pa hrenovko. Ob tej misli je začutil zoprno praznino v želodcu, a se je takoj spomnil na zavitek, ki mu ga je bila dala s seboj Tončka. Otipal ga je v žepu in se ozrl naokoli. Kam naj gre? V bife že ne.

Za bifejem je bil velik sadovnjak.

Ja, tja se bo umaknil.

Odtihotapil se je čez ozko, zanemarjeno, navlake polno dvorišče. Niti na dvorišču niti v sadovnjaku ni bilo nikogar. Poklicala ga je stara jablana z grčavim, kakor velikanski dežnik razprtim rogoviljem vej. Stopil je k njej, spustil se je v travo in se naslonil ob deblo, tako da je gledal v sadovnjak, z obrazom v senci, z nogami na soncu. Preden je segel v žep, po malico, je pomislil, da ne sme trdno zaspati, samo malo počiva lahko. Sicer pa ga bo Resnik že priklical.

Zaprl je oči. Tu in tam je skozi veje jablane še prisijal kakšen žarek in mu zarisal poseben vzorec na obraz, da ga je zaščemelo po spuščениh vekah.

Misel mu je sama od sebe ušla k Tončki.

Ne bo si je klical v spomin, kakršna je zgodaj zjutraj stala za točilno mizo. Za to bo imel danes še dovolj časa.

Ko bo vozil. Ali ko bo v mestu, v fini restavraciji, sedel nekje blizu, a ne čisto zraven Resnika in molče čakal, kakor da ga pravzaprav ni tam. Mislil bo na to, kakšna je bila, ko so se v žarečem soncu videli samo njeni obrisi.

Tine sam ni vedel, kdaj je zadremal, čutil je samo, da mu je tako lepo, kakor da plava v širnem, toplem morju.

»Tine!«

Odprl je oči. Mirno je obsedel in mežikal v sonce, ki ga je slepilo. Nikoli ni poskočil, kadar ga je kdo iznenada zmotil. Tako se je navadil braniti burnega Resnika, ki je vedno hotel vse hitro in takoj.

Z dvorišča sta ga bili spazili kuharici Mici in Vida.

Pomahal jima je od daleč, segel v žep in si položil v naročje zavitek z malico.

»Kaj pa sediš sam tukaj?« ga je podražila Vida, ko sta prišli bliže.

»Kaj se pa vedve sprehajata okoli? Je šel Urh spat, ali kaj?« se je zasmel Tine in zagriznil v svoj tenki sendvič soržnega kruha in hladnega piščanca.

»Spat, ja, spat! . . . Zadnjič pa nisi bil tako zapet, sveti Alojzij!«

»Si pobral že vso dekliško smetano tod okoli, ne, zdaj se boš šel pa zvestega zakonskega moža! Misli Tončka, da te je za vedno spreobrnila?« Iz Micinega glasu je prihajala tudi užaljenost.

»Nikoli ni prepozno, si zadnjič sama rekla,« se je zasmejal Tine.

»No, pa dober tek,« je rekla Vida in dregnila kolegico. »Šef že lazi po dvorišču, greva!«

V smehu sta pobegnili. »Adijo, Tinek! Pa še kaj pridi, tukaj te čakamo!«

In sta izginili v temni odprtini zadnjih kuhinjskih vrat.

Tine je papir od sendviča stisnil v kepico in jo spustil za deblo. Vstal je, odprhnil je zadnje drobtinice s sebe, z robcem si je obrisal usta in roke. Stopil je na prste, dvignil iztegnjene roke visoko glavo in se pretegnil. Videti je bilo, kakor da hoče vzleteti.

Dobro se je spočil. In pokrepčal.

S pogledom je še enkrat obšel drevje okrog sebe, ozrl se je na visoko, blede nebo, prestopil se je po topli travi in odšel iz sadovnjaka. V bife je stopil skozi glavna vrata ravno v trenutku, ko je hotel Resnik zgrabiti za vrat čokatega, naježenega, na skok pripravljenega moškega.

Tine je osupnil.

V dveh skokih je bil pri Resniku in ga že trdno držal za lakete.

»Ne,« je rekel odsekano in robato, obenem je Resnika z vso silo potegnil k sebi in proč od onega.

Resnik se je obrnil k Tinetu in ga besno pogledal.

»Pusti me!« je siknil vanj in se mu sunkoma poskušal iztrgati. »To je moja privatna stvar!«

Pivci so vstajali izza miz in prihajali gledat, kaj se dogaja. Počasi se jih je nabral cel obroč okrog obeh tako različnih postav, mogočnega, temnega, divjega Resnika in svetlega, drobnega, hladnega šoferja.

»Se boste šli s pijancem ruvat?« je ostro šepnil Tine. »Da se vam bo smejal ves okraj?!«

Izpustil ga je. Resnik se je morilsko ozrl na žaljivca, na posmehljive, škodoželjne obraze sosednega omizja, na krog gledalcev za svojim hrbtom; in naposled je njegov pogled, nejeveren, razžaljen, ošaben, obstal na Tinetu.

Tine ni niti trenil.

Vsi so čakali, kaj bo.

Resnik je začutil, da ga bo zadela kap, če ne stori česa takega, da mu bo vsaj malo odleglo. Da bi se zdaj še enkrat zagnal v pokvarjenega prasca, ki se je tako bedasto in prostaško izrazil o njem, bi bilo prisiljeno, in razen tega bi se mu utegnilo zgoditi, da vsi udarijo po njem in mu po možnosti še kaj polomijo.

Obrnil se je kakor zver v kletki. Stisnili so ga v kot, svine! Tedaj mu je oko obtičalo na mizi v kotu, kjer je sedel še malo prej. Brez pomisleka in brez pretirane naglice je stopil tja, prijel je za kozarec s pivom in ga z vso silo treščil po tleh, tako da se je razletel na kose. Potem je, prav tako brez vnaprejšnjega načrta in brez ihte, iz

notranjega prsnega žepa vzel listnico, potegnil iz nje bankovec za petsto dinarjev in ga vrgel na mizo.

Obrnil se je na peti in odšel iz bifeja, ne da bi bil koga pogledal ali komu kaj rekel, velik, mračen in z rahlo postrani nagnjeno glavo. Njegov korak je bil korak človeka, ki brede po morečih sanjah.

ŠESTO POGLAVJE

Široki bledozeleni travniki so se za cesto lagodno spuščali v globel rečnega korita z robom iz zamolklo rumene ilovice. Valovili so kakor fantastična pogorja še neraziskanih planetov, dokler se niso zleknili k zaspami, vrtinčasti vodi. Na drugem bregu so se vrstile široke, sem in tja pometane njive. Največkrat so na njih slonele čete koruze z visečimi suhimi listi in poševnimi stebli, nekaj pa je bilo tudi pese in krompirja. Zdelo se je, kakor da se vlečejo vse do obzorja, ki so ga zapirali grebeni temnega, od daleč skoraj črnega gozda. Smreka, hrast, vinogradi, zidanice, niže spodaj k rebri stisnjene domačije.

Tine je imel ta kos svojih stalnih poti z Resnikom najraje. Spominjal ga je, da sam ni vedel, kako to, ker ni bilo kakšne očitne podobnosti med njima, na njegov dom. Pokrajina je bila, četudi ne zaznamovana z istimi značilnostmi, enako zaokrožena in ubrana na njegovo predstavo o lepoti, toplini in domačnosti rodnega okolja, na njegovo navezanost na pašnik, na vodo, ki se tiho pretaka med poševnimi starimi vrbami, na belo hišo, krot-

ko in skromno sredi spleta cest, dvorišč, vrtov in sadovnjakov.

Peljal je tako lahkotno in enakomerno, da skoraj ni bilo čutiti premikanja, hitrosti pa še dosti manj. In vendar je vozil hitro, četudi si je ves čas podzavestno dopovedoval, da se mu nikamor ne mudi. Dlani so se mu potile, zato jih je večkrat preložil na belih vzboklinah in vdrtinah močnega, a ličnega volana. Za takšno sparino bi mu res prav prišle rokavice, ki mu jih je Resnik že večkrat ponujal.

Resnik je sedel mrko pogreznjen vase. Očitno so ga še trle nevšečnosti minevajočega dopoldneva, čeprav se je že dvakrat prisilil, da si je nadel očala, vzel svoj blok in vneto nekaj zapisoval, prišteval in odšteval. V podzavesti ga je še hudo skelelo želo občega posmeha v bifeju. Ni in ni se mogel docela predati miselnim pripravam na srečanje v mestu, kamor ga je čedalje bliže nosila olimpija v nagli, neslišni, skorajda sanjski vožnji.

»S tehtanjem pa danes ni bilo posebnih sitnosti, kaj?« je rekel Tine, ne da bi bil slutil, v kakšno sršenje gnezdo bo dregnil.

Resnik ga je pisano pogledal in dejal:

»Kaj praviš? S katerim tehtanjem?«

»No, na sejmu,« je z neskaljenim mirom povedal Tine in si z robcem zlagoma obrisal čelo in zgornjo ustnico.

»A, na sejmu!« je zagodel Resnik. »Kakšne sitnosti! Nobenih sitnosti ni bilo.« Namrščil se je in dodal: »Bik se ni nič upiral. Čremašnikov z Brezij. Čisto rad je stopil gor. Že dolgo sem ga imel na piki, a ga stari ni hotel dati iz hleva. Zdaj pa menda rabi denar, prizidati hoče, za hčer.«

Tine je prikimal. Njegovi roki sta brez teže ležali na volanu in bilo je, kot da avto teče sam od sebe, kakor dobro streniran dirkalni konj. Kuža pred šipo, ki je včasih izvajal norčave, vratolomne akrobacije, se je komaj opazno gugal na svoji zlati vrvici. Tine ga je samo katerikrat ošinil s končkom očesa; če se je preveč zatopil vanj, se je kosmati gobček spremenil v ožarjeno glavo z vencem las, črto prsi in usločeno roko.

Nisem si upal misliti, je Tine govoril tej glavi, da bom imel tebe. Vedel sem, da boš lepa in da boš moja, a nisem vedel, da boš takšna, kakor zdaj si.

»Pa ne samo biki,« je iznenada na ves glas rekel Resnik, da se je Tine zdrznil in živčno zgrabil za volan. Noga mu je sama od sebe pohodila plin, in avto je šinil po ravni cesti.

»Kaj pa noriš, Tine?« se je prestrašil Resnik in zapičil ostro oko v šoferja. »Tako se nama pa res ne mudi!«

Pomolčal je, in ko se je malo pomiril, je povzel: »Kaj sem že hotel reči? Aja, da so hudičevi tudi konji, ne samo biki. Jaz jih poznam, veš, precej jih je šlo skozi

moje roke, mislim, zaresnih konj, dirkalnih. Jaham pa tudi že, odkar sem na svetu.«

Resnik se je zasmel. Očitno so ga spomini na konje spravljali v dobro voljo. »Tebe konji nič ne zanimajo? Jaz sem že osemleten odlično jahal,« je dobrovoljno pravil dalje. »Zgodilo se je, da sem zjutraj šel v meščansko šolo . . . Veš, kako? Na Luciferju.«

»Kar v razred ste prigalopirali?« se je začudil Tine.

»Ne bodi špasen! Hlapec s konjem domov, jaz z aktovko v razred. To so gledali!« Resnik se je veselo smejal.

»Si lahko mislim,« je prikimal Tine in se namuznil.

»Nič se ne zmrduj,« je rekel Resnik. »Misliš, da je bil hlapec malo srečen, ko je lahko jahal domov, pa še na takem konju?«

Zamislil se je.

»Pozneje, ko sem bil že poročen, sem imel še enkrat takšnega konja pod seboj, Bliska. Jeznoritež! Večkrat sem z njim zmagal na dirkah. Ampak potem mi jo je zagodel.«

Resnika je za nekaj časa docela prevzel spomin. Nato je povzel:

»Še hujši je bil ko Lucifer. Nekaj neukrotnega je imel v sebi. Hotel sem si ga pokoriti, pa naj me stane, kar hoče. Še danes ne vem, ali se mi je to posrečilo ali ne. Če vse prav premislim: ni se mi posrečilo.«

»Ste ga imeli rajši kakor Luciferja?«

»Ne, oba enako. Sicer pa . . . Čudno vprašanje! Kako imaš takega divjaka sploh lahko rad? . . . Ne, na Bliska sem bil ponosen, takega konja ni imel nihče v srezu. Pa mikal me je. Konj, ki se ne da prijeti, ki je hitrejši od vseh drugih, ki se vzpenja kot obseden in meče vse štiri hkra-ti v zrak, tak konj te mika, ne? Da bi ga ukrotil! Da bi mu izbil tistega njegovega vruga!« Pomolčal je in dodal: »Kakor sem ga jaz Blisku . . . Samo da se vseeno ni do-bro končalo.«

Tine je bistro pogledal. »Ne?«

»Ne. Brcnil me je, ko sem v hlevu stopil k njemu, jaz pa sem zaprl vrata in ga pretepel, da se je kresalo. Po tistem ni bil več tako divji, gledal me je pa morilsko. Lina mi je vedno govorila, naj se ga pazim, ker se mi bo prej ali slej gotovo maščeval. Do smrti te bo, je govorila. Jaz sem se ji smejal, ampak kmalu sem se ga vseeno odkrižal. Ni več zmagoval, in tudi ženinega opozarjanja sem se naveličal.«

»Bliska ste uničili,« je nepričakovano pripomnil Tine.

Resnik ga je oplazil z osuplim očesom. »Tine! Vroči-na ti gre na živce. Kaj čvekaš? Mogoče sem ga res malo preveč, sem pač nagle jeze, ampak . . . Kaj bi bil pa še lahko storil? Čakal, da me pošlje na oni svet? Gleženj si je moral poškodovati, zato ni bil več tako hiter kot po-prej.«

Resnik je bil skoraj jezen. Tine je primojduši taka žverca, da te s svojim jezikom mimogrede spravi v slabo voljo! Napel je strogo, uradno šobo, zravnal se je in suho vprašal: »Koliko je še do mesta?«

»Par kilometrov,« je povedal Tine.

»Ravno prav bova prispela,« je še zmeraj nedostopno pripomnil Resnik in se zatopil v puste, bežeče zgradbe predmestja. Ljudi ob tej uri skorajda ni bilo zunaj in tudi vozil sta srečala manj kot ob kateremkoli drugem času. Edino otroci so kot vztrajne, trdožive živalce posedali pred bloki ali prhali okrog ograj.

Resnik in Tine sta premlevala vsak svoje, povsem različne misli, a vendar tesno povezana kakor vsak drug dan.

V mestu je Resnik z dolgimi, oblastnimi koraki planil v veličastno preddverje gosposkega hotela, Tine pa je moral parkirati avto na prostoru, določenem za goste.

»Je sinjor Marelli že tu?« je Resnik vprašal gladkega receptorja z nazaj počesanimi dolgimi lasmi in z natančno pristriženimi brčicami.

»Soba 113. Ključ visi. Najbrž obeduje.«

»Kakšno sporočilo?«

»Bom pogledal . . . Ne, ničesar nimam.«

»Hvala.«

Peklenski makaronar, kje naj ga zdaj išče, v restavraciji ali na vrtu? Sporočilo bi bil pa lahko pustil! Eh, no-

ter sploh ne bo rinil. Če se kaj spozna na te škrice, se je spravil na vrt, v najglobljo senco! Natakarka bo vprašal, Bineta. Ta jih ima vse v mezincu in za pošteno oddolžitve naredi, kar mu rečeš.

No, saj je tukaj, kot vedno uslužen in nasmejan.

»Bine, ste kaj videli Marellija? Najbrž je že prespal tukaj.«

»Ja, je. Zajtrkoval je ob desetih.«

»Kje pa sedi?«

»Levo zadaj, pod kostanjem,« je povedal Bine in zavijugal z rokami in z životom, kakor da misli Resnika po zraku odposlati tja. »Ga zdaj vidite?«

»Ja, hvala, Bine. Pa kaj kmalu se prikažite, rad bi čimprej naročil.«

»Žal ni moj resor. A vam takoj pošljem kolega.«

Resnik jo je s prožnim korakom in z mladostno lahkotnim pozibavanjem v mečah ubral v nakazano smer. Marelli ga je že od daleč zagledal, in tudi on Marellija. Italijan je udvorljivo vstal in svojemu gostu stopil nekaj korakcev naproti. Pozdravila sta se glasno in prekipevajoče. Dolgo sta si stiskala in tresla roki. Italijani so pač takšna rasa, je pomislil Resnik. Razumeti jih je treba, pa se da shajati z njimi. Kako bi se začudil, ko bi mu bil kdo povedal, da sta si on in Marelli neverjetno podobna! Oba temna in uglajena, na zunaj namreč, oba pirata in osvajalca, samo da si pri tem pomagata vsak s svojimi,

bolj ali manj žlahtnimi prijemi, in vendar oba pripadnika istega zmagovitega, neugonobljivega plemena.

»Bon d'orno, kome state, sinjor Marelli?« je veselo vzkliknil Resnik in se široko smejal.

»Buon giorno, caro signore Rodolfo, e lei?« je bolj gladko zdrdral Marelli in Resnika prijazno vlekel k svoji mizi.

Sedla sta med nenehnim medsebojnim muzanjem in priklanjanjem, a ko se to ni več dalo, sta sijoče gledala drug drugega.

»Vroč je ko strela,« je čez čas pripomnil Resnik in takoj pojasnil: »Fredo!«

Marelli je dvignil levo obrv in prikimal: »Si, si, caldo!«

Resnik se je zasmel: »Kaldo, si, si, caldo, skuzate!«

S tem sta se sobesednika, se je zdelo, malce izčrpala. Resnik je odločno segel po robec in se brisal dolgo in dobrovoljno. Mislil pa si je, konec, ne bom se več mučil s tujim jezikom, zbit sem, da bi vse štiri vrgel od sebe, pa žejen, da mi jezik visi iz ust!

Ozrl se je, in res se je že bližala poševna postava v belem bluzonu in črnih hlačah. Resnik se je oddahnil, kosilo bo rešilo položaj. Naročanje je šlo gladko, saj je natakark vse vedel, kar ni vedel, je pa pravilno uganil. Resnik je bil kavalir. Marellija je opozarjal na razne specialitete, ne da bi se bil kaj oziral na cene poleg čudno dolgih in tujih imen jedi. Najprej seveda aperitiv. Ne?

Predjed? Pršut z melono? Solato iz morskih sadežev? Kar želite!

Junaško sta se lotila kosila. Natakár je bil nesluteno nagel in je virtuožno prinašal, odlagal, stregel in odnašal. Vse se je odvijalo brez najmanjšega incidenta.

Res, vse je bilo v najlepšem redu.

Marelli je pustil polovico vsake jedi in se opravičeval, češ da je zajtrkoval pozno in obilno, pa da so naše porcije kratko malo prevelike. Za takega kilavca že mogoče, je pomislil Resnik. On je vse lepo počedil s krožnika.

Ko se je prikazal Tine, je Resnik vstal in gospoda Marellija seznanil s svojim šoferjem. Italijan mu je dal roko in jo tudi krepko stisnil. Posedli so in Resnik je Tinetu naročil kompletno kosilo, čeprav se je šofer branil, češ da je prevroče. „Kaj še,“ mu je tiše rekel Resnik, „se boš vsaj enkrat pošteno najedel in vmes mirno popil tisti svoj brizganec! Usedi se, pa mir!“

Ko je Tine po juhi odrinil krožnik, je za hip prisluhnil pogovoru. Govorila sta o kvaliteti mesa, ki naj bi ga podjetje dobavilo Italiji. Največkrat je bilo slišati besedo bebi bif. Tine se je nasmehnil. Vsi hočejo samo to, kakor da drugo fino, krepko meso sploh ni za rabo!

»Prav takšno mora biti kakor zadnjič,« je rekel gospod Marelli.

»Se razume. Za isto ceno isto blago!«

Resnik si je vzel pošteno kepo sladoleda in jo previdno topil v ustih. Italijan si je drobil miniaturne koščke orehove rezine in jih previdno nosil v usta. Tine je z užitkom kadil.

»Dobava najpozneje v začetku septembra,« je predlagal Marelli.

»Franko vaša meja,« je prikimal Resnik.

»Vse dogovorjeno?« je vprašal Marelli.

»Skoraj vse,« je pomenljivo odgovoril Resnik. Z očmi je nezaupljivo pometel okrog sebe in utišal glas: »Denar imam pri sebi.«

»A,« je prav tako tiho odvrnil Marelli. »Kar dajte. Ostalo pa kot zadnjič.«

Resnik je vzel z vrstico prevezano kuverto iz žepa in jo položil na mizo. Marelli je kakor slučajno iztegnil roko, z dlanjo pokril kuverto, jo presmukal k sebi in spustil v žep svojega svilnatega, morsko modrega blazerja.

Tedaj se je natakark na neslišnih stopalih približal mizi in rekel:

»Prosim, če smem pokasirat, ker je moj delovni čas potekel.«

Resnik je debelo pogledal. Pri mizi je stal Bine! Misli je že nekaj reči, a je pravočasno prestregel pomenljivi natakarkjev pogled.

»Prosim lepo,« je rekel Resnik in potegnil na dan listnico.

»Skupaj, kajne?«

»Seveda,« je zamrmral Resnik. Marelli je pobesil oči na negovane konce svojih tenkih prstov.

Bine je naglo čečkal na svoj blok, odtrgal listek in ga položil tik pred Resnika. In Rudiju je zastalo srce, ko je prebral: Pazite, nekdo vas je opazoval.

Kaj je pa zdaj to? Kaj to pomeni, hudiča?

Kaj je pa naredil?

Nič!

Zaradi tistih bore nekaj jurjev, ki jih je dal zamenjat Marelliju?! Noro, popolnoma noro!

Resnik se je vzel v roke. Prsti se mu niso nič tresli, ko je vzel velik bankovec iz notranjega, manj rabljenega predela v listnici in ga položil pred Bineta. »Drobiž kar obdržite,« je zamomljal s težkim jezikom in počasi spravil listnico, ki se mu je lepila na roko.

Bine se je zahvalil in naglo odšel.

Resnik se je naslonil na komolca in se prisilil, da se je nasmehnil Marelliju. Ta ga je začudeno pogledal.

»Se ne počutite dobro, signor Rodolfo?«

»V nevarnosti sva. Skrijte denar, hitro.«

Marelli se ni z ničimer izdal, toda Resniku se je zadelo, da je pod svojo zagorelo poltjo čudno posinjel.

»Oprostite, gospod Resnik,« je rekel in lagodno vstal, »tako se vrnem.« Pokimal je Resniku in šoferju obenem

in izginil za zaveso, nad katero sta bili diskretno naslikani samo dve črki, W in C.

Resniku se je kamen odvalil s srca. Šele tedaj se je upal pogledati Tineta. Tine je brezбриžno žulil svojo večno cigareto, kakor da se ga ne tiče nobena druga stvar na svetu, toda ob nosnem korenu se mu je delala globoka guba, ki je sicer ni imel. In nekaj je Resniku prišepnilo, da Tine ve, kaj se dogaja.

Mogoče res, mogoče niti ne. Sicer pa je to čisto vseeno.

Najhujše je zdaj že itak mimo, in to je glavna stvar.

Marelli je pameten fant, kakor se včasih spakuje in spreneveda.

In res, nič se ni zgodilo.

Nihče ni pristopil k mizi, cuknil ven legitimacijo notranje uprave in rekel: »Stopite z menoj.«

Nihče.

Ampak . . . Ne. Česa takega ne sme več doživeti. Pre-slabe živce ima.

Marellija pa je prešinila panična groza, brž ko je začutil, da se je za njim potegnila skupaj težka varovalna zavesa. Kolena so se mu zašibila. Naslonil se je na zid in zajel sape. Potem je skočil za bela vratca, jih zaprl za seboj in obrnil ključ.

Zdaj je pohitel, čeprav so se mu grozno tresle roke.

Najprej vrvica.

Ni je mogel odvezati, če se je še tako potrudil.

Pomiriti se moram, si je rekel. Kaj mi pa morejo? Ščiti me konzulat! Samo še nekaj minut, pa ne bo zame nobenega korpusa delikti več, in čez nekaj ur bom na brzovlaku.

Ko bi bil le že v Milanu, Madonna santa!

V hlačnem žepu mora imeti nožek. Majhen, a oster, še branil bi se lahko z njim.

Pa kje je ta prekleti nož?

No, hvala bogu, vrvica je tlesknila vsaksebi.

Z užitkom jo je spustil v školjko. Srce mu je tako razbijalo, da je pomislil, to se sliši tja do Rima!

Papir mirno v koš, brez oznake je.

Zdaj pa tisočaki.

Vsi naenkrat ne bodo šli dol!

Tako velika kepa sicer niso. Toda požrlo jih ne bi, in potem bi imel težjo nalogo, pa tudi manj snažno.

Marelli se je naglo odločil.

Sistematično in vročično, s pravim uživaškim besom, je trgal bankovce in jih metal v stranišče. Ko je končal, so se mu roke že spet tako tresle, da ne bi mogel raztrgati niti enega več. Niti ne za življenje rešit.

Potegnil je za verižico. Voda je bučno pridrla skozi niz odprtnic, odnesla je vso kopico zmečkanih ostankov denarja in utihnila. Slišati je bilo le še odmaknjeno dotekanje nove vode v zbiralnik pod stropom.

Marelli se je zravnal. Storil je, kar bi bil storil vsakdo na njegovem mestu, in še enkrat potegnil vodo. Nad umivalnikom si je do čistega umil roke in si jih obrisal v svoj beli robček. Opazil je, da mu za levim nohtom mezinca visi krheljček kože. Previdno ga je odtrgal in z lahkim korakom stopil k zastoru, odsunil ga je in se po škrtajočem pesku z vratolomnim pogumom spustil med mize.

»Vse v najlepšem redu, kajne, gospod Resnik?« je še rekel.

Resnik je prikimal.

Marelli je za hipec sédel, da tako rekoč ne odnese spanja, nato pa so drug z drugim vstali in se poslovili.

Slovo je bilo krajše in manj prekipevajoče kakor snidenje ne tako dolgo prej.

Toda v teh okoliščinah še prav prijateljsko.

In kar je glavno, vse je bilo v najlepšem redu.

Res je pa tudi, si je tiho priznal Resnik, da je Bine zlata vreden in da si vselej zasluži, kar dobi.

SEDMO POGLAVJE

Dobro uro sta se že vozila, a ni Resnik rekel še niti ene besedice. Odkar sta s Tinetom stopila iz hotela, je stiskal glavo med rame in srepo strmel predse. Obraz se mu je opustil, in na sedežu zraven šoferja je bil videti le še nesrečen človek.

Tine je bil še vesel, da Resnik ves čas molči. To je še najboljše in najpametnejše, kar lahko stori v tem položaju. Saj si bo hitro opomogel, kriv pa si je tako ali tako sam.

Tu nekje se s ceste odcepi stranska pot v Novi dol. Da ne bo pozabil skreniti, ker bi se moral potem od kdove kod vračati po Ceneta! Danes ne bi rad ponoči vozil. Dosti je bilo vsega tega.

»Kje ga boš pa snel, Kerina?« je zlovoljno vprašal Resnik.

»Pri Trpotcu.«

Resnik je nekaj zagodrnjal, kar bi bilo moče razumeti kot: Bo spet nadevan ko prašič, ali pa: Bi bilo dobro pri Trpotcu kaj popiti, hudičevo me žeja. A najbrž je bilo mišljeno eno in drugo. Vsaj Tine je to tako razumel, ker bi se ujemalo s siceršnjim dogajanjem. Ko je ustavil avto

pred gostilno, zato ni stopil ven kot ponavadi, ampak je kar obsedel in molče pogledal Resnika.

»Nikamor ne grem,« je odsekal Resnik. Tine ga je vprašujoče pogledal. »Kar sam ga privleci, Stani pa naroči, naj mi prinese malo pivo. Sem ven. Nimam se za kaj dolgo ustavljati.«

»Prav,« je odvrnil Tine, skopal se je izza volana in zaloputnil vrata avtomobila za seboj. Potem se je zlagoma vzpel po stopnicah pred gostiščem, tako da se je igraje, samo s prsti oprijemal betonskega roba, in odprl velika, počrnela hrastova vrata.

Gostilniška izba je ždela v polmraku. Vsa okna na sončni strani so bila zavešena, na senčni pa odprta, da se je za mizami vsaj delno dalo dihati. Vroče je bilo neznanško. Pivci so ob tej uri ali že zdavnaj odšli ali pa so na pol omamljeni čemeli za mizami; s komolci na umazanih, politih in popacanih prtihi, težkih vek in s priprtimi usti so sopli v popoldansko tišino. Tu in tam se je pod stropom oglasila vztrajna, rejena muha.

Cene je z nekim znancem sedel za drugo mizo od vrat. Res trd ko klada. Oni je drezal vanj, vinsko prijateljski in blago vsiljiv, toda odziva ni bilo nobenega. Kerin je samo kimal in z neizrekljivo težavo dvigal nabuhle veke nad krvavimi očmi. Ko ga je Tine stresel za ramo, se ni nič zmenil za to.

»Tovariš Kerin! Gremo domov.«

»A?« je zazijal Cene in kakor uročen buljil v Tineta.

»Gremo. Šef je zunaj v avtu in pravi, da se nam mudi.«

»Kaj?!« je zarohnel Cene. »Kašn šef? A ni dons samoupravljalne? Al kako se že reče? Prmejkršenkrvavduš! Jest se ne dam zafrkavat, še najmajn Resniku!«

»Kdo vas pa zafrkava?« je mirno rekel Tine. »Saj ste me čakali, ne, da bom prišel po vas?«

»Ti si dober fant, Tine, ja!« se je razcejal Cene, ko je spredidel, da ga hoče Tine zlepa spraviti ven. »Ná, pa ga dej še ti mal! Sej vem, de si žejn!«

»Hvala, ne bi,« je odvrnil Tine. »Kadar je tako vroče, mi vino ne gre. Ga bom kdaj drugič, na vaše zdravje.«

Tine je stopil k točilni mizi. »Skoraj bi bil pozabil. Stana, nesi no Resniku malo pivo. Ven, v avto.«

Cene se ni niti zganil, ko se je Tine vrnil k njegovi mizi in še enkrat lepo rekel: »Pa pojdiva zdaj, ne, Cene?« Tine je spoznal, da ga mora sila previdno prijeti, drugače ga na miren način sploh ne bo spravil v avto.

»Veš, kaj ti bom povedal?« je blebetal Kerin in vlekel Tineta za jopič; jezik kakor da se mu je malo manj zapletal. »Ti si edini poštenjak na svetu, kolikor jaz vem. Edini!« Cene se je ganjeno kremžil in lovil Tinetovo roko. »Ti si moj edini prijatelj, Tine! Edini človek. Pri moji duši! Moja žena je grozen šrauf in sina se bojim. Imam ga tudi rad, še bolj pa se ga bojim. Drugačen člo-

vek je kakor midva, ti in jaz. Ne da se govoriti z njim. Če me razumeš, Tine!»

»Seveda vas razumem,« je rekel Tine, Ceneta je od zadaj zgrabil pod eno in drugo pazduho in ga skušal premakniti s stola.

»Veš, kaj, Tine?« je čenčal Cene, ko se je mukoma, ves težak in okoren, kobacal pokonci. Kadar je tako pijan, je pomislil Tine, ga je za cent! Kilo bi dobil, če bi ga poskušal vzdigniti.

»Nekaj sem se spomnil, veš, Tine,« je postal ves živahen Cene, a se mu je takoj zafeceljal jezik, da ni mogel govoriti naprej in je nekaj časa samo bolščal v nemočnega Tineta. Potem je spravil z jezika: »Tikajva se, Tine. Midva sva prijatelja. Pobrativa se, zdajle takoj. Potem bomo pa šli, a, Janez?«

Oni, Janez, je samo kimal predse, vendar je pritrjeval bolj sebi kot pa Kerinu.

»Saj se že tikava,« je odvrnil Tine. »Vsaj vi že tikate mene, pa je stvar v redu, ne? Pride na isto.«

»Ti moraš tikati mene, Tine, to je važno! Zato se bratva, ne? Da mi boš prijatelj! Če sem te jaz že prej tikal, mi pa ja ne boš zameril! Saj veš, jaz tikam vse . . . Mislim, tikam vse, ki jih imam rad, ne? Prascev ne bom šel tikat! A, Janez?«

Janez je še vedno kimal.

»Lahko,« je ustregel Tine, »zakaj pa ne!«

»Tako se govori,« ga je pohvalil Cene. »Dober fant si, Tine. Še ga bova skupaj lomila, če bog da!«

Tineta je nespretno lovil okrog vratu in se mu očetovsko smejal.

»Ná, Tinček, vzemi kozarec!«

Cene je krčevito tiščal v roki rebrast kozarec iz debelega stekla, poln rdečega vina, in ga vsiljeval Tinetu. Bil je tako neroden in nasilen obenem, da mu ga je Tine moral brž vzeti, drugače bi ga bil vsega polil. Oni Janez, ki je ves ta čas samo blaženo kimal in selil brado z ene pesti na drugo, pri čemer mu je pogosto spodletelo, tako da mu je roka zdrsnila z roba mize, glava je pa neusmiljeno kinknila na eno ali drugo stran, se je zdaj mahoma predramil, da bi se udeležil prevažnega obreda Cenetovega in Tinetovega pobratenja.

»Vse po pravilih,« je čenčal Cene, a tedaj je to idilo raztreščil odsekani staccato olimpijine hupe.

»Ste slišali?« je opozoril Tine. Nekako se mu je posrečilo, da se je izmuznil Cenetu.

»Od danes sem za tebe ti! Ti, Cene! Mogoče nisva pila bratovščine?« je zatarnal Kerin. »Vedno me moraš klicati Cene, tudi pred vsemi tistimi napihnjenci . . . hinavci in grabežljivci . . .« se je že jokal Cene.

Tine je sprevidel, da sam ne bo opravil ničesar. Pijani kolega, ki ga je Cene ogovarjal z Janezom, je bil tako trhel in majav, da na njegovo pomoč ni mogel računa-

ti. Na hitro se je odločil in poklical Stano, ki je za točilno mizo pomivala kozarce.

»Pomagaj mi no, Stana,« je rekel, »samo toliko, da ga zvlečeva v avto. Kaj ste ga le tako napojili?«

Prijela sta ga vsak na eni strani, vendar je bil tako betežno svinčen, da sta ga bolj vlekla po tleh, kakor nelsa. Nič se ni upiral, pomagal jima pa tudi ni. Imela sta vražje delo in šlo je počasi, toda šlo je le. Njegov Janez, slok dolgin s trpečim pijanskim obrazom in s tenkimi, okroglo uvitimi nogami v razcapljanih šolnih, se je opotekal za njimi.

Resnik se je kislo namrdnil, ko sta Ceneta pritresla do olimpije. Tisto malo pivo ga ni nič potolažilo; najhujšo grenkobo mu je sicer poplaknilo, obenem pa mu je vzbudilo praskajočo žejo in mu čudno vznemirilo že dokaj uravnovešeni želodec. Nič si ne more pomagati. Doma še ne bo takoj, a tudi ko bo doma, bo tam Lina. Tisto z njo še ni v redu in še lep čas ne bo. Marsikaj bo še moral prestati, da bo vsaj za silo pozabljeno, in prestajati bo začel že nocoj, kot je amen v očenašu.

»Cene, če bi tebe enkrat dobil treznega!« je zarentačil, ko sta onadva nadložnega Kerina pehala na klop zadaj.

»Kakšen pa sem zdaj, misliš, če ne trezen?« se je s čisto malo zavesti branil Kerin in se blaženo opustil, brž ko je začutil varno trdnost pod seboj; in ko je olimpija končno znova brzela po gladki asfaltni cesti, je bil Cene

na zguljenih, prašnih blazinah avtomobila že potonil v čudoviti svet pozabe.

Tudi Resnik si je na vse načine prizadeval, da bi vsaj malo zadremal, a se mu to nikakor ni posrečilo. V mislih se je vedno znova trdovratno vračal v hotel in pred očmi mu je migala Binetova roka z računom: Pazite.

Pazite. Pazite. Pazite.

Kaj pa drugega, hudiča! Saj pazimo. Pazimo, da se skoraj pretrgamo, pa nam nič ne pomaga.

Ne pazite dovolj. Paziti se nikoli ne da dovolj. Drob-cena napaka, neznamenat spodrseljaj, in te imajo v šapah. Potem je konec s teboj.

Menda se mu vendar ni treba še česa bati?

Z Marellijem sta vse lepo zabrisala.

Nihče ne bi mogel ničesar najti.

Toda če bi ga poklicali na zaslišanje in ga . . . malo zavrteli?

Da bi ga malo zavrteli, tega ne bi prenesel. Preslabe živce ima. Izgubil bi tla pod nogami. Sploh to ne bi bil več on, Rudolf Resnik. Na njegovo mesto si stopil nekdo drug. Nekakšen beden slabič. Poniglava figura. Ponižnik in posranec. Vse bi jim povedal, kar ve, in tudi tisto, česar ne more vedeti. Samo da bi ga čimprej pustili pri miru in nagnali domov.

To ni strahopetnost. Naj kdo ne misli, da je to strahopetnost!

To so samo živci.

Pa ga menda ja ne bodo šlatali zaradi take malenkosti, saj bi bilo smešno!

Prekleta.

Začela se je pravzaprav vsa ta tragedija že včeraj popoldne, ko mu je vrag prinesel pod noge Olgo. Po tistem je šlo vse skupaj čedalje bolj naglo, s pospeškom, proti hudiču.

Samo da bi bil končno že doma, med svojimi štirimi stenami. Čeprav je Lina. Lina mu bo še pomagala. Vedno mu je pomagala. Kako ga je samo takrat zaščitila, ko so ljudi seganjali v zadruge! Njemu niti ust ni bilo treba odpreti. Tako se je drla, da jih je vse prekričala. Šli so z dvorišča, kakor da jih je strela oplazila. Še vselej, kadar je bilo kaj hudega nad njim, je ona prevzela stvar. Lina se nikogar ne boji. Na sodnijo gre, in celo na policijo, če je treba.

Njemu pa je vse takšno odvratno.

To je bil res hudičev dan. Pa kako se vleče! Kot da ga sploh ne bo konec. In Tine vozi kot obseden! Zdaj zdaj bo zakinkal. Edina sreča, da je cesta tod tako ravna, se nima kam zaleteti. No, razmeroma ravna. In ta strela, Tine, ima nekakšen dodatni čut v dlaneh. Drema, drži za volan in vozi.

Tine premalo spi. Kadar ponoči ne vozi, bi moral kaj spati, ne pa, da se samo podi za dekleti. Kdo bi to zdr-

žal? Vsakdo se mora vsaj kolikor toliko naspati, drugače se ne da delati, ne? Šofer še sploh! Kam pa pride svet, če bodo šoferji spali samo za volanom? Resnik je na silo zatisnil oči.

Tine pa je bil srečen kakor že dolgo ne. Prav čudno, kako miren in srečen je bil. Vedel je, da preživlja poseben dan. Dan, ko je bil od začetka do konca na postojanki. Vse mu je ponujalo roko. Vse je prihajalo k njemu. Vse je prispevalo k temu, da se je utrjeval mir, ki ga je bil navsezgodaj začutil v sebi. Vse ga je nosilo naprej k izpolnitvi vsega, kar si je od nekdaj želel.

Kako naj bi ne bil srečen?

In Tine je bil mahoma spet deček. Stopal je po stezi za potokom. Na eni strani voda, na drugi suha rumena pšenica, travniki v nedogled, pas hoste. Hodil je lahkotno, kakor da nima tal pod seboj. Tako se hodi po vodi ali po zraku, v sanjah in v pravljičah . . .

Tine se je stresel in se mahoma vrnil v resničnost. Zaspal je bil! To se mu ne zgodi pogosto, zgodi se pa; večinoma poleti, ko so dnevi tako dolgi.

Vključil je radio. Kar prestrašil se je, ko je vanj planil glas, ki je pel: Sta sera, signori, signore, cantiamo l'amore . . .

Pesem je sanjala naprej o ljubezni, Tine pa je sédel na visok val, ki ga je nosil, nosil, nosil . . . Zatisnil bi oči, a ne sme, ker bo drugače zamudil najvažnejše . . .

O, madona! Spet je zadremal!

To se mu ne sme več zgoditi. Paziti mora na cesto, sicer pa bosta zdaj zdaj doma. Pazil bo. Pazil ko ris!

Čisto malo še, in vse se bo uredilo, vse izpolnilo. Od tod dalje gre ravna pot, in kakor sonce nanjo sije venec svetlih las.

Tine je bil tako vznemirjen na poseben način. Kakor da je pijan življenja. Konec norčij, in naj so bile še tako vesele. S Tončko sta na čistem. Strica Ancija je srečal na sejmišču, Resnika je obvaroval blamaže v bifeju. In tudi zastran službe se je bil trdno odločil, pustil bo te vožnje in živel kakor drugi, mirno in po nekem varnem dnevnem načrtu.

Čeprav . . . Tudi ceste ne bo nikoli pozabil, postala je važen del njegovega življenja, cesta z vsem, kar jo obdaja, sadovnjaki so, pa njive in travniki, vinogradi s hrami, zeleni gozdovi, griči na obzorju, to je vse njegovo . . . Tako lahek je in srečen, kadar vozi, cesta je mehka in prožna pod njim, smeji se mu in ga spodbuja, včasih mu pomežikne, mimogrede mu pomaha z belimi rokami, vdaja se mu in ga vabi, vedno enaka, vedno njegova, topla in nasmejana, njegovo večno dekle, njegova ljubezen . . . Tine je že skoraj prispel, samo malo še pritisne na plin . . . Bele črte, od kod so že te bele črte in kdo so ti velikani v belih plaščih in kapah z belimi ščitniki, ti orjaki z grozeče nabranimi obrvmi? . . . O, vse te bele

črte so puščice, strnile so se in vse merijo vanj, tudi velikani v belih plaščih stezajo k njemu kazalce v belih rokavicah . . .

Tine se je ves stresel. Za seboj je zaslišal nestrpno hupanje. Ošinil je ogledalce pred seboj. Osebni avto. Mercedes. Prehitel bi rad.

Kam se ti pa tako mudi!

Pritisnil je na plin, a je moral bliskovito umakniti pogled s ceste pred seboj, ker so ga zaslepili neosenčeni žarometi nasproti drvečega vozila.

Tine je zgrabil za prestavo, toda . . .

Kaj je pa to?!

Z nogo je bliskovito zavrl, in vtem ko je z eno roko grabil za ročno, je z drugo močno stisnil krmilo. Začutil je strahoten sunek v prsi in njegovi prsti so izpustili volan.

OSMO POGLAVJE

Resnik pozneje nikoli ni mogel povedati, kako se je pravzaprav zgodilo vse tisto. Najbrž si ravno malo zakinkal? so ga lepo spraševali. Sploh ne! Vse sem videl, je odgovarjal, buden sem bil, buden kakor zdajle. Gledal sem! Samo vse se je tako prekleto hitro odvilo, da še tako priseben človek ne bi mogel zanesljivo reči, po katerem vrstnem redu. Niti ne, kako se je končala ta tragedija.

Začetek je bil seveda vsem popolnoma jasen.

Toda je bilo veliko pozneje. Leta in leta pozneje.

Takoj po tistem pa Resnik nekaj časa sploh ni nič govoril, in njegova žena Lina je pravila, da odtlej ni imel več mirnega spanja, on, ki je zaspal, brž ko je legel, in ga je bilo treba zbuditi, da je vstal.

Res, odtlej je ponoči velikokrat planil iz spanja in začel kričati. Skočil je iz postelje, krilil je in se noro otepal umišljenih strahot, ki so ga pregnale v podzavesti.

Lina se je teh njegovih nočnih izbruhov bala. Vselej je dolgo trajalo, da ga je pomirila in spravila nazaj v posteljo, toda znova zaspati ni mogel takoj, in včasih niti do jutra ne. Bedela je z njim. Kadar je trdovratno molčal, je

vedela, da ne bo več zaspal. Kadar pa je spregovoril in ji začel po drobcih pripovedovati, kako je vse prišlo, pa se je hitreje in bolj umiril, a tudi Lini je bilo laže, čeprav jo je bolelo srce, ko je govoril.

Kako je prišlo do tiste nesreče? Česa se je pozneje spominjal Rudi Resnik?

Ko se je bil na vožnji domov v sebi pripravil na obračun, za katerega je vedel, da ga neogibno čaka, ko se bo vrnil k Lini, se je v avtu zleknil nazaj in začel načrtno pozabljati vso svojo, kakor je sam to imenoval, mizerijo minulega dne. Kaj bi se tako sekiral! Take zoprni je ni, da se ne bi dala prenesti. Kaj, vraga! Če bi še dolgo tuhtal in si izpraševal vest, bi nazadnje še pomislil, da je res on česa kriv. Morda bi jo še celo doma odnesel brez prehude škode, če bi se kar takoj izročil v ženine roke in jo prosil, naj uboga svoje dobro srce, kakor ga je še vselej v njunem skupnem življenju.

Nocoj se mora naspati, če se bo količkaj dalo, in jutri bo hvala bogu nov dan. Vse se bo začelo čisto na novo, samo tak bedak ne sme več biti, kakor je bil sinoči in danes opoldne. Ob devetih pride Švicar; pokazal mu bo nove hleve podjetja in skupaj z njim določil količino in kakovost blaga za letošnjo jesensko dobavo.

Škoda in neumno se je ubadati s postranskimi rečmi. Glavno je, da se ves čas zavedaš nečesa: tvegati ne smeš

ničesar, pri nobeni stvari. Če nimaš stoodstotne varnosti, moraš pustiti vse skupaj.

Zdajle lahko samo zadrema, da se doma ne bo združil od utrujenosti, že ko prestopi prag. Le kaj je prijelo Tineta, da je dal radio tako naglas? Vrag vedi, kaj ga prime. Nekaj divjega, raskavega, ja, razuzdanega je v teh popevkah, posebno v francoskih! Njega to moti. Tudi ves džez je tak, vse tisto prismojeno ameriško zviranje in zdihovanje. Edina pametna glasba zanj je opera. Arija, to ti ogreje srce! Verdi, Puccini, Rossini. Pa tudi nekatere nemške in avstrijske operete. Lehar. Kar na jok ti gre, ko na primer slišiš: Dein ist mein ganzes Herz . . .

Menda je le malo zaspal.

Kaj pomeni ta hrup? Kdo tako svinjsko hupa zadaj? Vsak hoče prehiteti, misli, da ima boljši avto in da je to treba pokazati! Na take je Tine posebno jezen. Temule pa resda še on skoraj privošči, da bi se malo zaletel!

Ná, od spredaj pa še en avto! Precej blizu je že in sveti ko blazen.

Prekleti žarometi!

Vsakega bi dal obesit, kdor pri srečanju ne zasenči žarometov!

Smrtno nevarno je to, hudiča!

Ja, kaj je pa še tamle?! Kaj je to, tam z desne?!

Voz! Kmečki voz!

Tine! Zakaj ne zavreš?! Zakaj se ne umakneš?! Tine, voz z desne! Ne vidiš voza z desne?! Tine!!

Resniku se je počasi razkadila megla v glavi in tema pred očmi. Čutil je, da nekam čudno sedi in kakor da ga vse boli. No, seveda, zaspal je, in precej trdno je moral zaspati. Najbrž so že doma. Tine je od sile naglo in sunkovito ustavil avto.

Resnik je stresel z glavo in odprl oči.

Seveda se mu je zazdelo, da nekam čudno sedi! Avto leži na boku. Tineta ni na njegovem sedežu. No, on sam je še tam, kjer naj bi bil!

Na Ceneta se Rudi Resnik v prvem hipu sploh še ni spomnil.

Panično je pritisnil na kljuko vrat, misleč da se bodo odprla kakor vedno. Ko je spoznal, da skozi vrata avta ne bo prišel ven, se je takoj odločil. Z jopičem si je ovil laket, napel je mišice in z vso močjo udaril po vetrobranskem steklu. Začuda je bila šipa še cela, in sploh se je zdelo, da je olimpija bore malo poškodovana, glede na to, da je udarila ob kmečki voz, zletela čez cesto in obležala za robom.

Še enkrat je treščil po šipi, ki je nerada počila, in se previdno zrinil skozi odprtino s sršečimi ostrinami. Skotalil se je čez udarjeni trup avta in priletel v travo.

Kje je Tine?

Kakor skozi oblak je zagledal sredi poti, ki se je v bližini priključila avtocesti, prevržen kmečki voz z lojtrnicami. Nekakšne sanjske postave so se sklanjale nad tam ležečo temno gmoto, divje so krilile, tekale sem in tja in kakor zbor strahov tulile v usodnem molku, ki je vselej naslednik hrupne in nasilne smrti.

Resnik jih je sicer videl in njegova ušesa so prestregla njih glasove, toda do njegove zavesti niso segli. Obrnil se je drugam in do bolečine napenjal oči.

Tak kje je Tine?

Resnik je začel klicati, kolikor je imel glasu: »Tine! . . . Tine!!«

Nobenega odziva. Samo odmev. Zabrisan odmev v večernem praznovanju tihih, mirujočih vej za cesto.

Ampak nekje Tine vendar mora biti!

In Cene?

Ta Cene je živa pokora! Vedno ga je treba kod iskati ali loviti! Dosti star je, da bi lahko sam pazil nase in se vsaj kdaj znašel tam, kjer ga človek pričakuje in potrebuje!

Resnik je naredil nekaj korakov po cesti, potem se je zagnal proti avtu, čeprav ga je nekaj svarilo, naj tega nikar ne počne. Srce mu je razbijalo in v glavi je čutil pritisk, kakor da mu bo zdaj zdaj šla na kose.

Prvo, kar je zagledal, ko je prišel do avta, je bilo nekaj dolgega, temnega, negibnega. Molelo je izpod bočno

ležeče olimpije. Drugo je bila Cenetova glava, ki je ravno pogledala skozi odprtino v sprednji šipi, ki si jo je bil Resnik utrl s silo. Kaj naj bi pomenilo prvo in kaj je s Cenetom, pa Rudi ni več mogel ugotoviti, ker mu je šlo za življenje. Sanjske postave z onstran ceste so se namreč zgrnile proti njemu, brž ko so ga razločile v temi. Resnik se je stresel in odskočil.

Nekakšni možje, oboroženi s kosami. In nad njega drvijo!

Kaj sploh hočejo?

Ko je Resnik odskočil, se je spotaknil ob tisti temni predmet, ki je štrlel izpod avta. Pravzaprav sta bila to dva trda predmeta, ki sta ležala bolj malo vsaksebi. Zaklel je, toda že hip po tistem ga je presunilo grozno spoznanje: to so Tinetove noge!

Obšla ga je tako huda slabost, da je že mislil, da se bo pri priči zgrudil. Takoj nato se mu je zoprno, silovito dvignilo iz želodca. Mukoma je potlačil bruhanje, a tedaj ga je prevzela vesoljna, vse uničujoča jeza. Z golo pestjo je šel nad napadalce. Niti opazil ni, da mu desnica krvavi in da rokav na več mestih visi dol.

Bili so Hrvatje. To je spoznal po čevljih in po obleki. Sami fantje, a močni in veliki, le eden od njih je bil malo starejši. Imel je dolge pšenične brke, kakršnih je polno videti na slikah iz kmečkih puntov. Mimo njihovih gro-

zeče sklonjenih glav je Resnik videl tudi še zgrbljeno gmoto na poti, zraven katere je nekdo klečal.

Vse to je zajel v preblisku sekunde kakor v hudih sanjah ali v trenutkih usodnih življenjskih odločitvah. Planil je še velik korak naprej, ne da bi se bil zmenil za kose, ki so jih Hrvati naperjali vanj.

»Ste ljudje ali ste zverine?« je tako zarjul, da se je ustrašil lastnega glasu. Njegov krik je bil hripav in zamolkel, kakor da ne prihaja iz človeškega grla. »Kaj mahate s temi kosami, preklete duše? Zakaj niste imeli luči na vozu? Mislite, da je cesta samo za vas? Boga zahvalite, da se ni nobenemu od vas nič zgodilo, pa lepo počakajte, da pride milica! Potem se bo že pokazalo, kdo je kaj kriv!«

»Ko je krif? Já?« je zatulil tisti starejši in se zakadil v Resnika. »To je nama jasno kaj beli dan! Odi pa si pogledaj, kaj si nam s ocem narédil! Tamo léži matef!«

Res se je prav tedaj z onstran ceste razlegel krik: »Úbili su me, prókleti! Do mrtvoga su me, nebum više žif došel dóma!«

Hrvatje so začeli kričati vsevprek. Njihov starešina pa je vse prevpil, ko se je zadrl na Resnika: »Ti si nas štel s ceste zrinit, s tim tvojim pósranim aftom! Mi smo vózili po toj cesti kad ni tebe ni tvog smadljivog vruga još nije bilo!«

Nekaj jih je planilo nazaj na pot, kjer se je bila zgrbljena gmota izluščila v starega brkača, ki se je drl ko zmešan: »Ubili so me, prokleti, ne bum više žif došel doma!« Drugi pa so hoteli Resnika kratko malo pokositi.

Sodni dan.

Resnik se je v nemočni ihti ozrl naokoli. »Cene! Na pomoč, Cene! Cene!!«

Toda Cene se je še rinil skozi nevarni prehod v sprednji šipi, ko je Resnik že divje zaklel, ko bik se je z glavo naprej zaletel v prvega najbližjega Hrvata in ga zrušil. Prvi je potegnil še brata za seboj, tretji pa je zatulil: »Čuvaj se, kosu nosiš, vrag te dal!«

Na to so dečki popustili kose. Vtem ko so se pobirali in se obotavljaje odpravljali, a še vedno s kosami in pestmi grozeč Resniku in razgaljenim, turobno na cesto zročim kolesom olimpije, je Resnik planil k Cenetu in na pol zahlipal:

»Cene! Si gluh?! Tine je pod avtom!«

»Kaaaj?« je gagnil še ne čisto prisebni Cene.

»Kaj stojiš in gledaš?! Pomagaj! Pa ti prokleti Hrvati, jadna jim majka! Tine leži tukaj pod avtom, oni pa tulijo in me hočejo s kosami, ker jim je starega zabrisalo z voza! Preklete barabe! Brez luči so vozili, pa jih ni videl, Tine jih ni mogel videti, in oni nasproti ga je zaslepil z žarometi!«

Resnik se je z obema rokama zgrabil za glavo. Nato se je zasrepel v Ceneta, vendar je kljub svoji strašni stiski spredel, da je Cene v šoku in da si od njega ne more obetati nikakršne pomoči. Vseeno mu je še kriče dopovedoval: »Cene! Slišiš? Avto morava postaviti pokonci, drugače ne prideva do Tineta! Kako naj vzdigneva avto? Cene!«

Resnik je planil na cesto. V dalji so zasijale luči nekega večjega vozila. Slekkel je jopič in začel mahati z njim.

»Ustavite!« je kričal s hripavim, pojemajočim glasom. »Nesreča! Na pomoč!«

Zagledali so ga že od daleč. Šofer je naglo zavrl in trije možje so skočili iz kabine.

»Kaj je? Kaj se je zgodilo?«

»Šofer pod avtomobilom!« je brez sape pojasnjeval Resnik. »Pomagajte! Avto moramo spraviti pokonci. Mogoče je še živ! Gotovo je še živ! Samo hitro, hitro! Ne smemo izgubljati časa!«

Možje niso nič več spraševali. Samo spogledali so se in prikimali. »Nobenega za to primernega orodja nimamo, ampak poskusili bomo vseeno, mogoče bo šlo.«

»Cene, kje si?« je poklical Resnik. »Pomagati moraš! Cene!«

Resnik se je bal pogledati na kraj, kjer so se Tinetove noge črnó risale na travi. Še bolj kakor prej so bile videti mrtev predmet, ne del živega človeka.

Možje so se naprezali, da je vse teklo z njih. Ko so skoraj že obupali, da bi lahko kaj opravili, se je olimpija nepričakovano zganila in potem ni več dolgo trajalo, in je znova stala na kolesih.

Resnik je pokleknil k Tinetu in mu previdno dvignil glavo. V obraz je nekam čudno teman, je zbegano pomislil in se z dlanjo boleče dotaknil njegovih prsi, kjer naj bi bilo Tinetovo srce. Zazdelo se mu je, da je zasledil rahel, prerahel utrip.

Tine ni mrtev.

»Bi ga vi odpeljali v mesto? Na kliniko?« je Resnik strahoma vprašal enega izmed mož s tovornjaka. »Srce mu še bije.« S Tinetovo glavo v naročju se je boječe oziral od enega k drugemu, kakor da njihova privolitev edina lahko ali reši ali pogubi Tinetovo ugašajoče življenje.

»Mi se ne upamo,« je rekel visoki z brčicami, najbrž šofer. »V kabini je pretesno, za težkega ponesrečenca,« pri tej besedi se je Resnik zdrznil, »zadaj imamo pa do vrha opeke. Ustavite prvi večji osebni avto.«

»Hvala,« je kratko rekel Resnik in pogledal Kerina. »Zdrami se, Cene, sto vragov! Stopi na cesto in ustavi prvi avto. Uleži se jim pod kolesa, če ne bodo hoteli ustaviti. Naj sedi notri, kdor hoče, pa čeprav sam Tito!«

Resnik je premolknil. Od daleč je bilo slišati hrum močnega motorja. Črni DKW je takoj ustavil. Resnik je

ukrepal naglo in preudarno, kakor da je bil v tej minuti čakanja in obupa v sebi nakopal novih moči. Onim s tovarnjaka je ukazal, naj po najbližjem telefonu pokličejo milico in prijavijo prometno nesrečo. Cenetu je zabíčal, naj ostane pri olimpiji, dokler ne pridejo miličniki, in naj jim pove, kar ve, za ostalo pa naj jih napoti k njemu, v mestu bo, na nezgodnem oddelku klinike. Filmarje, ki so sedeli v DKW-ju, je nagnal ven in jih ves čas zmerjal, ko so Tineta premeščali v njihov avto, češ da ne pazijo dovolj, sam pa je nazadnje sédel k Tinetu in ga držal z drhtečimi rokami, v nenehnem strahu, da mu ne bi še on nehote kaj storil.

Toda ko je DKW skoraj neslišno in čisto brez sunka potegnil s kraja nesreče, so se mu težke, pekoče solze stočile po licih. Za nekaj sekund mu je odleglo. Dvignil je okrvavljeno dlan in si jih počasi obrisal, ne da bi se bil količkaj premaknil.

Resnik je bil strašen na pogled. Njegova upadla lica so bila črno in rdeče marogasta, pod očmi so mu viseli ohlapni mešički in ustnice so mu neprestano drgetale, ko se je divje branil misli, da Tineta morda ne bo več živega pripeljal do nezgodnega oddelka, kjer bi mu zdravniki zagotovo lahko rešili življenje.

Moška, ki sta sedela spredaj v avtu, nista med vožnjo nič rekla in ničesar vprašala, samo od časa do časa sta se v ogledalcu ozrla k Resniku. Oba sta bila bleda in nekam

napeta. Šofer si je prizadeval, da bi vozil karseda naglo in brez tresenja, in ko so pridrveli v mesto, je hupal kot pobesnel, da so se jim je pešci in druga vozila v strahu umikali.

In za Rudija Resnika se je začela môra, ki ga ni nikoli več čisto minila. Potem ko je strežnikom, ki so ga ves čas podili proč, Tineta pomagal preložiti na nosila, ki jih je pospremil do mize v operacijski dvorani, se je njegov svet strknil v negibno, vznak položeno Tinetovo telo in v obraze belo oblečenega osebja, ki je prihajalo in odhajalo. Dežurni zdravnik, mlajši človek sloke postave in na krtačo ostriženih las, je na kratko rekel sestri, ki je hodila za njim, pri čemer je pokazal na Resnika, tiho stoječega pri nosilih: »Tega naj obvežejo, vi pa hitro po kisik.«

Resnik ni nič umaknil oči, ko so mu razkuževali vreze na laktu in na roki, ga obvezali in mu roko vtaknili v belo ruto z vozlom za vratom. Nepremično je gledal, kako so Tinetu odpeli srajco in prerezali majico. Zdravnik je najprej otipal pulz in pokimal. Kakor da se je nečesa spomnil, se je obrnil k sestri in z glavo nemo pokazal na Rudija.

»Ne,« je rekel Resnik. Njegova pamet je delovala jasno in naglo. Ven ga hočejo spraviti. Ne. Tega mu ne smejo storiti. »Prosim vas,« je rekel. »Ne morem iti ven. Nikakor ne grem ven.«

Očitno je bilo v njegovem glasu nekaj, kar je zdravnik prepoznal kot določen simptom. Bistro je pogledal Resnika in rekel asistentki: »Prav. Zaenkrat lahko ostane tukaj.« Pomenljivo je ošinil njo in še enkrat Tineta, njegov počrneli prsni koš. Takoj je vedel, kaj se je bilo zgodilo ponesrečencu. A tudi, da mu nihče več ne more pomagati.

Tinetu je pritisk volana zmečkal prsi.

»Še pridem,« je rekel zdravnik in se obrnil k vratom.

»Gospod doktor,« je Resnik poprosil šepetaje, kakor da bi vsaka glasna beseda lahko pomenila dokončnost zdravnikovega mnenja. »Prosim vas, pomagajte mu. Ko sem ga pripeljal, mu je še bilo srce.«

Zdravnik se je ustavil sredi koraka in se zastrmel v neboljenega, na pol blaznega človeka pri nosilih. Tega bomo obdržali, je pomislil.

»Storili bomo čisto vse, kar je v človeški moči,« je povedal mirno in stvarno. »Sedite in počakajte. Vsako življenje, ki ostane, je za nas velika zmaga.«

Resnik ga je samo proseče gledal. Bilo je jasno, da ni razumel niti ene besede, in najbrž niti ni ničesar slišal.

Zdravnik mu je prikimal in dodal: »Tako se vrnem.«

Resnik je hotel planiti za njim, vendar ga je zadržal zdravnikov pogled. »Sedite,« je ponovil doktor. »Tako se vrnem k vam.«

Resnik je s težavo odtrgal oči od vrat, za katerimi je pravkar izginil ozki zdravnikov hrbet v beli halji. Begale so okoli, dokler niso našle, kar so iskale, Tineta.

Tine zdaj leži čisto mirno. Tih je. Negiben.

Resnik se je ozrl naokoli. Na levi je pri oknu zagledal okrogel stolček. Po prstih je stopil ponj in si ga zanesel k mizi. Previdno ga je postavil na hladna tla. Ploščice z nekakšnim geometričnim vzorcem. Zazdelo se mu je, da sanja; da je ujet v nekakšno počasi odvijajočo in stopnjujočo se grozo. Kakor da bi se prebijal skozi gosto, lepljivo blato, ki mu ni ne konca ne kraja.

Sédel je. Komolca je naslonil na kolena, obraz je spustil v dlani. Potem se ni več premaknil. In tudi mislil ni nič več. Ždel je na stolčku in se z najboljšim, najtrdnjšim delom svojega bitja pripravljaj na tisto, kar je slutil, da ga čaka.

Ko je sestra prišla pogledat, kako je, se je namrščila. Kaj naj naredi s tem siromakom? Ne bo ga mogla spraviti od tod. Naj pokliče strežnike? To misel je takoj opustila. Sklonila se je nad ponesrečenega. Ni se ga več dotaknila, da bi na zapestju preverila utrip. Vsak čas bo izdihnil, če ni že mrtev. Poklicati mora zdravnika, toda prej je treba tegale spraviti od tod.

»Tovariš!« je milo šepnila in se sklonila k Rudiju Resniku. Njen obraz je bil nežen in mlad tudi v nenaravni svetlobi operacijske dvorane.

Resnik je počasi dvignil glavo. Lasje so mu viseli na obraz, lica je imel zabuhla in kosmata. Zdelo se je, da mu strnišče na spodnjem delu obraza vidno raste in siví.

»Ne bi rajši legli? Utrujeni ste. Tu blizu imamo kavč za take primere.« Ko je izrekla to zadnje, bi se bila najraje takoj v jezik ugriznila. Toda Resnik je bil daleč od tega, da bi jo vprašal, za katere primere.

»Ne,« je spet rekel in dodal: »Hvala.« V očeh se mu je prižgala iskra preudarnosti. »Kje je doktor?« je napeto vprašal. In že se ga je lotila panika. »Zakaj nič ne storite? Pomagajte mu! Dajte mu injekcijo!«

Glas se mu je utrgal in sestra se je zbala, da bo zajokal. »Dajte mu kaj. Jaz ne vem, kaj, jaz nisem zdravnik. Ne vidite, da bo umrl, če mu ne boste pomagali?«

Resnikov pogled je begal od sestre k Tinetu in nazaj. Nazadnje se je ustavil na Tinetovi roki, ki je visela preko roba mize. Prijel jo je in jo nalahno položil ob stran. Rjuho, s katero so bili pokrili Tineta, je potisnil više, kakor da bi reveža vsaj zebsti ne smelo. Začudil se je, ko je spoznal, kako trdi in okorni so njegovi lastni prsti.

»Injekcija mu zdaj ne bi pomagala,« je tiho rekla sestra. Dodala je: »Čakajte. Grem po zdravnika.« Sprevidela je, da ne more drugače. Odšla je z urnimi, neslišnimi koraki, samo krilo z belim poškrabljenim predpasnikom je šušteló za njo.

Doktor je takoj prišel. Že z vrat je zaznal tisto strašno, nedvoumno spremembo, ki je bila iz Tinetovega otrplega in negibnega, toda še živega telesa naredila truplo. Naglo je stopil k mizi in prijel za Tinetovo zapestje. Pogledal je sestro. »Odnesti ga je treba,« je rekel tako tiho, da so se mu samo ustnice premikale, glasu pa ni bilo z njih. Sestra je prikimala in odšla.

Zdravnik se je s konci prstov dotaknil Resnikove rame.

»Pojdiva,« je rekel. »Dal vam bom injekcijo, da boste malo zaspali.«

»Prosim?« se je zdrznil Rudi Resnik in vstal. »Meni ni treba injekcije,« je povedal. Ozrl se je k Tinetu. »Kaj . . .«

Obmolknil je in prestrašeno pogledal doktorja.

»Ne,« je rekel. »O, ne.«

»Morate se pomiriti. Pomislite, da ni nič trpel. Če ste ga imeli radi, vam mora biti vsaj to v tolažbo.« Zdravnik se je ozrl na stensko uro. Pol dvanajstih. Najbrž je umrl kmalu po enajsti. »Nič se ni dalo več storiti. Na žalost smo bili brez moči.«

Rudi Resnik je pobesil glavo.

»V šoku ste. Nekaj vam bom dal. Potem lahko ostanete pri nas ali pa vas bomo dali odpeljati domov. Samo malo še počakajte.«

Zdravnik je hitro odšel.

Rudi Resnik se je obrnil nazaj k mizi. Izpod Tinetovih spuščениh vek ga je ošvignil mehki, motni soj njegovih mrtvih oči.

Iztegnil je drhtečo roko in mu jih zatisnil. Odgrnil je rjuho, prijel Tineta za desnico in mu jo stisnil. Omotičen se je obrnil. Skozi vrata se je odkradel na hodnik, od tam pa po stopnicah in mimo spečega vratarja na ulico.

DEVETO POGLAVJE

Lina je bila v dolgih letih svojega zakona z Rudijem spoznala marsikaj, in z marsičim se je tudi sprijaznila, čeprav bi se bila dvomeče smejala, ko bi ji bil kdo, še mladi in neodvisni, napovedal to prihodnost. Vendar jo je v tesnobnih urah minule noči, ko moža že spet ni bilo domov, znova zgrabil tisti srčni nemir, ki ženski ne da dihati. Ni mogla verjeti, da bi bil po vsem tem, ko je davi dobro videl, kako jo je prizadel, še naslednjo noč prebil drugje. Kajti to bi pomenilo, da se je začelo zanj še bolj nestalno, zanj še bolj težavno obdobje njunega že dovolj preizkušanega sožitja.

Obenem pa nikoli ni mogla čisto izključiti možnosti, da se mu je lahko tudi kaj hudega pripetilo na cesti, v pozni uri, ko so vsi utrujeni in ne morejo paziti tako, kakor bi bilo treba, niti nase, niti na druge, ki jim je vseeno, koliko življenj spravljajo v nevarnost z lahkomišno vožnjo. Ne more ga že vnaprej obtoževati kdove česa, ne da bi dobro vedela, kaj se je dogajalo. Lina je bila ljubeča žena, kakršnih že dolgo ni več, obenem pa je bila tudi previdna in je vedno hotela biti pravična, naj je to od nje zahtevalo še toliko premagovanja.

Toda hudo ji je kljub vsemu, in ure čakanja in negotovosti, ki se ponavljajo v nedogled, so takšno trpljenje, da se od tega skrha srce in skrepeni duša. Lina je čutila, da se spreminja, kakor noče biti spremenjena. Spreminja se navznoter, in notranje premene puščajo vpijoče sledove tudi na njeni zunanosti. Kako bo živela, sama tako posurovela, otrdela do bližnjih, tuja vsemu, kar je vedno cenila in ljubila?

Preveč, si je govorila, preveč je nebistvenega, kar teži, kakor da bi bilo važno. Kako živeti, da bo vse, kar se zdi v redu, vsaj sprejemljivo tudi tedaj, ko se vse utiša in ugasnejo vse luči, ko ostaneš sam in gol in delaš sproti obračun?

Najhujše je, ker se ne da čisto nič zaspati. In z vsako uro, ki mine, preden se zasvita, Lina čuti, da postaja čedalje bolj prozorna, ker izgublja tisto svojo prvinsko moč, ki jo potrebuje za življenje, za svoje delo, za svojo družino in zase. Kadarkoli je v zvoniku farne cerkve bila ura, je tako napeto štela, da ji je zašumelo v ušesih. Po polnoči je bilo laže, manj možnosti, da se zmoti in postane negotova. Najprej ena. Potem dve. Tudi tretjo je pričakala.

Toda okrog pol štirih je zaslišala šum avtomobilskega motorja, ki ga je že dolgo in težko čakala, čeprav je bila tako vznemirjena, da ni mogla ugotoviti, ali je to

šum, ki ga je bila vajena slišati in ga je dobro poznala. Je pa takoj ugotovila, da je spodaj, pred hišo, ustavil avto.

Lina je skočila pokonci. V trenutku je bila bistra, kakor da je vso noč globoko spala, le srce ji je neznosno utripalo v prsih. Planila je k oknu in pogledala na cesto, kakor gledajo žene: tako da jih od spodaj nihče ne more opaziti.

Ne. Ni olimpija. Tega avta ne pozna. Še nikoli ga ni videla.

Vroče jo je spreletelo, potem ji je vse zaplesalo pred očmi. Naredila je velik korak nazaj proti postelji in sedla. Samo toliko, da se zbere. Mora biti mirna in prisebna. Saj še čisto nič ne ve, kaj naj pomeni ta tuji avto pred hišo.

Od spodaj je zaslišala odpiranje in zapiranje avtomobilskih vrat, to zadnje od blizu, da ni preveč zaropotalo. Kdor je izstopil, je hotel biti obziren.

Z enim skokom je bila Lina znova pri oknu. Brez pridržka je odgrnila zaveso. Dva moška, in zavila sta na dvorišče. Prihajata k njej.

Vrgla je nase haljo, z glavničkoma, ki ju je vedno nosila ob strani, si je na hitro popravila in spela lase. Potem je naravnost iz spalnice, ne kakor po navadi skozi kuhinjo, stopila na verando in odklenila vrata. Moška sta z dvorišča prišla ravno do vrha stopnic, ki so vodile v stanovanje.

»Ste vi žena Rudolfa Resnika?«

Lina ni spravila glasu s suhih ustnic. Prikimala je in se z grozo v očeh zastrmela v prišleka, ki sta bila v uniformi prometne policije. Same od sebe so ji privrele besede, ki jih je v dolgih nočeh čakanja prej ali slej vselej tiho izrekla pri sebi:

»Prosim vas, po pravici mi povejte. Se mu je kaj hudega zgodilo?«

Manjši od obeh miličnikov, okreten dečko z močnimi črnimi obrvmi in gosto grivo enakih las, je previdno povedal:

»Ni se vam treba vznemirjati. Prometna nezgoda. Šofer je mrtev, za vašega moža pa ne vedo, kje je, a ima samo nekaj prask. Šoferja je pripeljal v bolnišnico, potem je izginil.« Utihnil je in se zagledal v podboj nad Linino glavo.

Lina se je naslonila na predsobno steno z ogledalom in pobesila glavo, da moža ne bi opazila njenega olajšanja, ki ni na mestu, če je Tine res mrtev. Toda olajšanje je bilo tolikšno, da so se ji zašibile noge.

Živ je. Vrnil se bo domov.

Gotovo je že na poti domov. Vedno, od povsod, je prišel k njej domov.

Toda . . . Se ji samo zdi ali pa je tale res hotel še nekaj reči? Zakaj ne odideta? Kaj še čakata? Kar je hotela izvedeti, sta ji povedala!

Za Tinetom, ki ga je imela srčno rada, skoraj tako, kakor da ji je sin, ki ga sama ni imela, a si ga je tako silno želela, tudi zaradi moža, ki ni imel naslednika . . . za Tinetom bo žalovala, ko pride čas za to.

Res. Črrolasi je že prijel za kljuko, oni drugi, bolj okrogli, pa je tiho stal za njim, ko je ta še dejal:

»Rudolf Resnik je v šoku, so opozorili na kliniki. Brž ko bomo izvedeli kaj novega, vam sporočimo. Saj imate telefon, ne?«

Lina je prikimala, in sta odšla.

Prebedela je tudi dolge ure do jutra. Ves čas je hodi-la iz sobe v kuhinjo in iz spalnice na verando, pa na stopnice in tudi na dvorišče. Čakala je, napeto gledala in poslušala.

Ob sedmih se je pazljivo umila, oblekla in počesala. Tudi našminkala se je, na svoj skromni način. Samo toliko, da se vidi, da se je hotela malo polepšati. Sedla je, sklenila roke v naročju in se pogreznila v svoje pričakanje, v katerem ni bilo angelskih zborov, a tudi ne tujljenja peklenščkov.

Ob osmih spet avto.

Lina je brez hitenja vstala in stopila k zunanjim vratom, kjer je mirno pričakala prišleka, ne glede na to, kdo je.

Vseeno je, kdo, kajti glavno vprašanje je nedvomno rešeno: Rudi je živ.

Švicar, s katerim je bil, kakor se je takoj spomnila Lina, Rudi dogovorjen, da se bosta sporazumela za jesensko dobavo. Jesenske dobave je te dni Rudi večkrat omenil celo njej, doma. To je zdaj njegova glavna naloga.

Guten Tag, Herr Stalder.

Wie geht's Ihnen, liebe Frau Ressnigg?

Ko mu je Lina na kratko sporočila, da moža še ni domov po prometni nesreči, v katero je bil žal vpleten ponoči, se je možak pobral, kakor da je kuga v hiši. Potrudil se je le še reči, naj gospa nikar ne bo v skrbeh, ker je gospod Rudi gotovo že na poti domov, on pa se bo oglasil popoldne, najprej po telefonu, in domov se vrača itak šele jutri.

Prav. Hvala, in na svidenje, gospod Stalder.

Lini se je zdelo, kajti izgubila je občutek za čas in skoraj tudi za kraj, kakor da niti svojega doma ne prepozna več v celoti, da je Švicar šele odbrzel, ko je znova pripeljal avto, tokrat na dvorišče. Lina je začutila, da ji pojemajo moči. Ko je stala na verandi, se je morala z vsem životom nasloniti na ograjo, da se ni sesedla na tla. Nekaj ji je reklo, da je to Rudi . . . in da ga bodo prinesli. Mrtvega, kakor je mrtev Tine.

Toda iz velikega fiata je stopil trgovski potnik, ki ga je Lina dobro poznala, za njim pa se je počasi in s težavo spravil ven Rudi. Potem je obstal in se ozrl gor, na ve-

rando, kakor vselej, kadar je od kod prišel in je vedel, da ga tam čaka ona, njegova žena Lina.

Ko ga je pogledala, si je rekla, da je, kakršen je v tem trenutku, prepoznaven samo zanjo. Samo ona z gotovostjo lahko potrdi, da je to on, Rudi Resnik.

Solze so ji zalile oči, da ni nekaj sekund videla ničesar več. A obrisati se jih ni upala, najbrž še vedno gleda gor.

Potem je opazila, da ima roko v ruti. Potnik Debevc ga je hotel prijeti za komolec zdrave roke, da bi mu pomagal po stopnicah, toda Rudi se ga je skoraj ježno otresel. Glavo je držal in obračal se je kakor gluhonemi. Stopal je nekam svinčeno in na vsaki stopnici je najprej postal, preden je z nogo poiskal naslednjo.

Debevc je z očmi poiskal Lino. Na kratko ji je poročal:

»Dohitel sem ga na cesti, iz mesta domov. In sem vam ga pripeljal.«

Rudi se je zbegano ozrl, kakor da ga je preplašil glas, ki ga ni prepoznal in ki je govoril njemu nerazumljive, a tudi docela nevažne besede.

»Nič hudega ni, Rudi,« je brž rekla Lina, »le pridi gor, te že dolgo čakam.« Onemu pa, samo z ustnic, komaj razberljivo: »Hvala vam, najlepša hvala.« Obrnil se je in izginil, da ni bilo za njim ne koraka ne glasu.

Lina je iztegnila roke, da bi prijela moža, ko bo prispel do vrha. Rudi je odrinil tudi njo in odšel naravnost v kuhinjo, s poskusnim, tveganim ravnotežjem v drži; bil

je na svojih tleh. Sédel je na svoj stol ob kredenci, s tresočimi se rokami si je sezul čevlje, naslonil se je na mizo in spustil glavo v dlani. Ruta obveze mu je zanihala na prsih.

Lina je tiho šla za njim in obstala pri vratih. Kljuka pod njeno dlanjo se je brez glasu vrnila v svoj prvotni položaj. Reka sončnih žarkov je skozi nezgrnjeno okno lila na mizo; iztekla se je ravno na Rudijevem sivem, razoranem licu, na njegovi z žilami prepreženi, močni zagoreli roki, ki je podpirala to stran, in na njegovih razmršenih, v sprijetih pramenih visečih laseh.

Stopila je k oknu in ga zagrnila. Potem se je z obema rokama oprijela stola na drugem koncu mize in se zastrmela v moža.

Rudi se ni nič zganil. Kakor se je bil sesedel, tako je ostal. Zdelo se je, da ne ve več zase.

Lina se skoraj ni upala dihati.

»Samo da si prišel domov, Rudi,« je rekla z vso ljubeznijo, kar je je premoglo njeno toplo, široko srce, in z vse krotkostjo, kar so je naučila leta.

»Vse drugo se bo uredilo, vse bo še dobro, samo da si ti prišel domov,« je ponovila Lina. Ko mož v odgovor na to ni nič rekel, niti mu ni ušel noben gib, ki bi si ga lahko razlagala kot njegovo nezadovoljstvo, je nadaljevala, in besede so se sipale iz nje kakor vroč, pekoč slap:

»Ne veš, v kakšnih skrbah sem bila zate. Vso noč sem trepetala. Zaslutila sem, da se ti je nekaj zgodilo, a kaj, tega nisem mogla vedeti. Od nekdanj sem se bala kakšne nesreče, ker si se toliko vozil, vsak dan si bil na poti. Sam veš, kolikokrat si že imel srečo, ko so bili drugi v avto poškodovani, tebi pa ni bilo nič hudega. Kadarkoli si se odpeljal, sem se grozno bala, dokler se nisi vrnil. Vedela sem, v kakšni nevarnosti si. Premisli samo, kako danes divjajo na cesti. Kakor da so znoreli! Sploh ne pomislijo na to, kako dragoceno je vsako življenje! In ti morda niti ne veš prav, koliko meni pomeni tvoje. Vse drugo . . .«

»Lina!« je hripavo iztisnil Rudi. Umaknil je dlan z obraza in srepo pogledal ženo. Njegov glas je bil tako zamolkel in zastrt, da ga Lina nikdar ne bi prepoznala za moževega, ko ga ne bi bila sama slišala in od tako blizu. A tudi njegove oči. Bile so tako strašne, da jo je streslo.

Lina je sedla na stol, ki ji je bil dotlej opora. Ustnice so ji vzdržema drgetale.

»Ne bodi hud name, Rudi,« je nadaljevala s težavo, »to sem rekla samo zato, da boš vedel, kako sem se bala zate. Saj vem, da ti je hudo zaradi . . .«

Naprej se Lina ni upala govoriti. Strahoma je čakala, ali bo mož še kaj ugovarjal, vendar ni bilo nobenega glasu od njega in tudi svoje drže ni nič spremenil.

»Ne smeš mi zameriti,« je povzela Lina. Mislila si je, da si bo mož prej opomogel, če mu bo govorila. Če bo vse povedala, kar ima na srcu. Če bo lahko sprevidel, da je ona nekaj nepreklicno stalnega; da se lahko zanese na popolno neomajnost njene pripadnosti njemu. Da je to nekaj, kar ima on za vse življenje. Dokler naju smrt ne loči, je pomislila Lina.

Rudi Resnik pa je tedaj odmajal z glavo. Tak, kakršen je bil, z zakritim obrazom. Mólči, Lina, molči. Saj ne veš, kaj govoriš. Nepričakovano je tako naneslo, da zdaj več veliko manj kakor prej in manj, kakor po novem vem jaz. Vem. Dober človek si, najboljši, in rada me imaš, kakor si nihče ne bi zaslužil. Pravzaprav si ti, Lina, edino, kar zares imam in kar je več kakor ves svet. Toda ti ne veš, kaj je Smrt. Kaj je smrt od blizu. Črna, trda, mrzla.

»Saj vem, kako hudo ti je . . . zaradi nesreče,« je znova začela Lina. »Res vem, kako hudo ti je. Toda to bo minilo, samo nekaj časa mora preteči. Verjemi, Rudi, da bo minilo. Spočiti se moraš. To je bila grozna preizkušnja za tvoje živce. Nič čudnega, če si čisto onemogel. Tega nihče ne bi prenesel tako dobro kakor ti. Morda bi bilo pametno, če bi kam odšel. Nekam, kjer je vse zeleno, pa nikogar, ki bi te lahko kaj vznemiril. Samo spal bi in hodil na dolge sprehode. Lahko bi šla s teboj ali pa bi ta

čas doma vse postorila. Samo da bi se ti pomiril in vsaj malo pozabil.«

Nemogoče, Lina. Tega ne bom pozabil.

Čeprav bi rad. Rajši kot ne vem kaj!

»Rudi, posteljo ti bom odgrnila,« se je spomnila Lina. »Vem, da ne boš mogel zaspati, bi pa samo legel. V sobi je hlad. Okna so zagrnjena. Pojdiva, Rudi.«

Ne, Lina, pústi me. Čeprav govoriš. Lahko govoriš. Samo mene pusti tukaj za mizo.

»Skuhala ti bom kavo, Rudi,« je ponudila Lina. »Ali pa bi rajši popil kaj drugega?«

Rudi Resnik je odkimal.

»Misliš, da bi poklicala zdravnika? Pirc je tako pamenten in prijazen, gotovo ti bo lahko kaj pomagal. Naj ga pokličem? Vem, da bi takoj prišel.«

Rudi je začel glavo zibati sem in tja. Počasi, kakor brez zavesti, sem in tja, sem in tja.

Lina ga je strahoma gledala. Oči so se ji spet napolnile s solzami. Vstala je izza mize. Pazila je, da ni nobena deska kuhinjskega poda zaškripala pod njenimi nogami, ko je stopila h kredenci, vzela lonček s spodnje police in iz škafo pri oknu zajela vode.

Kava mu bo gotovo pomagala. Močna, ne presladka, takšna, kakršno ima rad. Kava je še vedno pomagala, tudi njej.

Lina se je neslišno premikala po kuhinji. Bila je kakor duh. Zdelo se je, kakor da se ji je stanjšala že tako tenka koža na obrazu, kakor da so se ji poglobile sivozele ne oči, kakor da je v njenih gibih na lepem nekakšna prosojna rahlost. Kmalu se je na mizi pred Rudijem Resnikom kadila skodelica dišeče kave.

»Pij, Rudi,« je rekla Lina. »Samo da dobiš nekaj vročega vaze, pa se boš takoj bolje počutil.«

Snel je roke z obraza in se zastrmel v ženo, kakor da je še ne pozna.

»Saj sem jaz pri tebi. Končano je. Vse húdo je za teboj. Če ne moreš kave, pa ni treba.«

Rudi Resnik je umaknil pogled z žene in se kakor uročen zatopil v skodelico pred seboj. Njegovi prsti so sami prijeli za ročaj, toda roka se mu je tako tresla, da je kava pljusnila čez rob, brž ko je bil skodelico dvignil s krožnička. Vseeno jo je negotovo prinesel do ust, naredil je nekaj kratkih požirkov in jo spet odložil. Pogledal je ženo.

Lina je skodelico s kavo brž odnesla nazaj na štedilnik, vrnila se je na drugi konec mize in sedla. Prekrižala je roke v naročju in se molče zazrla v moža. Nič ne bo več govorila, vse mu je povedala. Samo sedela bo pri njem. Dokler bo hotel.

DESETO POGLAVJE

Dober dan, gospa! O, saj je tudi gospod Ressenigg. . .«

Erwin Stalder, čokat mož rdečega obraza in redkih svetlih las, oblečen v nekam starinsko obleko iz tenkega sukna, je odsekano premolknil, ko je bolj od blizu pogledal Rudija Resnika, ki je še vedno sedel na svojem mestu za kuhinjsko mizo.

Obrnil se je k Lini in izjecljal:

»Sploh ni tako nujno, gospa. Lahko se najprej odpeljem v Beograd, urejat neke naše odprte zadeve, in bi se pri vašem gospodu raje oglasil nazaj gredoč. . .«

Spet je preplašeno utihnil, kajti Rudi Resnik je bil vstal in se zravnal. V njegovi drži kakor da se je dalo zaslediti drobec prejšnjega dostojanstva. Preudarno si je segel v lase, kot da bi si jih rad pogladil, a nima dovolj moči, in hripavo spregovoril:

»Lina, pripravi mi obleko.«

Žena se je zdrznila. Previdno je pogledala Rudija in rekla: »Ni ti treba, Rudi. Gospod Stalder pravi, da bi šel prej v Beograd.«

Rudi Resnik se je ozrl k Švicarju, ki je v silni zadregi mencial pri vratih; videti mu je bilo, da bi bil presrečen, če bi lahko izginil ko kafa.

»Sedite, prosim vas, gospod Stalder,« je rekel. »Tako bom napravljen.«

Strogo je pogledal ženo: »Lina.«

Samo to.

Gospod Stalder se ni mogel več braniti, niti ni mogel uiti. Sédel je in počakal, da se je Rudi Resnik z ženino pomočjo umil, obril in preoblekel.

»Popij še malo kave, Rudi. Smem tudi vam kaj ponuditi, gospod Stalder? Ne? Prosim te, pazi nase, Rudi. Ne utrujaj se preveč. In kmalu se vrni domov. Lepo te prosim, Rudi.«

Rudi Resnik in gospod Stalder sta bila že na dvorišču.

»Avto imam tukajle na cesti,« je čenčal Švicar in delal kratke korakce, kakor da hodi po žerjavici. »Če se vam zdi, da res lahko . . . z menoj . . . vzamete nase . . . to kratko pot.«

Gospod Stalder je krvavi pot potil. Karkoli človek blekne, vse je kočljivo v tej nemogoči situaciji, in s temle človekom, ki se mu je očitno malo zmešalo!

»Lahko,« je s težkim jezikom resno odgovoril Rudi Resnik. »Saj sem dovolj priseben,« je nadaljeval enako resnobno, »kajti, kot veste, sem imel ponoči húdo avtomobilsko nesrečo. Moj šofer Tine je mrtev.«

Te zadnje besede je izrekel slovesno in z bolečino, ki je umirjeno prišla iz dozorelega čustvovanja.

»Ja, ja, sem slišal,« je hitel zatrjevat gospod Stalder. »Šofer mrtev, vi pa samo praske. Saj to je kakor čudež!«

Resnik se je stresel, potem je jeknil in odskočil: s kolonom je bil butnil v žaromet Stalderjevega mercedesa. Za hip je obstal, kakor da se nečesa ne more spomniti, pa bi se moral.

Stalder je hitel odpirat vrata. Rudiju Resniku je pokazal na sedež spredaj, zraven svojega. Njegov gost se je spet mučno zdrznil, potem je vdano sklonil glavo in sédel tja, kamor mu je bilo rečeno. Švicar se je vrgel za volan, segel je v žep in si z velikim belim robcem obrišal okroglo glavo. Ko je speljal, je od strani poškilil k sopotniku. Motor je zabrnel, in Resniku je posivel obraz.

Himmelherrgott, si je rekel Švicar, kakšna pot! Saj bom še jaz znorel, preden se to konča! Danes se ne bom nič pogajal, drugič! Naj dela, kar hoče, samo da se prej ko prej rešim od tod!

Rudi Resnik pa je pomislil, to ni olimpija! Kako čudno, nekakšen čisto tuj, nemogoč avto. Potem se je spomnil. Seveda. Tine je mrtev, in olimpijo so odveli.

Samo kam neki se zdaj peljem, in kako to?

»Kam pa greva, če smem vprašat?« je rekel.

»V vaše hleve,« je povedal gospod Stalder. »Pogledat, kakšna roba bi bila na razpolago in kdaj. O ceni in roku

smo se pa tako že dogovorili,« je dodal iz previdnosti, da se potem le ne bi kaj zapletlo.

»Prav,« je stvarno privolil Rudi Resnik. »Rokov se strogo držimo in naša kvaliteta je neoporečna. To se razume samo ob sebi.«

Gospod Stalder je prikimal. Vozil je pazljivo in nič kaj hitro. Edina sreča, da nimata daleč!

Izenada je zahupal. Fant na kolesu je naglo zapeljal prav na robnik in malo je manjkalo, da se ni zvrnil.

»Mladina je dandanes na cesti silno neprevidna, tudi pri nas,« je pripomnil Švicar, očitno vaje domačih cest in njihovih uporabnikov.

»Oprostite, najbrž vas nisem prav razumel,« je rekel Rudi Resnik in zbegano pogledal voznika.

»Nič važnega ni bilo,« je zajeceljal gospod Stalder. »Ste zadnje dni veliko kupovali?« je vprašal, misleč, da bodo poslovne zadeve še najmanj nevaren pogovor.

»Zadnje dni?« je ponovil Rudi Resnik. »Seveda. Bil sem na sejmu, kje že? A, v Jasni gori . . .«

Morda pa so se zdravniki le premalo potrudili, je pomislil Rudi Resnik. Kako bom zdaj, brez Tineta? In kako bom sam s seboj?

Zamislil se je, a prav tedaj je že zagledal starega Pavleta, ki je skrbel za hleve podjetja. Bila sta dobra prijatelja. Rudi Resnik je dvignil glavo in se malo zdramil.

Švicar ga je gledal in se je vidno oddahnil. Stopila sta iz avta.

»Pavle!« je skoraj normalno zaklical Resnik. »Imaš vse v redu? Z gospodom Stalderjem, saj ga poznaš, bi malo pogledala!«

Pavle je vrtel po rokah star klobuk brez traku in nekaj spoštljivo momljal. Na pogled je bil neznansko zane-marjen in je naredil, kakor vsakdo, ki se vse življenje ukvarja z živino, rahlo nepriseben vtis.

Resnik se ni nič več zmenil zanj. Stalderja je peljal v nizko, prostorno poslopje, kamor je podjetje začasno nameščalo živino, ki je niso takoj naložili v vagone ali razvozili s tovornjaki.

»Danes imate pa vse polno,« je rekel Stalder.

»Polno, in dobrega blaga,« je kakor sam svoj odmev povedal Rudi Resnik.

Stalder se je nekajkrat sprehodil po širokem pasu med boksi.

»Samo za vole bi se pogodila,« je nazadnje rekel. »Nobeden naj ne bo izpod petsto. Takele!« Udaril je lepega sivega vola po gladkem boku.

»Kakor vi rečete,« je bistro potrdil Resnik. »Zadovoljni boste, gospod Stalder.«

»Za pogodbo se bom oglasil pa nazaj grede. Prav?«

»Se razume,« je prikimal Resnik.

»Vas lahko povabim na požirek krepilne pijače, preden se odpeljeva domov?« je vprašal Švicar, v upanju, da bo Resnik odklonil.

»Rad sprejemem vabilo,« je privolil Rudi Resnik in dodal: »Vi pa pridite k nam na večerjo, ko boste spet kaj hodili tod. Moja žena bo vesela . . .« Glas se mu je utrgal.

»Lep dom imate,« se je zahvalil Stalder. »In dobro ženo. Gospa Lina je izredna ženska.«

Na to Resnik ni znal odgovoriti. Zavpil je: »Pavle!« Zazrl se je v gospoda Stalderja. »Kadar ga kličem, ga ponavadi ni blizu! Pavleee!«

Pavle je pritekel izza vogala kolnice. »Povodce sem zvijal,« se je opravičeval.

»Glej, da mi pošteno očistiš hleve, preden pride nova pošiljka. In tudi prezračiš!« je čvrsto ukazal Rudi Resnik. »Pazi se, če ne bo vse, kakor mora biti!«

»Brez skrbi, gospod Resnik,« je rekel Pavle. »Vse bo do pike tako, kakor ste naročili.«

Resnik je s pazljivim očesom ošinil Pavleta, dvorišče s širokim privozom, trato med hlevi, kolnico in gospodarskim poslopjem, staro lipo na koncu odprtega prostora in košček žgočega platnenega neba nad temnim gozdom, ki je zapiral obzorje.

Vsega tega najbrž že dolgo ni bil videl. Nekam drugačno je.

Hlevi so večji, kot pa jih ima v spominu. Trava je pokošena. Strehe se nenavadno bleščijo v soncu.

Pravzaprav je to posestvo prav primeren kraj za začasno vzdrževanje živine, tudi večjega števila repov.

In Pavle sploh ni slab hlevar. V glavnem dobro skrbi za živino. In tudi naredi, kar mu rečeš.

Ko je znova zabrnel motor Stalderjevega mercedesa, se Resnik ni več stresel, in ko sta družno pristala za mizo v bifeju, kjer je že tolikokrat sedel, je občutil olajšanje. Naslonil se je nazaj in za hipec zaprl oči.

Tine je mrtev, toda življenje teče naprej. Čudno je to, in težko verjetno, obenem pa je edina rešitev. Vse je premišljeno, vse prav uravnano. Kdo bi bil tako nespameten, da bi se upiral?

Res. Kdo bi se upiral življenju, ki ti je bilo tako rekoč vnovič podarjeno?

»Kot po navadi, gospod Resnik?«

»Ja. Kot po navadi,« je odvrnil Rudi Resnik. Obrnil se je k Švicarju in dodal: »Če ste za to, se na poti domov lahko ustaviva v pisarni. Morda je najpametneje, da kar takoj podpišemo. Prihodnji teden imam . . .«

Rudi Resnik je govoril naprej mirno in preudarno, čeprav za spoznanje tiše kakor prej. In če je v njegovem glasu kdaj nehote vzdrtel skoraj neopazen odtенок obupa in obžalovanja, ga je najbrž zaznala samo starin-

ska, zaprašena, potrpežljiva ura v pozabljenem kotu bifeja.

Lina je odprla moški del omare z obleko. Z vrvica, na kateri so bile na notranji strani vrat obešene na polovico, je potegnila čedno, rahlo staromodno kravato. Na njej so se na črnem polju v preprostih vijugah prepletale sive svilene niti.

»Boš to, Rudi?« je vprašala.

Rudi Resnik se je obrnil od stenskega ogledala, pred katerim se je ravnokar obril.

»Daj,« je rekel, vzel kravato iz ženinih rok in jo zamišljeno podržal. »To sem pa včasih rad nosil,« je rekel, pogledal Lino in se obrnil nazaj k ogledalu.

»Vem,« je rekla ona in pobesila glavo.

Rudi je bil že na pol oblečen, ona pa je najprej vse popravila za njim in za seboj, šele potem se je sama začela odpravljati. Kadar sta kam šla, ni bila mirna, če ni doma vse ostalo čisto in urejeno. Zaradi tega sta se večkrat sprla, ker je bil on seveda prej napravljen in jo je nerad čakal. Razen tega je nagibal h kritičnim pripombam v zvezi z njeno zunanostjo. Kadar jo je gledal, ko se je oblačila, je bila Lina vsa na trnju. Njene kretnje, sicer mirne in ubrane, so postale nespretne. Boleče je občutila vsako gubo na obrazu in vsak odvečni kilogram svo-

jega otežalega telesa, ne da bi bila pomislila, da leta zanj ne tečejo nič počasneje kakor zanj in da njegovih hlač samo zato ni treba širiti v pasu, ker so narejene po meri in pri finem krojaču. Nihče ji ni nikdar povedal, da je lepota, ki jo Lina zdaj izžareva še bolj od znotraj kakor od zunaj, od nekdanj tisto, zaradi česar je ne pozabi nihče, kdor jo je kdaj imel rad. Pač pa je velikokrat slišala, kako mladosten in postaven je še vedno njen mož, in tako je Lina često, kadar naj bi bila z možem kam šla, Rudiju rekla, da jo boli glava in bi zato rajši kar ostala doma. Doma se je potem zamotila z delom in tolažila s saridonom.

A ko si je Rudi Resnik tistega dne pred ogledalom zavezoval svojo poročno kravato, tudi leta pozneje še vedno ravno pravšno za posebne priložnosti, je Lina prvič v njunem skupnem življenju začutila, da sta naposled izenačena. Iz za vrat kredence, kamor je dajala shraniti njegov brivski pribor, se je skrivaj še enkrat ozrla k njemu. Ne bi bila verjela, da se tako življenjski, odločen in živahen možki v kratkem času lahko tako spremeni.

Teh zadnjih nekaj dni bo pomnila do smrti. Vse drugo, kar je morala dotlej v sebi preboleti in prilagoditi svojim nespremenljivim življenjskim razmeram, ne pomeni veliko, če samo pomisli na to kratko novo obdobje. Ko jo je vzel za ženo in je ona privolila, dobro vedoč, da ji ne bo prav lahko, je vedela, da ji bo on vedno vse. Ne

glede na to, kaj bo delala, ali bo imela otroke in poklic ali pa tudi ne, ali ji bo ljubezen vračal, kakor bi si njena ljubezen to zaslužila, ali pa tudi ne . . . Njena prva misel bo vselej on. In res je bilo tako. A kar ji je danes nad vse važno: nikoli ni mislila nase, kadar je šlo zanj, in nikdar ni zagrešila nobene grdobije v odnosu do njega, nasprotno. Kako je danes tega vesela! Žena, kakršna je ona, in naj jo drugi zaradi tega obsojajo ali pomilujejo, drugače ne zna živeti, in če ji je pri tem sojen večji delež bridkosti, kot pa bi ga zlahka prenesla, si lahko samo reče, da v odločilnem trenutku, ko ima vsakdo še vse možnosti, da v trenutku izbire ni imela prav srečne roke.

In zdaj!

Poglejte ga samo, kako tiho sedi pri mizi, pripravljen za odhod. Nič ne reče, nič ne preganja. Sedi, gleda predse in molči.

Lina je tiho odšla v sobo. Nadela si je črno obleko. Potegnila je tenke črne nogavice nase in si obula črne lakaste čevlje. Nič pudra, nič rdečila, danes ne. Vzela je črno torbico in se vrnila v kuhinjo.

»Mogoče bi bilo bolje, ko bi ti še počival, Rudi,« je rekla. »Tine je zadnji na svetu, ki bi ti to zameril.«

Molče jo je pogledal in vstal.

Tako sta se Rudi in njegova žena Lina odpravila na Tinetov pogreb.

Krsta je bila že na dvorišču Tinetove rojstne hiše. Stala je na nosilih, da jo je lahko videl sleherni izmed številnih pogrebcev, ki so se iz vsega okraja zgrnili sem, njegovi znanci in prijatelji, pa vrstniki in poklicni tovariši z osebnimi avtomobili in tovornjaki. Iz njegove rodne vasi je prišel vsakdo, ki je le znal in mogel hoditi. In vsi otroci. Po jablanah in hruškah okrog domačije jih je viselo vse črno. Njihove zvedave, zaupljive oči so bile polne veselja, začudenja in žive radovednosti.

Krsta je bila svetla, iz lepega lesa brez grč in razpok. Povrhu in ob straneh je bila obložena z venčki in drugimi okraski iz pozlačene lepenke, in na enem koncu se je bleščal napis v prav takšnih zlatih črkah: MARTIN DERNOVŠEK, šofer, 27 let.

Okoli krste so stali Tinetova mama, oba brata in Tončka. Mama je stala v sredini in bolj sama zase. Bilo je je tako malo, za prgišče neopaznega starega človeka; drobcena in tiha je tam stala in se utapljala v svojem dolgem črnem krilu od kdove kdaj poprej. Stiskala je ustnice, roke je sklepala na prsih in strmela v krsto z njenim ljubim sinom, ki ji nikoli ni rekel žal besede.

Potem Tinetov mlajši brat. Bila sta si podobna, samo da je bil ta bolj okroglega obraza, da je imel svetlejše in še bolj kodraste lase. Jokal je in si z belim robcem brisal nos in oči.

Tončka. Vsa v črnem. Njen obraz otrpel in grozljivo v nekaj zatopljen. Čez noč odrasla, nič več dekle, ženska, ki sta se ji ustna koticčka že začela pobešati navzdol. Ves čas je jokala. Nič si ni brisala solz. Ustnice so ji nezadržno podrhtevale.

Tinetov starejši brat je mirno stal tik ob krsti, kakor da se udeležuje obreda, ki ga je treba spodobno prestati, če človek kaj da na ugled hiše in na svoje osebno dobro ime. Roke so mu visele ob životu, in prav lahko bi se komu zazdel vojak na častni straži. Kadar je mlajši zatrobil v robec, se je ta namrščil in ga oplazil s karajočim pogledom od strani.

Dvorišče je bilo kakor tempelj.

Pred krsto se je tedaj ustopil mlajši moški z nekam ženskim, bledim obrazom in z žametnimi rjavimi brki. Otožno je z očmi preletel najprej domače ob krsti, nato pogrebce okrog sebe, vzdihnil je in potegnil zganjen list iz žepa. Odhrkal se je in začel brati z uradnim, le da utišanim in za pol lestvice spuščenim glasom:

»Dragi užaloščeni domači, dragi prijatelji! Danes smo se tu zbrali, da pospremimo k večnemu počitku našega Martina Dernovška, ki nas je zapustil v cvetu mladosti in pri izvrševanju službene dolžnosti . . .«

Njegov glas se je vlekel, malo smiselne, obrabljene besede so kot obtolčeni kamenčki padale v tolmun žalosti na tihem dvorišču. Ljudje so se prestopali, ženske

so posmrkavale in iz sadovnjaka na višjem se je kdaj pa kdaj votlo prikotalilo jabolko, ki ga je bila sprožila bosa otroška noga.

Potem so krsto odnesli na tovornjak, ki je čakal na dvorišču; na rame so si jo zadeli sami fantje s svetlim, odprtim obrazom naših ljudi, ki s širnega ravnega polja dan za dnem zrejo daleč proti zelenim Gorjancem na koncu obzorja.

Tovornjak je bil zadaj odprt, in poln vencev in šopkov. Krsta je zdrsnila nanj kakor na cvetočo gredo.

Tončka je zaihtela s strašnim jekom, vendar si je takoj z robcem zatisnila usta. Tinetov starejši brat jo je prijel okrog rame in trdno stisnil.

Tovornjak se je premaknil in počasi odpeljal. Pogrebci so se za njim zvrstili v sprevod po dva in dva. Na koncu so v koraku peljali avtomobili.

Cesta na pokopališče se je v strmi serpentinij vijugala v dolino, pa spet v klanec do vasi. Na obeh straneh so se nizale hišice, bele, pohlevne v žgočem nedeljskem dopoldnevu, za njimi sadovnjaki z negibnimi listi na vejah in temnejše ploskve njiv. Pari so se spuščali počasi in molče, in v njihove po prahu tapajoče korake je kakor grom udarjala tožba avtomobilov, ječanje motorjev v počasni vožnji in nepretrgano, glušeče hupanje.

Ko se je tovornjak na čelu sprevoda zlagoma pomikal navzdol, so prek roba na koncu krste vsake toliko časa

zanihale temnordeče vrtnice. S svojimi žlahtnimi glavici so vselej pokimale zlatemu venčku pod seboj in njegovi ozki srčasti lističi so zasijali v sončnem blišču, kakor da jih slepijo močni žarometi.